

T.C.
NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

YEREL SEÇİMLERDE SEÇMEN DAVRANIŞLARINI
ETKİLEYEN FAKTÖRLER: NİĞDE ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Arif TÜNER

Niğde
Mart, 2021

**T.C.
NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI**

**YEREL SEÇİMLERDE SEÇMEN DAVRANIŞLARINI
ETKİLEYEN FAKTÖRLER: NİĞDE ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Jüri
Dr. Öğr. Üyesi Aslıhan ÇOBAN BALCI
Doç. Dr. Funda ÇOBAN
Dr. Öğr. Üyesi Özhan Demirkol**

**Hazırlayan
Arif TÜNER**

**Niğde
Mart, 2021**

YEMİN METNİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum ‘Yerel Seçimlerde Seçmen Davranışlarını Etkileyen Faktörler: Niğde Örneği’ başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ve akademik kurallar çerçevesinde tez yazım kılavuzuna uygun olarak tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiği ve çalışmanın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

.../.../....

Arif TÜNER

ÖN SÖZ

Bu yüksek lisans tezinde, Niğde merkez ilçede ikamet eden seçmenlerin yerel seçimlerdeki davranışları üzerine bir araştırma yürütülmüştür. Bu doğrultuda nicel yöntem ve anket tekniği kullanılarak bir sonuca ulaşılmıştır.

Bu çalışma konusunu belirmemde, benim isteklerimi dikkate alıp değerlendiren, doğum yapmış ve izinde olmasına rağmen desteğini benden hiç esirgemeyen tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Aslıhan ÇOBAN BALCI'ya teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca bu araştırmanın yürütüldüğü süreç boyunca beni destekleyen aileme ve arkadaşlarıma da teşekkürlerimi sunarım.

Arif TÜNER

Niğde 2021

ÖZET
SEMİNER
YEREL SEÇİMLERDE SEÇMEN DAVRANIŞLARINI ETKİLEYEN
FAKTÖRLER: NİĞDE ÖRNEĞİ

TÜNER, Arif

Kamu Yönetimi Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Aslıhan Çoban Balcı

Mart 2021, 137 sayfa

Bu araştırmanın amacı Niğde yerel seçimlerdeki seçmen davranışlarını etkileyen faktörleri ortaya koymaktır. Araştırma kapsamında Niğde merkez ilçede ikamet eden ve seçmen niteliği taşıyan dört yüz yetmiş iki kişilik bir örneklem grubuna ulaşılmıştır. Bu kişilerden demografik sorular, Likert ölçeği ifadeler ve çoklu yanıt sorularından oluşan yirmi iki maddelik bir formu doldurmaları istenmiştir. Bu anket çalışmasının verileri 14-31 Aralık 2020 tarih aralığında toplanmıştır. Elde edilen veriler SPSS programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Bu kapsamda normallik, güvenilirlik, korelasyon, açımlayıcı faktör analizi, tek yönlü varyans, frekans ve çapraz tablo analizleri yapılmıştır. Seçmen davranışını inceleyen teorik yaklaşımlar içerisinde bu araştırmayı en iyi destekleyen yaklaşım rasyonel yaklaşım olmakla birlikte psikolojik ve sosyolojik yaklaşımlar da bulguları yorumlamakta oldukça faydalı olmuştur. Araştırma bulguları sonucunda ise Niğde yerel seçimlerinde seçmen davranışlarını etkileyen en önemli faktörlerin projeler ve hizmetler başta olmak üzere kişisel bazı yararlar, adayın önemi, partizanlık ve grup etkisi yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yerel Seçimler, Seçmen Davranışı, Niğde.

**ABSTRACT
SEMINAR
THE FACTORS AFFECTING THE VOTER BEHAVIOUR IN LOCAL
ELECTIONS: THE NIĞDE EXAPLE**

TÜNER, Arif

Public Administration

Supervisor: Asst. Prof. Ashhan ÇOBAN BALCI

March 2021, 137 pages

The aim of this research is to reveal the factors affecting the voter behavior in the local elections in Niğde. Within the scope of the research, a sample group of four hundreds and seventy-two people residing in the center of Niğde and who are voters was reached. These people were asked to fill in a twenty-two item form consisting of demographic questions, Likert scale statements and multiple answer questions. The data of this survey study were collected between 14-31 December 2020. The data obtained were analyzed through the SPSS program. In this context, normality, reliability, correlation, exploratory factor analysis, one-way ANOVA, frequency and cross-table analyzes were performed. Among the theoretical approaches that examine voter behavior, the approach that best supports this research is the rational approach, but psychological and sociological approaches have also been very useful in interpreting the findings. As a result of the research findings, the most important factors affecting the voter behavior in the local elections in Niğde are some personal benefits, especially projects and services, the importance of the candidate, partisanship and group influence.

Key Words: Local Elections, Voter Behavior, Niğde.

İÇİNDEKİLER

YEMİN METNİ	i
ÖN SÖZ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLO LİSTESİ	viii
KISALTMALAR LİSTESİ	x
EKLER LİSTESİ	xi

GİRİŞ

BİRİNCİ BÖLÜM

SEÇMEN DAVRANIŞLARINA YÖNELİK KURAMSAL YAKLAŞIMLAR

1.1. SOSYOLOJİK YAKLAŞIM	12
1.2. PSİKOLOJİK YAKLAŞIM	14
1.3. RASYONEL TERCİH YAKLAŞIMI	17

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ZEMİN TEMELİNDE LİTERATÜR DEĞERLENDİRMESİ

2.1. ABD, AVRUPA VE ARAP ÜLKELERDEKİ DURUM	21
2.2. SEÇMEN DAVRANIŞLARINA YÖNELİK MAKRO ARAŞTIRMALAR	25
2.3. İLLERE GÖRE YAPILMIŞ SEÇMEN DAVRANIŞI ARAŞTIRMALARI	27
2.4. NİĞDE ÜZERİNE YAPILMIŞ YEREL SEÇİM ARAŞTIRMALARI	44

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ	47
3.2. EVREN VE ÖRNEKLEM	50
3.3. VERİLERİN TOPLANMASI	53

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ANALİZ BULGULARI

4.1. DEMOGRAFİK DAĞILIM	62
4.2. LİKERT ÖLÇEĞİ İFADELER	64
4.2.1. NORMALLİK TESTİ	65
4.2.2. GÜVENİRLİK ANALİZİ	67
4.2.3. PEARSON KORELASYON ANALİZİ	70
4.2.4. AÇIMLAYICI FAKTÖR ANALİZİ	74
4.2.5. TEK YÖNLÜ VARYANS	76
4.3. ÇOKLU YANIT SORULARINA DAİR ANALİZLER	78
4.3.1. FREKANS ANALİZLERİ	79
4.3.2. ÇAPRAZ TABLOLAR	86

BEŞİNCİ BÖLÜM

DEĞERLENDİRME VE TARTIŞMA

5.1. DEĞERLENDİRME	105
5.2. TARTIŞMA	109

ALTINCI BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. SONUÇ	113
6.2. ÖNERİLER	116
<u>KAYNAKÇA</u>	120
<u>EKLER</u>	119
EK-1 ETİK KURUL KARARI	126
EK-2 ANKET FORMU	128
EK-3 ANALİZ TANIMLARI	132
EK-4 ANALİZ TABLOLARI	135

TABLULAR LİSTESİ

<u>Tablo 1.</u>	<u>Demografik Yapı</u>	<u>59</u>
<u>Tablo 2.</u>	<u>Çarpıklık ve Basıklık</u>	<u>61</u>
<u>Tablo 3.</u>	<u>Normallik Testi</u>	<u>63</u>
<u>Tablo 4.</u>	<u>Vaka Süreç Özeti</u>	<u>64</u>
<u>Tablo 5.</u>	<u>Cronbach's Alpha Güvenirlik İstatistiği</u>	<u>64</u>
<u>Tablo 6.</u>	<u>McDonald's Omega Güvenirlik İstatistiği</u>	<u>65</u>
<u>Tablo 7.</u>	<u>İfade Gruplarının Ortalamaları</u>	<u>67</u>
<u>Tablo 8.</u>	<u>İfade Gruplarının Pearson Korelasyonu</u>	<u>68</u>
<u>Tablo 9.</u>	<u>KMO ve Bartlett Testi</u>	<u>70</u>
<u>Tablo 10.</u>	<u>Açıklanan Toplam Varyans</u>	<u>70</u>
<u>Tablo 11.</u>	<u>Desen Matrisi</u>	<u>71</u>
<u>Tablo 12.</u>	<u>Tek Yönlü Varyans</u>	<u>73</u>
<u>Tablo 13.</u>	<u>Frekans-1</u>	<u>87</u>
<u>Tablo 14.</u>	<u>Frekans-2</u>	<u>89</u>
<u>Tablo 15.</u>	<u>Frekans-3</u>	<u>91</u>
<u>Tablo 16.</u>	<u>Çapraz Tablo-A1</u>	<u>93</u>
<u>Tablo 17.</u>	<u>Çapraz Tablo-A2</u>	<u>94</u>
<u>Tablo 18.</u>	<u>Çapraz Tablo-A3</u>	<u>95</u>
<u>Tablo 19.</u>	<u>Çapraz Tablo-A4</u>	<u>96</u>
<u>Tablo 20.</u>	<u>Çapraz Tablo-A5</u>	<u>97</u>
<u>Tablo 21.</u>	<u>Çapraz Tablo-A6</u>	<u>98</u>
<u>Tablo 22.</u>	<u>Çapraz Tablo-B1</u>	<u>99</u>
<u>Tablo 23.</u>	<u>Çapraz Tablo-B2</u>	<u>101</u>
<u>Tablo 24.</u>	<u>Çapraz Tablo-B3</u>	<u>102</u>
<u>Tablo 25.</u>	<u>Çapraz Tablo-B4</u>	<u>102</u>
<u>Tablo 26.</u>	<u>Çapraz Tablo-B5</u>	<u>104</u>
<u>Tablo 27.</u>	<u>Çapraz Tablo-B6</u>	<u>105</u>
<u>Tablo 28.</u>	<u>Çapraz Tablo-C1</u>	<u>106</u>
<u>Tablo 29.</u>	<u>Çapraz Tablo-C2</u>	<u>106</u>

<u>Tablo 30.</u>	<u>Çapraz Tablo-C3</u>	<u>107</u>
<u>Tablo 31.</u>	<u>Çapraz Tablo-C4</u>	<u>108</u>
<u>Tablo 32.</u>	<u>Çapraz Tablo-C5</u>	<u>109</u>
<u>Tablo 33.</u>	<u>Çapraz Tablo-C6</u>	<u>110</u>

KISALTMALAR LİSTESİ

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AFA	: Açımlayıcı Faktör Analizi
AVM	: Alışveriş Merkezi
BEHE	: Bölgesel Ekonomik Hoşnutsuzluk Endeksi
KMO	: Kaiser-Meyer-Olkin
SPSS	: Statistical Package for the Social Sciences
STK	: Sivil Toplum Kuruluşu
YSK	: Yüksek Seçim Kurulu

EKLER LİSTESİ

EK-1 : ETİK KURUL KARARI

EK-2 : ANKET FORMU

EK-3 : ANALİZ TANIMLARI

EK-4 : ANALİZ TABLOLARI

GİRİŞ

Seçimler demokratik sistemin işleyişinde hayati bir rol oynamakta ve ayrıca seçimleri kimin kazanacağı adaylar, partiler ve seçmenler tarafından oldukça önemsenmektedir (Gül, Cansever & Turhan, 2015: 226). Siyasal sistem açısından kritik bir rol oynayan seçimlerin en belirleyici unsurlarından birisi de seçmenlerdir. Zira seçmenlerin davranışı seçim sonuçlarını belirleyecektir. Hal böyle olunca adaylar seçmen davranışlarını etkileyebilmek için büyük mücadele vermektedir. Bir aday, seçmen davranışlarını etkilemede ne kadar başarılı olursa onun seçimi kazanma şansı da o derece artacaktır. Ayrıca seçmen davranışlarına yönelik politikaların belirlenmesinde bilimsel araştırmaların payı oldukça önemli bir yere sahiptir. Bundan dolayı seçmen davranışları konusu akademik anlamda bir gereklilik arz etmektedir. Öte yandan seçmen tipleri de bölgelere ve kültürlere göre değişim göstermektedir. Coğrafi ve kültürel faktörler, bölgesel olarak seçmen davranışlarını birbirlerinden farklılaştırmaktadır. Her şehrin kendine ait bir dokusu ve sosyal kimliği bulunmaktadır. Bu unsurlar da seçim sonuçları üzerinde etkilidir. Bu tez, Niğde yerel seçimlerindeki seçmen davranışlarını etkileyen faktörlere yönelik olarak yürütülmektedir. Seçmen davranışlarına etki eden faktörlerin neler olduğu ve bunların hangi oranlarda etkili olduğu tezin konusunu oluşturmaktadır.

Seçmen davranışlarına yönelik olarak literatürde üç temel kuramsal yaklaşım göze çarpar. Bu teorik yaklaşımlar çoğu ampirik araştırmanın temelini oluşturmaktadır. Ampirik literatüre değinmeden önce bu üç teorik yaklaşımın kısaca ne anlama geldiklerine bakmak gerekir. Bunlardan ilki Columbia ekolü olarak da bilinen sosyolojik yaklaşımdır (Akgün, 2007: 27). Buna göre seçmenler, içinde yaşadıkları sosyal grubun etkisi altında oy vermektedirler (Kalender, 2000: 55).

İkincisi ise Michigan ekolü olarak da bilinen psikolojik yaklaşımdır. Bazen partiyle özdeşleşme olarak da isimlendirilen bu yaklaşıma göre seçmenler partizan tutumlara dayalı olarak oy verme davranışında bulunmaktadır (Çinko, 2006: 110). Üçüncüsü ise ekonomik yaklaşım modeli olarak da bilinen rasyonel yaklaşımdır ve bu modele göre seçmenler kendi kişisel yararlarını ve hizmet alma çıkarlarını düşünerek oy verme davranışında bulunmaktadır (Banazılı, 2019: 1066). İfade edilen bu üç teorik zemin üzerine yapılmış çok sayıda ampirik araştırma bulunmaktadır. Buna göre ABD (Oliver & Ha, 2007) ve AB (Marien, Dassonneville & Hooghe, 2015) gibi batı ülkelerinde en geçerli yaklaşım psikolojik yaklaşımken, Arap topluluklarında (Ben-Bassat & Dahan, 2010) ise en geçerli yaklaşım sosyolojik yaklaşımdır. Öte yandan Türkiye'deki (Miman & Taştan Miman, 2018) araştırmalara bakıldığında en geçerli yaklaşımın rasyonel yaklaşım olduğu ve diğer iki yaklaşımın daha az belirleyiciliğe sahip olduğu görülmektedir. Niğde üzerine ise yerel seçimlerle alakalı çok sınırlı sayıda ve eski tarihli araştırma bulunmaktadır. Bunlardan buradaki teze konu olarak en yakın olan araştırmaya göre (Eren, Kılıç & Özel, 2009) Niğde seçmenlerinin 2009 seçimlerindeki oy verme davranışlarının en çok rasyonel yaklaşım tarafından desteklendiği görülmektedir.

Seçmen davranışlarına ilişkin literatürde yer alan ampirik araştırmaların çokluğu (Fink, Lipicer, Hafner & Cehovin, 2014: 8) bu konuya dair bir problemin varlığını ortaya koymaktadır. Sonraki iki bölümde detaylı bir şekilde ele alınan literatüre bir bütün olarak bakıldığında, akademik anlamda önemli bir birikim mevcuttur. Ancak burada önemli bazı boşluklar göze çarpmaktadır. Örneğin bu boşluklardan bir tanesi Niğde üzerine bu konuda güncel bir araştırmanın olmamasıdır. Teorik zemin üzerine yapılan araştırmalar, bu konudaki bir soruna dikkat çekmekte ve bu tezdeki problemin durumunu anlamaya yardımcı olmaktadır. Ayrıca bu tez, verilerin toplanmış olduğu 14-31 Aralık 2020 tarih aralığındaki yerel seçim seçmen davranışlarının seyrine yönelik olarak gerçekleştirilmektedir. Bu yönüyle yürütülen bu tez, kesitsel bir araştırmadır ve Aralık 2020 yılı baz alınmaktadır. Tez boyunca “Niğde merkez ilçede ikamet eden seçmenlerin yerel seçimlerdeki oy verme davranışlarını etkileyen faktörler nelerdir?” sorusuna yanıt aramaktadır. Bu doğrultuda seçmen

davranışları, kuramsal yaklaşımlar ve Niğde'ye dair bazı yerel meseleler kapsamında ele alınmaktadır. Böylelikle seçmen davranışlarına yönelik bazı ampirik sonuçlar ortaya konmaktadır.

Yerel seçim seçmen davranışlarını belirleyen faktörlerin teorik ve pratik anlamda önem arz ettiği belirtildi. Seçmen davranışlarında etkili olan bu faktörlerin zamana, mekana ve demografik yapıya göre değişiklik gösterdiği iki sonraki bölümde yer alan literatür taramasında detaylıca aktarılmaktadır. Bu faktörler, seçim sonuçları üzerinde belirleyici rol oynadıklarından dolayı önem arz etmektedir. Bu konu hem araştırmacılar hem de siyasetçiler açısından üzerinde durmaya değer bir konudur. Bundan dolayı bu tezin amacı; Niğde ili kapsamında, yerel seçim seçmen davranışları üzerinde etkili olan faktörlerin neler olduğunu ortaya koymaktır.

Seçmen davranışları üzerinde etkili olan bu unsurlar sosyolojik, psikolojik ve rasyonel yaklaşımlar altında değerlendirilmektedir. Yani bu tez, seçmenler üzerinde etkili olan faktörleri sosyal grup etkisi, partizanlık ile hizmet alma yararı ve bireysel yarar ilişkileri kapsamında açıklamayı hedeflemektedir. Bundan dolayı araştırmanın açıklamayı hedeflediği unsurlar bu üç kategori altında ele alınmakta ve analiz edilmektedir.

Bu tezin alt amaçlarından biri, ilk teorik yaklaşım olan sosyolojik yaklaşım kapsamında, bağımsız bir değişken olan çevrenin, bağımlı bir değişken olan seçmen davranışları üzerindeki etkisini açıklamaktır. Buna göre seçmenler üzerinde etkili olan çevre sırasıyla; aile, yakın arkadaşlar ve çevresindeki diğer kimselerdir. Bunlar seçmenin oy verme davranışları üzerinde etkili olan unsurlardır. Bir bireyin içine yaşadığı koşullar, onun hayatındaki birçok unsuru belirli oranda etkilemektedir. Burada kişinin oy verme davranışı da bunlardan bir tanesidir. Fakat bu durum her bir bireyde aynı oranda geçerli olmaz. Bireyden bireye değişiklik gösterebileceği gibi toplumdaki topluma da değişiklik göstermektedir. Sonuç olarak bu araştırma, bireyin çevresinin (iş, okul, arkadaş ve aile) yerel seçim seçmen davranışları üzerindeki etkisini açıklamayı hedeflemektedir.

İkinci alt amaç olarak psikolojik yaklaşımın seçmen tercihleri üzerindeki etkisi ele alınmaktadır. Siyasi partiler, liderler ve ideolojiler yerel seçim seçmen davranışları üzerinde etkilidirler. Bu faktörler üzerinden oy veren insanlar partizan seçmen olarak tanımlanmaktadır ve bu tip seçmenler rasyonel yaklaşım modeli ile açıklanmaktadır. Literatürde de görüldüğü gibi partizanlık, yerel seçim seçmen davranışlarında belirli oranda bir etkiye sahiptir. O halde netice itibariyle, bu tezin alt amaçlarından bir diğeri de partinin, parti liderinin ve ideolojinin yerel seçim seçmen davranışları üzerindeki etkisini ortaya koymaktır.

Üçüncü yaklaşım olan rasyonel yaklaşım modeline göre, ekonomik menfaat, hizmet alma çıkarı ve adaylar, yerel seçim seçmen davranışları üzerinde etkili olan faktörlerdir. Burada ise ekonomik çıkar, hizmet alma çıkarı ve adayın kalitesi bağımsız değişken, seçmen davranışları ise bağımlı değişken olarak değerlendirilmektedir. Böylece seçmenler, çevrenin ve partizanlığın etkisinden farklı bir değerlendirme yoluna gitmektedir. Birey burada kendini merkeze alarak kendi yararlarına en uygun olan adayı tercih etmektedir. Bu kapsamda da ekonomik koşullar, hizmet sunumu ve adayın kapasitesi belirleyici rol oynamaktadır. Sonuçta bu tezin diğeri bir alt amacı da bireyin çıkarlarının, yerel seçimlerdeki oy verme davranışı üzerindeki etkisini açıklamaktır.

Dördüncü alt amaç ise diğeri teorik alt amaçları somut nedenlere indirgemek ve bunları demografik yapı üzerinden açıklamaktır. Yukarıda sayılan üç yaklaşım kapsamında, yerel seçim seçmen davranışlarını açıklamayı amaçlayan bu tez, ayrıca Niğde merkez ilçede ikamet eden seçmenlerin Niğde iline dair bazı meselelere karşı tutumlarını da açıklamaya çalışmaktadır. Böylece oy verme davranışlarına dair teorik hususların, somut göstergeler ile izah edilmesi amaçlanmaktadır. Öte yandan bu tez demografik faktörlerin etkisini de açıklamayı amaçlamaktadır. Bu doğrultuda tez, seçmenlerin yaş, cinsiyet, gelir düzeyi, eğitim seviyesi ve aylık gelir düzeyleri gibi faktörlerin ne derece etkili olduğunu açıklamayı da amaçlamaktadır. Burada demografik unsurlar bağımsız, seçmen davranışları ise bağımlı değişken olarak kabul

edilmiştir. Sonuç itibariyle bu tezin amacı, Niğde iline yönelik olarak yerel seçim seçmen davranışlarını belirleyen faktörleri açıklamak ve bunları demografik unsurlar da dahil sosyolojik, psikolojik ve rasyonel yaklaşım ile Niğde şehrine dair meseleler dahilinde ifade etmektir. Böylece Niğde yerel seçimlerindeki seçmen davranışına dair pratik sonuç ve öneriler ortaya koymak ve akademik anlamda ise literatüre katkı sağlanması amaçlanmaktadır.

Araştırmanın beşinci alt amacı ise Niğde'deki seçmenlerin belediye başkanı tercihini etkileyen somut hususların neler olduğunu ve aynı zamanda şehre dair en önemli yerel meselelerin neler olduğunu ortaya koyabilmektir. Bu sayede uygulamalı bir araştırma olan bu tezde, somut meseleler üzerinden pratik ve uygulanabilir sonuç ve önerileri ortaya koymak amaçlanmaktadır. Bu sayede yerel seçimlere yönelik olarak hem belediye başkan adaylarına ve hem de siyasi partilere bir yol haritası sunulması hedeflenmektedir. Böylelikle tezde teorik bulguların yanı sıra pratik ve somut sonuçların da ortaya konulması amaçlanmaktadır.

Bu tezin asıl amacını gerçekleştirmeye yönelik olarak cevaplandırmak üzere ortaya atılan araştırma sorusu aşağıdaki gibidir;

Araştırma Sorusu: *“Sosyolojik, psikolojik ve rasyonel oy verme modelleri çerçevesinde, Niğde merkez ilçede ikamet eden seçmenlerin yerel seçimlerdeki oy verme davranışlarını etkileyen faktörler nelerdir?”*

Böylece bu tez Niğde'de yerel seçimlerindeki seçmen davranışlarını incelemeyi hedeflemektedir. Bu araştırma verileri Aralık 2020 tarihinde toplandığından ötürü yalnızca bu zaman dilimindeki seçmen davranışlarını yansıtmaktadır. Bu doğrultuda tezin temel bulgusu bireysel tercihlerin yanı sıra siyasal ve sosyal yapının Niğde yerel seçimlerindeki seçmen davranışlarında etkili olduğudur. Bu iddianın en önemli ve geçerli kaynağı literatüre dayanmaktadır. Literatürde de görüldüğü gibi yerel seçimlerde seçmen davranışlarını etkileyen en önemli unsurlar sırasıyla bireysel yararlar, siyasal atmosfer ve sosyal yapıdır. Literatür incelemelerine dayanarak, Niğde üzerine yürütülen bu tez araştırmasında da durumun

benzer şekilde ortaya çıkacağı düşünülmektedir. Ayrıca demografik yapının da bunlar üzerinde etkili olabileceğine ihtimal verildiğinden dolayı demografik veriler de araştırma içerisinde analize tabi tutulacaktır. Netice itibariyle bu araştırma ile hem seçmenlerin davranışlarını etkileyen unsurlar ortaya çıkarılacak hem de bunların hangi oranda geçerli oldukları ortaya konacaktır. Böylece araştırmanın sonunda, gerekçeleriyle birlikte bulgular ortaya konacaktır.

Tezin önemi ya da özgünlüğüne değinilecek olursa, belirli bir şehir üzerinde yapılan araştırmanın sonuçları diğer şehirler için geçerli değildir. Her yerel seçim seçim sonuçlarının değişiklik göstermesi, seçmen davranışlarının değiştiğine işaret etmektedir. Yerleşim yerleri arasındaki mesafe arttıkça seçmenlerin davranışlarına etki eden faktörlerin oranı da değişmektedir. Örneğin batı toplumlarında yerel seçim seçmen davranışlarını etkileyen en önemli unsur siyasi kimlik olarak karşımıza çıkmaktayken (Oliver & Ha, 2010), Arap topluluklarında ise en önemli unsur sosyal grup etkisi şeklinde karşımıza çıkmaktadır (Ben-Bassat & Dahan, 2010). Türkiye’de ise bireysel tutumlar ve ekonomik koşullar seçmen davranışları üzerinde daha belirleyici bir rol oynamaktadır (Yılmaz & Özmen Yılmaz, 2018). Öte yandan aynı il üzerine farklı zamanlarda yapılan araştırmalar, farklı sonuçları ortaya koyabilmektedir. Bu durum literatür taraması bölümünde zaten ortaya konmuştur. Bir kent için yapılmış olan bir araştırma zamanla gerçekliğini yitirebilir. Örneğin Elazığ üzerine Doğan ve Göker (2010) tarafından yapılmış olan bir araştırmanın sonuçları ile gene Göker ve Doğan (2015) tarafından aynı şehir üzerine yapılmış olan araştırmaların sonuçları belirli oranda birbirinden farklılaşmaktadır. Aradan geçen beş yıl araştırmaya konu olan örneklemin yapısında bazı değişimlere neden olduğu için araştırma bulguları da bundan etkilenmektedir. O halde literatüre dayanarak, bir araştırmanın evren-örnekleme ile araştırmanın yapıldığı tarih bulgular üzerinde etkilidir. Sonuçta bu tür araştırmalar sadece bulunduğu bölgeyi ve yapıldığı zamanı yansıtmaktadır. Öte yandan Niğde üzerine yürütülen bu tez, zaman ve mekan açısından bir özgünlük arz etmektedir. Bu da bu tezi önemli kılan unsurlardan bir diğeridir. İlgili alan yazını incelendiğinde Niğde’ye yönelik yeterli sayıda araştırmaya rastlanmamıştır. Niğde yerel seçimlerine yönelik bazı araştırmalar olsa da bunlar

doğrudan seçmen davranışlarına yönelik değildir. İnal ve Karabağ (2010) ile Eren, Kılıç ve Özel'in (2009) araştırmaları buna örnek gösterilebilir. Yerel seçim seçmen davranışlarını etkileyen faktörlere yönelik olarak, Niğde üzerine literatürün çok yetersiz olması bu tezin bir başka önemini ortaya koymaktadır. Böylelikle bu tezin, yerel seçim seçmen davranışları üzerine yapılacak olan sonraki araştırmalara katkı sağlayacağı da düşünülmektedir ve bu yönüyle de tez, literatür anlamında belirli bir boşluğu doldurmaktadır. Sonuçta bu tez, Niğde'ye dair yapılmış olan diğer yerel seçim araştırmalarına kıyasla özgünlük arz etmektedir. Niğde yerel seçimleri kapsamında hem çok az sayıda araştırmaya rastlanılmış hem de bunlar 2009 yerel seçimlerine yönelik olarak gerçekleştirilmiş olan araştırmalardır. Niğde üzerine yapılmış olan araştırmalar kapsam olarak bu tez ile doğrudan örtüşmez ve ayrıca bazı yönleri örtüşmekle birlikte gene bunların geçerliliğinin test edilmesi gerekmektedir. Bundan dolayı Niğde üzerine yürütülen bu tez çalışması, önceki araştırmaların bazı sonuçlarını güncellemesi yönüyle de önem arz etmektedir. Öte yandan bu tez Niğde merkez ilçede ikamet eden seçmenlere yönelik yürütüldüğünden dolayı bölgesel anlamda bir öneme sahiptir. Bu konu daha çok siyasi partilerin ve adayların uğraş alanına girmektedir. Bu tezin, bundan sonraki süreçte, Niğde'de yerel seçimlere katılacak olan parti ve adaylara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Her bilimsel araştırmada olduğu gibi burada da bazı sınırlılıklar bulunmaktadır ve bu çalışmada sadece yerel seçimlerdeki seçmen davranışlarına odaklanılmıştır. Seçmen davranışlarını etkileyen faktörler, sosyolojik, psikolojik ve rasyonel seçmen davranışları altında değerlendirilmektedir. Bu üç kuramsal yaklaşım dışındaki faktörler tezin sınırları dışında kalmaktadır. Buna ilaveten Niğde merkez ilçede ikamet eden ve aynı zamanda on sekiz yaşını doldurmuş olan ve seçmen niteliği taşıyan kimseler de gene araştırmanın sınırlarını belirleyen unsurlardandır. Öte yandan bu tez, 2020-2021 eğitim öğretim yılı içerisinde gerçekleştirildiği için, bu zaman dilimi içerisindeki seçmen davranışlarını açıklamaya yönelik olarak yürütülmektedir. Bu da araştırmanın zaman sınırını ortaya koymaktadır.

Bu tezde nicel araştırma yöntemi benimsenmiş ve veri toplamak için anket uygulaması yapılmıştır. Anket tekniği ile elde edilen veriler ise SPSS analiz programı ile analiz edilmiştir. Bu tezde örneklem seçim yöntemi için tesadüfi olmayan kolayda örneklem yöntemi kullanılmaktadır. Tesadüfi olmayan örneklemelerin, tesadüfi örnekleme yöntemine kıyasla anakütleyi temsil gücü daha zayıftır. Araştırmanın pratik sonuçlarını kullanacak olan kişiler bu durumu gözden kaçırmamalıdır. Zira politika belirlenmesinde nihai bir karar verme hususunda temsil gücü daha yüksek araştırmaların da değerlendirilmeye alınması tavsiye edilmektedir. Ayrıca son olarak pandemi yasakları nedeniyle anketin çok büyük bir kısmı internet üzerinden yürütülmüştür. Bu durum anketin belirli bir kitle ile sınırlı kalmasına neden olmuştur. İleri yaş grubundaki insanlara, internet üzerinden anket doldurma konusundaki zorluklardan ötürü anket formlarının büyük çoğunluğu genç kitleye uygulanmıştır. Bu durum, örneklemin evreni temsil kabiliyetini biraz daha daraltmaktadır.

Tezin varsayımlarına değinilecek olursa, burada seçmen davranışını belirleyen birden fazla unsur olduğu düşünülmektedir. Tek bir unsur üzerinden bütün seçmen davranışlarını açıklamak mümkün değildir. Bu unsurlar tezin ilgili bölümlerinde değerlendirilmek ve bunlar bu tez içerisinde üç yaklaşım altında kategorize edilmektedir. Varsayıma göre bu yaklaşımlardan ya da bu yaklaşımların altında yer alan herhangi bir unsurdan bir tanesi seçmen davranışını belirlemede tek başına yeterli olamaz. Bu durum da bu tezin en önemli varsayımlarından bir tanesidir. Öte yandan her bir seçmen üzerinde etkili olan bu faktörler, değişik oranlarda oy verme davranışını belirler. Her bir faktörün, seçmen davranışı üzerinde, belirli oranda etkili olduğu da varsayılmaktadır. Yani herhangi bir faktörden tamamen bağımsız bir şekilde davranış belirlemek de mümkün değildir. Çünkü sosyal bir varlık olan insan nasıl ki çevresinden belirli derecede etkileniyorsa seçmen kimliği ile de diğer seçmenlerin davranışlarından etkilenmektedir. Toplum içerisinde geçerli olan herhangi bir faktör her bir birey üzerinde az ya da çok etkilidir. Dolayısıyla bu tezin en önemli varsayımlarından bir diğeri ise seçmen davranışlarında etkili olan faktörlerin her bir seçmen üzerinde belirli oranda etkili olduğudur (Özhan & Karataş, 2019: 348). Yani bir kişi oy verirken en çok proje ve hizmetlerden etkileniyor olması onun siyasi

partiler ve sosyal gruplardan hiç etkilenmiyor olması anlamına gelmez. Yalnızca bunların önem sıralaması değişmektedir. Burada zaten toplam ortalamalar üzerinden bir değerlendirme yapılarak sonuçlar alınmaktadır. Türkiye’de gerek genel seçimler gerekse yerel seçimler, seçmenler tarafından oldukça ciddiye alınmaktadır ve seçimlere katılım oranları da oldukça yüksektir. Seçmenlerin oy verme faaliyetini bir vatandaşlık görevi olarak ifa etmeleri bu tezin bir başka varsayımdır. Aynı zamanda her bir seçmen, kendi kişisel tercihinin sonuçlar üzerinde etkili olduğunu düşünmektedir ve seçim sonuçlarının da ülke genelinde veya yerelde bir değişim yaratacağını düşünmektedir. Bu da seçmenlerin kendi önemlerinin farkında olduklarını göstermektedir ve bu varsayım bir önceki varsayım ile paraleldir. Bu tezin bir başka varsayımı ise, seçmenlerin kendilerini oy verme konusunda büyük oranda yeterli bulduğu ve kendilerini temsil edebilecek bir parti ya da adayın var olduğuna inandığıdır. Bu husus gene, seçimlere yüksek katılım oranı ile açıklanmaktadır. Sonuçta burada ifade edilen varsayımlar, tez için birer ön kabul niteliğinde olup, tez boyunca bunlar üzerinde herhangi bir sorgulamaya ya da test edilmeye gidilmemektedir.

Bu tezin amacı hem yerel seçimlerdeki seçmen davranışlarını sosyolojik, psikolojik ve rasyonel yaklaşımlar çerçevesinde çözümlenmek hem de ilgili örneklem dahilinde seçmenlerin Niğde şehrine yönelik tutumlarını da açıklamaya çalışmaktır. Yani bu tezde hem seçmenlerin oy verme davranışları analiz edilecek hem de şehrin sorunları ve avantajları ortaya konulacaktır. Böylece yalnızca oy verme davranışları açıklanmakla kalmayıp aynı zamanda oy verme davranışları ile şehrin sorunları ve avantajları arasındaki ilişki de irdelenecektir. Bu da araştırmayı hem teorik anlamda hem de uygulama anlamında önemli kılmaktadır.

Belirtilen amaç doğrultusunda tez, altı ana başlık altında yürütülecektir. Tezin ilk bölümünde teorik yaklaşımlar ele alınacaktır. Burada tezin amaçları doğrultusunda, oy verme davranışlarına yönelik olarak sosyolojik, psikolojik ve rasyonel yaklaşımlar değerlendirilecektir. İkinci bölümde ise literatür araştırmalarına yer verilecektir. Böylece teorik zemin kapsamında, benzer araştırmalar irdelenecek ve

bu literatür araştırmaları birbirleriyle ilişkilendirilerek bu tezin literatürdeki konumu saptanacaktır. Üçüncü bölümde ise tezin yöntemi hakkında bilgi verilecek, tezin metodolojisi detaylı bir şekilde ortaya konacaktır. Dördüncü bölüm olan analiz bulguları kısmında ise verilerin analizine dair tablolar değerlendirilecektir. SPSS ile yapılmış anket analizi sonuçlarına ait değerler sunularak bunların ne anlama geldikleri yorumlanacaktır. Beşinci bölümde ise teze dair genel bir değerlendirme yapılarak bir tartışma yürütülecektir. Bu tartışma, tezin vardığı sonuçlar ile oy verme yaklaşımlarına ait teorik çerçeve ve literatürdeki bazı araştırmalar arasında yürütülecektir. Son olarak altıncı bölümde ise araştırmanın sonuç ve önerilerine değinilerek araştırma tamamlanmış olacaktır. Burada bulgular kısmında elde edilen önemli sonuçlara değinilecek ardından, pratik ve akademik anlamda birtakım önerilere yer verilecektir. Böylece bu tez, Niğde yerel seçimlerindeki seçmen davranışlarına dair literatüre katkı sağlamış olacak ve aynı zamanda yerel politikacılar ve belediye başkan adayları için bazı pratik öneriler ortaya koyacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

SEÇMEN DAVRANIŞLARINA YÖNELİK KURAMSAL YAKLAŞIMLAR

Aşağıdaki alt başlıklarda, seçmen davranışlarına dair ortaya atılan kuramsal yaklaşımlar sırasıyla değerlendirilmektedir. Bunlardan ilki sosyolojik yaklaşımdır ya da bilinen diğer bir isimle Columbia ekolüdür. Bu kapsamda toplumsal kurallar, içinde yaşayan bireylerin birçok davranışını belirlemektedir. Oy verme davranışı da buna dahildir. Neticede bu yaklaşıma göre seçmenler, içinde yaşadıkları sosyal grubun yapısına göre oy verme davranışında bulunmaktadırlar. Ayrıca her toplumun ve her sosyal grubun kendine özgü bir yapısı bulunmaktadır. Toplumsal ve grupsal bu farklılıklar, seçmen davranışları arasındaki farklılıklara neden olmaktadır. Sonuç olarak, sosyolojik yaklaşıma göre oy verme davranışı bir topluluğa aidiyet hissiyle açıklanmaktadır. İkinci yaklaşım ise psikolojik yaklaşımdır. Bu yaklaşım Michigan ekolü ya da partiyle özdeşleşme modeli olarak da bilinmektedir. Partizan tutumlar bu model ile izah edilir. Bu yaklaşıma göre bir bireyin oy verme davranışını etkileyen en önemli unsur, bir siyasi parti ile kurduğu bağıdır. Bireyin parti ile kurduğu bu bağ bir futbol takımını tutmaya benzetilebilir. Bu yaklaşıma göre partizanlık, oy verme davranışını belirleyen duygusal bir faktördür. Burada seçmenin bağ kurduğu parti, içinde yaşadığı topluma uygun bir parti olmak zorunda değildir. Bu yönüyle psikolojik yaklaşım, sosyolojik yaklaşımın açıklayamadığı bir boşluğu doldurmaktadır. Üçüncü yaklaşım ise rasyonel yaklaşımdır. Bu yaklaşım ekonomik oy verme davranışı olarak da bilinmektedir. Burada seçmen davranışını belirleyen en önemli unsur çıkar unsudur. Seçmen oy kullanırken her zaman kendi çıkarını göz önünde bulundurmaktadır. Bu çıkarların en başında maddi çıkar yer alsa da daha iyi bir hizmet alma çıkarı da seçmen davranışında belirleyici bir rol oynamaktadır. Bu yaklaşım, sosyolojik ve psikolojik yaklaşımların açıklayamadığı bir boşluğu

doldurmaktadır. Her toplumda üç tip yaklaşım modeline göre hareket eden seçmenlerin var olduğu literatürden çıkarılan bir sonuçtur. Bu seçmen tiplerinin oranı ise toplumdan topluma değişiklik göstermektedir. Bu durum ise seçim sonuçları üzerinde belirleyici rol oynamaktadır. Seçmen davranışlarına dair kısaca açıklanan bu yaklaşımlar aşağıdaki alt başlıklarda daha detaylı bir şekilde ele alınmaktadır.

1.1. Sosyolojik Yaklaşım

Sosyoloji, toplumu ve toplumsal davranışları inceleyen bir bilim dalıdır. Sosyoloji bilimine göre birey, içinde yaşadığı toplumdan bütünüyle bağımsız değildir. Toplumsal yapının dinamikleri, içinde yaşayan bireyler üzerinde oldukça belirleyici etkiye sahiptir. Buna göre seçmen de içinde yaşadığı toplumdan etkilenerek oy verme davranışında bulunur. Burada bireysel birtakım unsurlar, seçmen davranışına etki etme yönüyle reddedilmektedir. Sosyolojik model aşağıda izah edilen psikolojik ve rasyonel modellerle farklılık arz etmektedir. Kısaca sosyolojik yaklaşıma göre, kişilerin oy verme davranışlarını belirleyen en önemli faktör, içinde bulunulan toplum ve gruptur.

Her toplumsal grubun kendisine ait bazı özellikleri bulunmaktadır. Bu grup özelliklerine norm adı verilmektedir. Bu toplumsal normlar içerisindeki bireylerin hemen bütün davranışlarını belirli oranda etkilemektedir. Aynı zamanda bu normlara uyulmaması durumunda da bazı cezaların uygulanacağı gerçeği (Çavuşoğlu ve Pekkaya, 2016: 21), bireyler üzerindeki grup hakimiyetini pekiştirmektedir. Böylelikle bu yaklaşıma göre bireyler birçok hususta olduğu gibi siyasal bir eylem olan oy kullanma davranışında da grubun yapısına uygun olarak hareket etmeyi tercih etmektedir.

Sosyolojik yaklaşım, Columbia ekolü olarak da bilinmektedir. Çünkü bu yaklaşım ilk olarak 1940'lı yıllarda Columbia Üniversitesindeki bazı araştırmacılar tarafından, ABD'deki Başkanlık seçimlerine yönelik olarak seçmenler üzerinden

yürütülen araştırmalar neticesinde ortaya konmuştur. Bu sosyolojik yaklaşım, ilk ortaya çıktığı 1940'lı yıllarda ve ardından 1950'li yıllarda oldukça popöler olmuş ve sosyal bilimler alanında çok yaygın bir şekilde kullanılmıştır. İlerleyen zamanlarda oy verme davranışlarını açıklamada sosyolojik yaklaşım tek başına yetersiz hale gelmiştir. Bu yetersizlikten kaynaklı olarak sonraki yıllarda ise diğer modeller ortaya atılmış ve seçmen davranışlarını açıklamada kullanılmaya başlanmıştır. Fakat sosyolojik model günümüzde halen birçok araştırmada kullanılmakta ve belirli oranda da olsa geçerliliğini devam ettirmektedir.

Bir toplumda her birey elbette aynı siyasi partiye oy vermez. Bunun nedeni, her bir bireyin toplumdaki farklı bir sosyal grup içerisinde yaşamasıdır. Bu yaklaşıma göre seçmen davranışlarını belirleyen unsur, toplum içerisinde oluşmuş sosyal bölünmelerdir (Akgün, 2014: 77) ve buna bağlı ortaya çıkan sosyal gruplardır. Her bir grubun kendine ait özellikleri bulunmaktadır. Bu özellikler grup dinamikleri olarak ifade edilir. Bu dinamikler, içerisinde yer alan bireylerin, siyasi davranışları üzerinde de belirleyici rol oynamaktadır. İddiaya göre, sosyal bölünmüşlük esasına dayalı olarak ortaya ıkmiş bu toplumsal gruplar, seçmen davranışlarını belirleyen bir unsurdur ve grup esaslı belirlenmiş bu seçmen davranışları üzerinde seçim kampanyalarının etkisi çok azdır (Yıldırım, 2014: 17). Yani bu yaklaşıma göre oy verme davranışında bulunan kimseler parti, ideoloji, çıkar, hizmet ve projeler yerine içinde yaşadığı grubun dinamiklerine göre oy verme davranışında bulunmaktadır. Sonuçta, sosyal bölünmeler, oy verme tercihlerini belirlemekte ve bunlar arasındaki farklılıkları da açıklamaktadır.

Sosyolojik yaklaşımın iddiasına göre, her bir seçmen kendisini belirli bir sosyal gruba ait hissedip o yönde davranış belirleme eğilimindedir ve bu kapsamda oy kullanma biçimleri de sosyal kimliklerin siyasi tercihlere yansıması şeklinde ifade edilmektedir (Coşkun ve etin, 2019: 243). Grubun temel dinamiklerinin bireylerin seçim davranışlarını da etkilediği gözlemlenmektedir. Bu model temelinde bir bireyin oy verme davranışını belirleyen en önemli gruplar aile, iş, okul ve arkadaş çevresidir. Aynı zamanda bu çevreye STK'ları da eklemek mümkündür (Teyyare ve Avcı, 2016:

56). İsmiyle müsemma Columbia ekolü olarak bilinen bu sosyolojik model yalnızca Amerika'da geçerli değildir. Bu yaklaşım bütün dünyadaki seçmen tercihleri üzerine yürütülen araştırmalarda kullanılmaktadır ve her toplumda belirli bir oranda geçerliliğe sahiptir. Türkiye'de de sosyolojik yaklaşım çerçevesinde bazı araştırmalar bulunmaktadır (Avcı, 2015: 156) ve bu kapsamda yürütülmüş araştırmalarda seçmenler üzerinde sosyolojik yaklaşımın belirli seviyelerde geçerli olduğu görülmektedir (Gül, Cansever & Turhan, 2015: 227). Aşağıdaki literatür taramasında da çevrenin birey üzerinde etkisini açıklayan bazı araştırmalar bulunmaktadır.

1.2. Psikolojik Yaklaşım

Psikoloji, bireyi ve bireyin davranışlarını inceleyen bir bilim dalıdır. Bu yönüyle sosyolojiden ve sosyolojik bakış açısından ayrılmaktadır. Toplum ya da grup anlayışı yerine birey anlayışı ön plandadır. Psikolojik bakış açısına göre sosyal fenomenler birey merkezli bir anlayış çerçevesinde değerlendirilmektedir. Bireye ait saikler, onun davranışlarının temelini oluşturmaktadır. Psikolojik açıdan bakıldığında bir bireyin oy verme davranışlarını, bireyin kendisinin daha önceden içselleştirdiği faktörler belirlemektedir. Bu kapsamda bu yaklaşımda, toplumsal yapının birey üzerindeki belirleyici etkisinden bağımsız olarak bir değerlendirme yapılmaktadır.

Yukarıda Columbia ekolü olarak da bilinen sosyolojik yaklaşım modeline bir alternatif ve eleştiri psikolojik yaklaşım tarafından ortaya konulmuştur. Bu ekol aynı zamanda Michigan ekolü olarak da anılmaktadır. Sosyolojik yaklaşımın oy verme davranışları üzerindeki iddialarına karşı bir eleştirel tavır sergilenmekte ve bunların çoğu bu ekolde reddedilmektedir. Psikolojik yaklaşım sosyolojik yaklaşımın yetersiz kalmaya başladığı andan itibaren ortaya çıkmıştır. Seçmen davranışlarını asıl belirleyen unsurun gruba aidiyet hissi olmadığı ve bunun yerine bireyin psikolojik güdülerle bir partiye duyduğu bağlılığın olduğu iddia edilmektedir. Burada toplum yerine birey ve onun duygusal etkileşimleri ön planda tutulmaktadır. Bu yönüyle sosyolojik yaklaşımdan neredeyse tamamen ayrılmakta ve onun akademik anlamda

dolduramadığı bir boşluğu doldurmaktadır. Fakat diğer yaklaşımı geçersiz kılmamaktadır.

Psikolojik yaklaşım modeli aynı zamanda partiyle özdeşleşme modeli olarak da isimlendirilmektedir. İsmiyle müsemma olan bu yaklaşıma göre birey parti ile derinden bir bağ kurmakta ve seçimlerdeki oy verme davranışlarında bu bağ etkili olmaktadır. Bir bireyin, parti ile bağ kurabilmesi için aralarında hukuki bir ilişkinin olması şart değildir (Gül, Cansever & Turhan, 2015: 228). Parti ile kurulan bu bağ tıpkı bir spor müsabakasında desteklenen takım ile kurulan bir bağ gibidir. Bireyler takım tutarken mantıklı davranış sergilemek yerine, iç güdülerıyla hareket etmektedirler. Tıpkı bunun gibi psikolojik modelde de kişiler rasyonel davranışta bulunmak yerine kendi iç dinamikleri doğrultusunda eskiden beri kurdukları duygusal bir bağ neticesine dayalı olarak bir tercihte bulunurlar.

Bireyin, bir parti ile arasında inşa ettiği bağ, aile içerisinde başlar. Çevrenin bu bağı kurmadaki etkisi yadsınamaz. O halde psikolojik yaklaşımın temelinde bir parça sosyolojik nedenlerin olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Bazen bir bireyin aile ve arkadaş gibi yakın çevresiyle kurduğu bağ seviyesi düşük olabilmektedir. Bu durumda da kişilerin kendi iç güdülerini daha fazla önem kazanmaktadır. Nihayetinde her bir bireyin de kendine ait bir özgünlüğü olmak zorundadır. Hiçbir birey büsbütün çevrenin ürünü olamaz. Aynı şekilde büsbütün çevresinden kopuk da olamaz. O halde bir birey üzerinde hem çevre hem de onun kendi iç güdülerini onun davranışlarını belirlemede etkili olan faktörlerdir. Oy verme davranışlarında da bu unsurların kaçınılmaz etkileri görülmektedir. Her bir yaklaşım ötekini açıklayamadıklarını açıklamaktadır.

Psikolojik yaklaşımda, bireyin siyasi yönleri (Avcı, 2015: 156) ve partizan tutumları üzerinde durulmaktadır. Sosyolojik yaklaşımla mukayese edildiğinde bu tamamen farklı bir perspektiftir. Çünkü sosyolojik yaklaşım bireyin politik yönü üzerinde durmaz. Psikolojik yaklaşımda, takım tutuma fanatizmine benzeyen bu partizan tutum (Coşkun ve Çetin, 2019: 243), oy verme davranışları üzerinde oldukça

etkili bir faktördür. Partizan tutuma yani psikolojik yakalaşıma dayalı olarak oy verme davranışında bulunana bireyler içinde yaşadığı grubun desteklediği aday ya da partiyi tamamen reddederek sosyolojik yakalaşıma tamamen aykırı hareket etmektedirler. Bundan dolayı bu iki yaklaşım modeli aynı anda bir birey üzerinde etkili olamaz. Her bir birey farklı türden bir yaklaşımı benimser. Yani oy kullanan her bir birey için oy verme yaklaşımlarından yalnızca bir tanesi geçerli olmak zorundadır. Fakat toplumun geneli düşünülduğünde bu durum ancak oransal olarak açıklanabilir.

Parti ile kurulan psikolojik bağ kimi araştırmacılara göre bir din ile kurulan bağa da benzetilmektedir (Yıldırım, 2014: 17). Nasıl ki din ile birey arasındaki bağ, bireyin geçmiş yıllarından itibaren kademeli olarak inşa edilen bir bağ ise tıpkı bunun gibi bireyin parti ile kurduğu bağ da bireyin geçmişinden kalıcı izler taşımaktadır. Onun bilinç altına yerleşmiş olan unsurlar ilerleyen yıllarda oy kullanma davranışlarında da etkili olmaktadır. Bilinç altında kalıcı unsurlar partiler tarafından propaganda yöntemleri ile tetiklenmektedir (Yıldırım, 2014: 18). Siyasi partiler ve adaylar seçmen davranışlarını etkilemek üzere çeşitli propaganda faaliyetlerinde bulunmaktadır (Baltacı & Eke, 2012: 115). Burada psikolojik yaklaşım kapsamında propaganda faaliyetlerinden, proje ve hizmet vaatlerini içermeyen ve yalnızca parti kimliği üzerinden yürütülen propaganda türü kast edilmektedir. Burada ifade edilen propaganda türünden anlaşılması gereken husus, partizan tutum sergileyen seçmenlere yönelik geliştirilmiş olan etkili söylemlerdir. Bu söylemler, partizan tutuma dayalı oy kullanan kişilerin davranışları üzerinde etkili olabilecek türden ortaya konan propagandalardır. Kısa ve özlü sloganlar bireyin içinde var olanı açığa çıkarır. Partilerin ortaya koydukları programlar ise birey davranışları üzerinde belirleyici değildir. Propaganda ve sloganlar ise hayati önem taşımaktadır. Psikolojik yaklaşımı önemli kılan husus, birey ile parti arasındaki bağın seçim sonuçlarını etkilemesidir (Teyyare ve Avcı, 2016: 56). Partinin yerel seçimleri üzerindeki etkisi de buna dahildir. Bundan dolayı bu yaklaşım, siyasiler ve kuramcılar tarafından, siyasi faaliyetler ve akademik araştırmalar için tercih edilmektedir.

Neticede, oy verme davranışları konusuna tarihsel ve akademik bir süreç olarak bakıldığında ilkin sosyolojik yaklaşım kuramı geliştirilmiştir. Bu yaklaşımın zaman içinde oy verme davranışlarını açıklamada yetersiz kalması nedeniyle sonrasında psikolojik yaklaşım geliştirilmiştir. Yani oy verme davranışları konusunda akademik olarak ilkin insanların ait oldukları gruba göre oy verdikleri düşünülmekteyken sonrasında buna partizan tutumların da ilave edilmesiyle bu konudaki akademik bakış açısı daha da genişletilmiştir. Sonrasından ise bu iki yaklaşım birden oy verme davranışlarını açıklamada yetersiz kalmasından dolayı aşağıda verilen rasyonel tercih yaklaşımı ortaya konulmuştur.

1.3. Rasyonel Tercih Yaklaşımı

Seçmen davranışlarına yönelik olarak yukarıdaki yapılan açıklamalar bu konudaki kuramsal çerçevenin bir kısmını izah etmektedir. Sosyolojik ve psikolojik oy verme davranışları seçmen tercihlerindeki bireysel değişimleri açıklamada yetersizdir. Çünkü sosyolojik yaklaşımda seçmenler içinde yaşadığı grubun yapısına göre politik eylemlerde bulunurlar ve buna aykırı davranmanın getireceği külfetten sakınırlar. Psikolojik yaklaşımda ise bireyler sevgi bağı kurdukları bir partiye sürekli olarak oy verirler ve bu davranışını değiştirme eğiliminde bulunmak istemezler. Fakat gerçekte olan ise seçmenlerin belirli bir kısmının sürekli veya zaman zaman değişik tercihlerde bulunduğudır. Neticede ise parti tabanlarındaki bu kopma ve kaymalar sosyolojik ve psikolojik kuramlarla açıklanamamaktadır. Seçmen davranışlarındaki bu değişimler bir başka yaklaşım olan rasyonel tercih yaklaşımı ile izah edilmektedir. Böylelikle teorik anlamda seçmenlerin tercihlerinde neden değişiklik yaptıkları anlaşılır hale getirilmektedir. Rasyonel tercih yaklaşımına uygun tercihte bulunabilen bir seçmen, içinde yaşadığı toplumla kuvvetli bir politik bağ kurmuş sayılmaz gene aynı şekilde rasyonel bir seçmen belirli bir siyasi parti ile de duygusal bir bağ kurmaz. Bundan dolayı rasyonel seçmen tercihi şartlara göre değişiklik gösterebilmektedir.

Rasyonel tercih kuramı, seçmenlerin değişik parti ya da adaya oy vermelerinin nedenlerini izah etmenin yanı sıra, oy verme davranışını neye göre yaptıklarını da açıklamaktadır. Rasyonel tercih yaklaşımı aynı zamanda ekonomik yaklaşım olarak da bilinmektedir. Bu yaklaşımının temelinde, bireyin kendi menfaatlerini bilmesi (Çavuşoğlu ve Pekkaya, 2016: 22) ve bunları ön planda tutması yatmaktadır. Bu kapsamda seçmen kendisine en iyi ve kaliteli hizmeti sunacağını düşündüğü aday ya da partiye oy verme eğilimi göstermektedir (Coşkun ve Çetin, 2019: 243). Neticede bu eğilim bireyin çıkarları ve beklentileri doğrultusunda kolaylıkla değişebilmektedir. Radikal tutumlar burada geçersizdir. Bu yönüyle seçmen tercihlerindeki değişimler izah edilebilmektedir.

Nasıl ki bir siyasi partinin amacı oylarını maksimize etmekse aynen o şekilde bir bireyin amacı da maksimum miktarda menfaat elde etmektedir. İşte rasyonel yaklaşım bireyin bu menfaat maksimizasyonu üzerinde durmaktadır. Birey oy kullanırken her daim kendi menfaatinin düşünülmesi ve kendisine en çok fayda sağlayacak parti ya da adaya yönelmektedir. Seçmenin buradaki çıkarlarından bir tanesi de ekonomik çıkarıdır. Ekonomik çıkarına yönelik olarak bir değerlendirme yaparken seçmen en çok geçmiş ile ilgili bir ilişki ve tahlilde bulunur (Gül, Cansever & Turhan, 2015: 229). Gelecek ile ilgili beklentileri de tercih üzerinde etkilidir fakat geçmiş deneyimler burada seçmen tercihlerini daha fazla etki eden bir unsurdur (Avcı, 2015: 157). Bu durumda da seçmenler özellikle iktidar partisinin ekonomi politikalarında oldukça etkilenmektedir. İktidarın ekonomi politikaları da seçmenlerin hem genel hem de yerel seçimlerdeki davranışlarını etkilemektedir. Esasen burada ekonomi politikasından kasıt, ekonomik anlamda ortaya çıkan sonuçlardır (Akgün, 2014: 79) Sonuçta geçmişte yapılan ekonomik politikaların olumlu neticeleri ve geleceğe yönelik olumlu projeler parti ve adaylara oy kazandırmada etkili olan faktörlerdir. Geçmişteki ekonomik hatalar ve geleceğe yönelik ise beklenti dışı projeler veya hiçbir projenin olmaması, parti ve adaya olumsuz bir şekilde yansıtacaktır. Sonuçta bu yaklaşıma göre, ekonomik şartlar ile seçmen davranışları arasında doğrudan bir ilişki bulunmaktadır.

Rasyonel yaklaşım ya da ekonomik yaklaşım, adıyla da ilişkili olarak seçmen menfaatinde ekonomik çıkarın belirleyici faktörlerden biri olduğu belirtildi (Yıldırım, 2014: 16) fakat bu durum bireyin diğer çıkarlarının göz ardı edileceği anlamına gelmemektedir. Birey, ekonomik çıkarı başta olmak üzere diğer bütün çıkarları da gözetererek oy verme davranışında bulunur. Bu rasyonel yaklaşım yerel seçimler kapsamında değerlendirildiğinde kent ile ilgili projeler ve bazı yerel sorunların çözümüne yönelik olarak oy verme davranışında bulunmak gene rasyonel tercih kapsamında değerlendirilmektedir. Aday imajına yönelik olarak oy verme davranışı da burada rasyonel seçmen davranışına uygunluk göstermektedir. Çünkü aday yerel hizmetlerin sunumunda doğrudan belirleyici bir faktördür. Daha iyi bir hizmet alabilme çıkarına göre seçmen, adayı da göz önünde bulundurmaktadır. Birey, içinde yaşadığı toplumun sorunlarına duyarsız kalmaz ve bundan dolayı sorunları çözmeye yönelik her türlü projeye ve adaya oy vermesi, onun rasyonel olarak hareket ettiği anlamına gelir. O halde yerel seçimler kapsamında rasyonel tercih modeline uygun hareket eden bir seçmen, hem maddi çıkarına hem de hizmet çıkarına uygun olarak hareket etmektedir ve bunun neticesinde de proje ve programlar, propaganda ve sloganlardan daha fazla önem arz etmektedir.

Sosyolojik ve psikolojik modellerle, bireyinin toplumsal aidiyeti ve duygusal davranışları yukarıda açıklanmaktadır. Burada ise seçmenin kişisel çıkarları, hem ekonomik hem de daha iyi bir hizmet alma yönüyle rasyonel yaklaşımla açıklanmaktadır. Sonuçta, bu yaklaşımlardan hiçbiri bir diğerini yanlış kılmaz fakat her biri bir boşluğu doldurmaktadır. Böylelikle de seçmen davranışlarının her bir yönü kuramsal olarak farklı açılardan izah edilmektedir.

Sosyolojik, psikolojik ve rasyonel yaklaşımların tamamına yönelik olarak bütünsel bir değerlendirme yapmak gerekirse, tek bir yaklaşım seçmen davranışlarını bütünüyle açıklamada yetersiz kaldığı görülmektedir. Her bir yaklaşım seçmen davranışındaki belirli bir faktörü analiz etmede oldukça etkilidir. Seçmen davranışlarının tamamını açıklayabilecek bir teori bulunmamaktadır. Sonuçta bütün

bu faktörler değerlendirilip analiz edildiğinde gerçeğe en yakın sonuçlara ulaşmak mümkündür.

Bu yaklaşımlara yönelik olarak genel bir değerlendirme yapılacak olursa; sosyolojik ve psikolojik yaklaşımlarda parti programlarının önemi çok azken bir gruba aidiyet ve bir partiye karşı duygusal bağ hissi daha etkilidir. Bu yüzden psikolojik yaklaşıma göre propaganda, seçmen davranışları üzerinde daha etkilidir. Seçime yönelik söylemler, hem grup dinamiklerine hem de bireyin bilinç altına yönelik olmalıdır. Bu kapsamda da hedef kitlenin dinamikleri ve bireylerin bilinç altları iyi analiz edilmelidir. Rasyonel yaklaşımda ise ekonomik koşullar çerçevesinde bireyin maddi çıkarları ön plandadır. Burada propaganda ve söylemler etkisizken, uygulamalar ve vaatler etkilidir. Bir toplumda her teori kapsamında oy verme davranışında bulunan seçmenler vardır. Tek bir yaklaşım, tüm toplumu açıklamada yetersizdir. Bu yüzden bu tez kapsamında seçmen davranışlarına yönelik olarak bu üç yaklaşım da ele alınmakta ve test edilmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ZEMİN TEMELİNDE LİTERATÜR DEĞERLENDİRMESİ

Yukarıda ele alınan seçmen davranışlarına yönelik kuramsal yaklaşımlar, aşağıdaki ilgili literatür ile ilişkilendirilerek somutlaştırılmaktadır. Bu üç yaklaşım çerçevesinde, yerel seçim seçmen davranışlarına yönelik olarak literatürde yer alan araştırmalara değinilmektedir. Literatüre yönelik teorik bu değerlendirme, alana dair yapılan araştırmaların daha akademik bir perspektifle değerlendirilebilmesini sağlamaktadır. İlgili alan yazını bir bütün olarak göz önünde bulundurulduğunda burada, en başta dünya üzerindeki bazı araştırmalara değinilmekte, ardından Türkiye çapında yapılmış birtakım genel araştırmalar ele alınmakta ve sonrasında ise bazı illere yönelik yapılmış araştırmalar değerlendirilmektedir. En sonunda ise Niğde iline dair yapılmış araştırmalara yer verilmektedir. Sonuçta, teorik zemin üzerinde yapılan bu literatür değerlendirmesi, bu tezin literatürdeki konumu saptamaya yardımcı olmaktadır.

2.1. ABD, Avrupa ve Arap Ülkelerdeki Durum

Yerel seçim seçmen davranışları kapsamında, Türkiye'deki ve özelde de Niğde'deki literatüre gelmeden evvel dünyadaki birtakım yerel seçim araştırmalarına değinmek gerekir. Bu konuda ilk olarak Amerika Birleşik Devletleri (ABD) üzerine yapılmış olan araştırmalara ardından ise Avrupa'daki ve Ortadoğu'daki araştırmalara değinilmektedir. Literatürde dünya geneli çeşitli ülkelere yönelik araştırmalara bakıldığında sosyolojik, psikolojik ve rasyonel yaklaşım modeline uygun seçmenlerin

var olduğu görülmektedir. Bu seçmen tipleri oransal olarak ülkeden ülkeye değişlik göstermektedir.

Öncelikle olarak Türkiye'ye en uzak konumda olmasından ötürü Amerika Birleşik Devletleri'ndeki (ABD) araştırmalara değinmek gerekir. ABD'deki yerel seçimler üzerine yapılmış olan bir araştırmada, yerel seçimlerdeki seçmen davranışlarına dair politik dinamiklerin etkisi üzerinde durulmaktadır. Lieske (1989) tarafından yürütölen bu araştırmaya göre yerel siyasetçinin başarılı olabilmesindeki en önemli faktör onun siyasi kimliğidir. Bu durum seçmenlerin bir parti ile özdeşleşmesi ile alakalıdır. Bu araştırmaya göre, bir siyasetçinin yerel seçimlerde başarılı olabilmesi en çok onun siyasi kimliğine bağlılığı ile ilişkilidir. ABD yerel seçimlerindeki partizanlığın geçerliliği burada doğrulanmaktadır. Adayın kişiliği, geçmişi ve başarıları da seçmenler üzerinde etkili olan diğer unsurlardır fakat en geçerli unsur adayın partisidir. Sonuçta bu araştırmaya dayanarak ABD yerel seçimlerindeki seçmen davranışları en çok psikolojik yaklaşımla ve bunun ardından ise rasyonel yaklaşımla modeline uygunluk göstermektedir. Bu durum ABD yerel seçimlerde siyasi partinin ve partizanlığın önemine dikkat çekmektedir. Hal böyle olunca da ABD'deki seçmenler açısından psikolojik yaklaşımla oldukça belirleyicidir.

ABD üzerine Oliver ve Ha (2007) tarafından yapılan bir araştırmada, banliyölerde yaşayan seçmenlerin yerel seçim davranışları açıklanmaya çalışılmaktadır. Bu kapsamda 30 farklı yerel seçim bölgesinde 1400 seçmenin katılımı ile bir anket araştırması yürütölmüştür. Bu araştırma sonuçlarına göre politikacılar yerelde yeterli temsil gücüne sahip değillerdir. Bunun bir sonucu olarak yerel seçimlere katılım oranları oldukça düşüktür. Bu katılım oranı %25'in altındadır. Katılım oranları dışında asıl önemli olan ise seçmenlerin davranışlarına etki eden faktörlerdir. Buna göre büyük yerlerdeki yerel seçmenler oy kullanırken, adayın çekiciliğine, partisine ve dikkat çekiciliğine bakmaktadır daha dar ölçekli yerleşim yerlerinde ise seçmenler, oy kullanırken daha çok yerel meselelere ve adaya bakmaktadır. Bu araştırma, ABD'deki banliyö seçmenlerini, büyük ve küçük ölçekli olmak üzere, ikiye ayırmaktadır. Banliyönün büyüklüğüne göre seçmen davranışları

farklılık göstermektedir. Büyük ölçekli banliyölerde seçmenler daha çok adayın çekiciliğine ve partisine baktığı için psikolojik yaklaşımın geçerli olduğunu belirtmek gerekir. Fakat bu araştırma kapsamında daha küçük ölçekli yerleşim yerlerindeki seçmenler daha çok yerel meselelere ve adaylara odaklanmaktadır. Bu durum, küçük yerlerdeki seçmenin daha çok rasyonel seçmen davranışı sergilediğini göstermektedir. O halde nüfus ile seçmen davranışı arasında bir ilişki bulunmaktadır. Sonuçta banliyöler büyüdükçe seçmenler üzerinde partinin belirleyiciği artarken, banliyöler küçüldükçe seçmenler üzerinde yerel meselelerin ve adayın önemi artmaktadır. Bu durumda da büyük banliyölerde psikolojik yaklaşımın, küçük banliyölerde ise rasyonel yaklaşımın daha belirleyici olduğu görülmektedir. Bu araştırma ile yukarıdaki Lieske'nin (1989) araştırmasına birlikte bakıldığında ABD'deki yerel seçimlerde psikolojik yaklaşımın önemli ölçüde geçerli olduğu görülmektedir. Fakat Oliver ve Ha (2007) tarafından yapılmış olan araştırma bunu ölçek bazında ele almaktadır. Bu durumda da partizan tutumların, ölçek daraldıkça azaldığı ve bunun yerine rasyonel yaklaşımın geçerliliğinin arttığı görülmektedir. Sonuç olarak ABD yerel seçimlerinde, psikolojik yaklaşım her iki araştırmaya göre de en geçerli yaklaşımdır ve hemen ardından ise rasyonel yaklaşımın en işlevsel yaklaşım olduğu görülmektedir.

Avrupa'ya bakıldığında ise bir Batı Avrupa ülkesi olan Belçika üzerine Marien, Dassonneville ve Hooghe (2015) tarafından yapılmış olan bir araştırmada, yerel seçimlerdeki seçmen davranışlarının parti ile ilişkisi üzerinde durulmaktadır. Esasen burada da psikolojik yaklaşımın geçerliliğine yönelik bir araştırma yürütülmektedir. Zaten bu araştırmanın en önemli varsayımı da yerel seçimleri, ikinci dereceden seçim olarak kabul etmesidir. Bunun böyle olmasının nedeni ise seçmenlerin yerel seçim kararlarını bir başka politik nedenden dolayı veriyor olmasıdır. Buradaki belirleyici neden ise genel seçimlerdir yani siyasi parti tercihleridir. Bu araştırma 2012 Belçika yerel seçimleri kapsamında bir anket araştırması şeklinde yürütülmüştür. Sonuç olarak ise seçmenlerin dörtte üçü yerel seçimlerde kendi partisinin adayına oy vermektedir. Geri kalan dörtte biri ise aday imajına ve yerel meselelere bağlı olarak oy kullanmaktadır. Neticede Belçika'daki

yerel seçimlerde de tıpkı ABD’de olduğu gibi partizan tutumların yani psikolojik yaklaşımın geçerliliği ortadadır. Sonuçta bir Batı Avrupa ülkesi olan Belçika’daki yerel seçimler siyasi partilerin gölgesi altında gerçekleşmektedir ve bu durum ABD’deki ile benzerlik göstermektedir.

Heat, McLEAN, Taylor ve Curtice (1999) tarafından, İngiltere’deki yerel seçimler üzerine yapılmış olan araştırmada da yerel seçimler, tıpkı Belçika’da olduğu gibi, ikinci derece seçim olarak kabul edilmektedir. İngiltere’deki yerel seçimlerde de partinin önemli bir etkisi olduğu görülmektedir. Fakat buradaki yerel seçimlerde, seçmen davranışlarını belirleyen daha farklı faktörler de bulunmaktadır. Sonuçta, İngiltere yerel seçimlerinde partinin etkisi Belçika’daki kadar belirleyici değildir. İngiltere’de yerel meseleler ve adaya yönelik hususlar partinin belirleyiciliği karşısında dengeleyici bir öneme sahiptir. Bu durumda da İngiltere’deki yerel seçimler için psikolojik ve rasyonel yaklaşımların geçerli olduğunu söylemek mümkündür. Avrupa üzerine yapılmış olan bu iki araştırmaya baktığımızda psikolojik ve rasyonel yaklaşımların yerel seçimlerde belirleyici olduğu fakat psikolojik yaklaşımın rasyonel yaklaşımdan daha belirleyici olduğu görülmektedir. Neticede Avrupa’daki ve ABD’deki yerel seçim seçmen davranışlarında en çok psikolojik ardından ise rasyonel yaklaşım modeli hakimdir.

Öte yandan Ben-Bassat ve Dahan (2010) tarafından Arap topluluklarının yerel seçimlerdeki davranışlarına yönelik yapılan araştırmaya göre, Arapların batıdaki ve ayrıca Türkiye’deki seçmen davranışlarından oldukça farklı bir davranış sergiledikleri görülmektedir. Arapların yerel seçimlerdeki oy davranışlarını içinde buldukları sosyal gruplar belirlemektedir. Özellikle soyadlar buradaki sosyal grup ilişkilerinin en belirleyici somut göstergesidir. Araplar üzerine yapılan bu araştırmaya göre hemen herkes kendi soyadından yani kendi sosyal grubundan bir adaya oy vermektedir. Sonuçta bu durum Arap topluluklarında sosyolojik yaklaşımın oldukça geçerli olduğunu gösterirken, psikolojik ve rasyonel yaklaşımların geçersiz olduğunu da ortaya koymaktadır.

Yukarıda ABD, Belçika, İngiltere ve Arap ülkelerine dair bazı araştırmalara yer verilmiştir. Amerika ve Avrupa gibi Batı medeniyetine ait olan ülkelerdeki yerel seçimlerde, seçmenler en çok psikolojik ve ardından rasyonel yaklaşımlara uygun olarak hareket ederken sosyolojik yaklaşımın belirleyici olmadığı görülmektedir. Fakat öte yandan Ortadoğu ya da Arap veya da İslam medeniyetlerine bakıldığında seçmenlerin sosyal grupları üzerinden davranış belirlediği yani sosyolojik yaklaşım modeline uygun şekilde oy kullandığı görülmektedir. Bu durumun Doğu ile Batı toplumları arasındaki farklılıklardan kaynaklandığı düşünülmektedir. Türkiye hem Batı'yı örnek alan, hem de Doğu'dan izler taşıyan bir ülkedir. Bu yönüyle Türkiye'de bütün davranış modellerine uygun seçmen yapılarının bulunması son derece olasıdır. Türkiye'de şehirlerin ekonomik durumları, sosyo-kültürel yapıları ve coğrafi konumları bu yaklaşım modellerinin önem sıralaması üzerinde etkili olabilmektedir.

2.2. Seçmen Davranışlarına Yönelik Makro Araştırmalar

Yerel seçim sonuçlarında etkili olan faktörlerden biri ekonomik koşullardır. Ekonomi merkezi iktidar tarafından yürütülen bir icraat olmasına rağmen yerel seçim seçmen davranışları üzerinde de bir etki yaratmaktadır. Bu doğrultuda teze en uzak kapsamda ele alınabilecek olan ve genel bir perspektifle Türkiye'deki ekonomik koşulları makro-iktisadi çerçevede ele alıp ardından bunun yerel seçimler üzerindeki etkisini analiz eden Yılmaz ve Özmen Yılmaz'ın (2018) araştırmasına değinmek gerekir. Bu çalışmada pek çok farklı sonuca ulaşılmıştır fakat burada konu ile ilgili olarak ulaşılan sonuca değinmek gerekmektedir. Bu bağlamda bu araştırma Türkiye'deki 'Bölgesel Ekonomik Hoşnutsuzluk Endeksi'ni (BEHE) değerlendirilmekte ve bunun yerel seçimler üzerindeki etkisini ele almaktadır. Bu analiz sonucunda BEHE'nin arttıkça iktidar partisinin yereldeki oylarının azaldığı ve BEHE'nin azaldıkça ise iktidar partisinin yereldeki oylarının arttığı sonucuna varılmıştır. Ekonomi, merkezi iktidarın kullandığı bir enstrüman olmasına rağmen iktidar partisinin yerel seçim sonuçlarını dahi etkileyebilmektedir. Bu durum ekonominin yerel seçimlerdeki seçmen davranışları üzerindeki etkisine dikkat çekmektedir. Neticede yerel seçimlerdeki

seçmen davranışlarını etkileyen unsurlardan bir tanesinin de ekonomi olduğunu söylemek gerekmektedir. Ekonominin seçimler üzerindeki bu etkisi, yukarıdaki üç teorik yaklaşımdan biri olan rasyonel tercih yaklaşımı ile açıklanmaktadır. Buna göre ekonomik koşullar, bireyi kendi menfaatleri doğrultusunda oy vermeye zorlar. Elbette bu araştırma sosyolojik ve psikolojik yaklaşımları geçersiz kılmaz, fakat burada yalnızca ekonomik çıkar odaklı bir araştırma yapılmıştır. Sonuçta seçmenlerin maddi çıkarları temelinde ortaya atılan rasyonel tercih yaklaşımının Türkiye’deki yerel seçimler üzerinde etkili olduğunu söylemek gerekmektedir.

Makro ölçekli yapılmış bir başka araştırma ise 2014 yerel seçimlerine yönelik olarak Kart ve Keser (2019) tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu araştırma kapsamında illerin sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeylerinin yerel seçimlerdeki oy verme davranışları üzerindeki etkisi izah edilmeye çalışılmıştır. Neticede sosyo-ekonomik yapının yerel seçimlerde oy verme davranışları üzerinde belirleyici bir etkisinin olmadığı esasen yerel seçimlerde en önemli faktörün siyasi partilere ve liderlerine bağlılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırmaya göre, Türkiye’de genel olarak yerel seçimlerdeki seçmen davranışlarının, siyasi partilerden ve bu partilerin liderlerinden etkilendiği görülmektedir. Kart ve Keser’in (2019) bu araştırması yukarıdaki Yılmaz ve Özmen Yılmaz’ın (2019) araştırması ile paralel değildir. İki durumda da merkez, yerel üzerinde etkilidir ancak sonuçları bakımında farklılık arz etmektedir. Yukarıdakinde rasyonel tercih yaklaşımının etkisi açıklanmaktayken burada ise psikolojik tercih yaklaşımının etkisi açıklanmaktadır. O halde bu iki araştırmaya göre Türkiye’de yerel seçimlerde hem psikolojik hem de rasyonel tercih modeline uygun oy kullanan seçmenlerin var olduğu sonucuna ulaşılabilir.

Altan (2005) tarafından yapılmış olan bir araştırmada Türkiye’deki genel seçimlerin yerel üzerindeki etkisi ele alınmaktadır. Bu yönüyle makro araştırmaları genel olarak derleyip toparlayan bir niteliktedir. Bu araştırmaya göre seçmenler partiden çok adaya önem vermektedirler fakat burada partinin de ciddi bir etkisi söz konusudur. Bu durum yukarıda değinilen Kart ve Keser’in (2019) araştırması ile belirli orada örtüşmektedir. Siyasi bir partiye duyulan bağlılık doğrultusunda seçmen

davranışlarının belirlenmesini izah eden psikolojik yaklaşım kapsamında bu iki araştırma birbirine yakınlık gösterir. O halde yerel seçimlerde partinin etkisi literatür kapsamında geçerlidir. Gene Altan'a (2005) göre yerel seçimlerde iktidar partisi olmak her zaman bir avantaj sağlamaz. Eğer seçmenler iktidardan memnunsa bu bir avantaja dönüşürken eğer memnun değilse iktidar olmak yerel seçimlerde bir dezavantaja dönüşmektedir. Bu kapsamda bu araştırma yukarıdaki diğer ikisi ile çelişmez. Yukarıda ele alınan ve BEHE'ye dayalı olarak Yılmaz ve Özmen Yılmaz (2018) tarafından yürütülen araştırmada da iktidarın ekonomi üzerindeki olumsuz etkilerinin yerel seçimlerde iktidar oylarında bir düşüşe neden olduğuna değinildi. Buradaki durum da benzerlik arz etmektedir. İktidarın hoşnutsuzluk yaratması durumunda seçmenlerin iktidardan kopmaya başladıkları görülmektedir. Netice bu durum yine birçok araştırmada olduğu gibi seçmenlerin genel seçimlere yönelik olarak aldıkları kararlar, onların yerel seçim davranışlarını da etkilemektedir. Oysaki seçmenler yalnızca aday ve yerel sorunlar üzerinden oy verme davranışı gösterebilirler, ekonomik koşulların ya da partizan tutumların yerel seçimler üzerinde bir etkisinin olmaması gerekir. Neticede Türkiye geneline yönelik yapılmış olan araştırmalardan çıkan sonuç: partizan tutumların ve ekonomik koşulların, yerel seçim seçmen davranışı üzerinde oldukça etkili olduğudur. Sonuçta, yukarıda değerlendirilen bu üç araştırmaya göre Türkiye'deki yerel seçimlerde hem psikolojik yaklaşıma uygun hem de rasyonel yaklaşıma uygun seçmenlerin var olduğu görülmektedir. Bu durum Türkiye'deki yerel seçmen davranışlarının Araplardan çok Avrupa ve ABD'deki gibi davranış sergilediklerinin ortaya koymaktadır. Fakat katılım yönüyle ise durum tam tersidir. Çünkü batıda seçimlere katılım oldukça düşükken Türkiye'de oldukça yüksektir. Bu da Türkiye'nin kendine özgü durumundan kaynaklanmaktadır. Yerel seçim seçmen davranışlarına yönelik makro ölçekli araştırmalar yukarıda verilmiştir, şimdi ise daha detaylı incelemeler yapmak için aşağıdaki yerel ölçekli araştırmalara da değinmek gerekmektedir.

2.3. İllere Göre Yapılmış Seçmen Davranışı Araştırmaları

Literatür değerlendirmesi kapsamında üçüncü olarak, yerel seçimlerdeki seçmen davranışlarına etki eden faktörler doğrultusunda, Türkiye'deki şehirlere yönelik araştırmalar ayrı ayrı değerlendirilmektedir. Değerlendirmeler, sosyolojik, psikolojik ve rasyonel yaklaşımlar çevresinde ele alınmaktadır. Literatür araştırmaları bu bölümde, bölgesel bazda ele alınarak, Niğde'ye coğrafi ve kültürel anlamda en uzak olandan en yakın olana doğru bir sıralamayla değerlendirilmektedir.

Bu kapsamda öncelikli olarak, Türkiye'nin doğu illerine yönelik yapılmış araştırmalardan başlanmaktadır. Özhan ve Karataş'ın (2019) Siirt iline yönelik olarak, belediye başkan adayı profili üzerine yaptıkları anket araştırmasına göre adayların kişilik özelliklerinin seçmenler üzerinde oldukça etkili olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra partiye bağlılık duygusunun da belirli düzeyde geçerli olduğu görülür. Partiye bağlılık duygusu da yerel seçimler üzerinde genel seçimlerin etkisini göstermektedir. Ayrıca Siirtli seçmenler, kendi işinde başarılı ve ekonomik olarak durumu iyi olan adayı tercih etmek istemektedirler. Bunların yanı sıra araştırma sonuçlarına göre Siirtli seçmenler mümkün mertebe belediye başkanlarının Siirtli, dindar, erkek ve Kürt olmasından yanadırlar. Her ne kadar yerel seçimleri etkileyen faktörler arasında siyasi partinin etkisi var olsa da, yerel seçim tercihlerinde adayın şahısına ve şehre yönelik yerel meselelerin belirleyiciliğinin yüksek bir seviyede olması rasyonel yaklaşımın önemine vurgu yapmaktadır. Bu da Türkiye geneli yapılan araştırmalara paralel bir sonuç ortaya koyarak, rasyonel yaklaşım modelinin Siirt'teki geçerliliğini ortaya koymaktadır. Neticede adaya yönelik birtakım beklentilerin daha iyi bir hizmet alma gerekçesine bağlı olması nedeniyle Siirt'te rasyonel yaklaşımın da geçerli olduğunu söylemek mümkündür. Ayrıca rasyonel yaklaşıma ilave olarak sırasıyla psikolojik ve sosyolojik yaklaşımlarda belirli oranda geçerlidir.

Doğudan bir başka il olan Muş üzerine Coşkun ve Çetin (2019) tarafından 2019 yerel seçimlerine yönelik olarak yapılan bir araştırmada, Muşlu seçmenlerin yerel seçimlerdeki oy verme davranışlarını etkileyen unsurlar keşfedilmeye çalışılmıştır. Bu araştırma kapsamında Muşlu seçmenlerin yarıdan fazlası rasyonel yaklaşıma uygun bir şekilde hareket etmektedir. Öte yandan diğer kalan yarıya yakını

ise parti odaklı olarak oy kullanmaktadır. Bu da demek oluyor ki yarıya yakın bir kitle yerel meseleleri değil genel seçimleri baz almaktadır. Yerel sorunlar ve yerel çapta sunulacak olan hizmetler bu kitle tarafından önemsiz olarak görülmektedir. Bu kapsamda Muşlu seçmenlerin yarıya yakını yerel seçimlerde psikolojik yaklaşım modeline uygun bir seçmen davranışında bulunmaktadır. Diğer bir sonuca bakılacak olursa, adayın kişilik özellikleri de seçmen davranışı üzerinde etkili olmaktadır. Hizmetlere ve projelere yönelik davranış belirleyen bir kitle de asıl geçerli olan modeli belirlemektedir. Bu seçmen türü ise kendi çıkarlarına ve şehrin sorunlarına göre hareket etmektedir. Bu da rasyonel seçmenlerin Muş'ta en geçerli yaklaşım modeli olduğu anlamına gelmektedir. Öte yandan Muşlu seçmenlerin gene belirli bir kısmı aşiret davranışına uygun biçimde hareket etmektedir. Bu da sosyolojik yaklaşım modeli kapsamında cüzi bir seçmenin varlığına dikkat çekmektedir. Neticede bu araştırma kapsamında Muşlu seçmenler yerel seçimlerde sosyolojik, psikolojik ve rasyonel yaklaşımlar kapsamında oy kullanmaktadır fakat bunlar içerisinde en etkilisi rasyonel modeldir, en etkisiz olanı ise sosyolojik modeldir. Muş üzerine Coşkun ve Çetin'in (2019) yaptığı bu araştırma ile yukarıdaki Özhan ve Karataş'ın (2019) Siirt üzerine yaptığı araştırmalara bakıldığında bu iki ilde de rasyonel etkinin sonuçlar üzerinde çok ciddi etkisi olduğunu söylemek mümkündür. Bu durumda doğudaki bu illerde bu yaklaşımın ciddi bir role sahip olduğunu ifade etmek yanlış olmayacaktır. Elbette parti odaklı oy kullanan seçmenlerin oranını da azımsamak mümkün değildir.

Göker ve Doğan'ın (2010), 2009 yerel seçimlerine yönelik olarak, Elazığ üzerine yapmış oldukları anket çalışmasında yerel seçimlerdeki seçmen davranışlarının hangi faktörlerden ne oranda etkilendiği keşfedilmeye çalışılmıştır. Araştırmaya göre Elazığ'da yerel seçimler tamamen genel seçim havasında yaşanmaz. Yerel seçimlere etki eden yerel unsurlar ve aday unsuru da bulunmaktadır. Fakat bu genel seçimlerden tamamen bağımsız olduğu anlamına da gelmemektedir. Araştırma bulgularına göre seçmenlerin bir kısmı yakın çevresi olan aile, arkadaş ve kanaat önderleri gibi kimselerden ciddi anlamda etkilenmektedir. Bu durum bireyin içinde yaşadığı topluluğun seçmen davranışı üzerindeki önemine dikkat çekmektedir.

Bu durum Ben-Bassat ve Dahan (2010) tarafından Arap toplulukları üzerine yapılan araştırmaya benzerlik göstermektedir. Türkiye'nin Doğu'su ve Güney'indeki şehirlerin az da olsa Araplara benzer davranış sergiledikleri görülmektedir. Buna göre sosyolojik yaklaşım modelinin Elazığ yerel seçimlerinde belirli bir role sahip olduğu görülmektedir. Araştırmanın sonuçlarına dair diğer bir unsur ise yerel problemlerdir. Yerel bazda birtakım unsurlar da seçmenin yakın çevresi kadar olmasa da gene tercihleri üzerinde belirli bir etkiye sahiptir. Yerel meseleleri değerlendirip oy verme davranışında bulunan seçmenlerin rasyonel yaklaşım kapsamında değerlendirilmesi gerekmektedir. Ardından gelen unsur ise siyasal iletişim faaliyetleridir. Burada psikolojik yaklaşımın da etkili olduğu görülmektedir. Sonuçta, Elazığlı seçmen 2009 yılı yerel seçimleri kapsamında sırasıyla rasyonel, sosyolojik ve psikolojik yaklaşımlara uygun olarak hareket etmektedir.

Gene Göker ve Doğan'ın (2015) 2014 yerel seçimlerine yönelik olarak, Elazığ seçmeninin aday profili beklentileri üzerine yapmış olduğu ankete dayalı araştırmaya göre, Elazığ seçmenlerinin çoğunluğu belediye başkan adayını, partiden daha önemli görmektedir. Aday profiline yönelik bu oran %61 olarak ortaya çıkmıştır. Bu durum Elazığlı seçmenlerin, bir önceki yerel seçimlere kıyaslandığında, daha yüksek oranda rasyonel tercih yaklaşımına uygun olarak oy verme davranışında bulunduğunu göstermektedir. Yalnız gene bu araştırmaya göre aday profilini belirleyen unsurlardan bir tanesi de adayın partisinin olduğu ortaya çıkmıştır. Bu da psikolojik modelin geçerliliğini göstermektedir. Araştırmada, aday profilini belirleyen diğer unsurların dürüstlük ve şehrin sorunlarına yönelik birtakım yerel meseleler olduğu görülmektedir. Elazığ seçmeninin yerel mesellere ilaveten, parti bazında bir davranış belirlediğini de görmek mümkündür. O halde hem yerel meselelerin hem de partizan tutumların yerel seçim seçmen davranışları üzerinde bir etkisi olduğu söylenebilir. Yukarıda gene Göker ve Doğan (2010) tarafından 2009 yerel seçimlerine yönelik olarak yapılmış olan bir önceki yerel seçim seçmen davranışına bakıldığında, kişilerin yakın çevrelerinin seçmen üzerindeki etkisi büyük bir önem arz etmekteydi. 2014 seçimleri kapsamında yapılan araştırmada ise adayın imajı ve partinin etkisine vurgu yapılmaktadır. Araştırmaların kapsamı arasındaki farklar nedeniyle bu ikisi arasında

doğrudan bir ilişki kurmak zordur. Fakat sonuç olarak genel manada şunu söylemek mümkündür; Elazığ seçmeni yerel seçimlerde, yerel meseleleri ve aday imajını dikkate almakta fakat bunlar üzerinde seçmenlerin yakın çevresi ve siyasi partisi etkili olmaktadır. Neticede Elazığ'da üç tür seçmen davranışı modeline uygun seçmenlerin varlığından bahsetmek mümkündür. Bunlar önem sırasına göre rasyonel yaklaşım, psikolojik yaklaşım ve sosyolojik yaklaşım şeklinde sıralanabilir.

Gündüz Erdinç ve Demirtaş'ın (2019) Kırklareli ilinde seçmen tercihleri üzerinde etkili olan aday karakteristikleri üzerine yaptıkları anket araştırmasına göre seçmenlerin en fazla önem verdikleri hususlar sırasıyla adayın güvenilir, dürüst ve adil olması gerektiğidir. Yani Kırklareli seçmeni bir belediye başkanını en çok etik yönden değerlendirmektedir. Öte yandan en az önemli olan unsurlar ise adayın dindar, muhafazakar, erkek ve zengin olması şeklindedir. Etik dışında kalan diğer karakter özellikleri seçmenler açısından önemli bulunmamaktadır. Bu araştırma yalnızca aday karakteri üzerinde durduğu için seçmen davranışlarından yalnızca rasyonel davranışa uygun olarak sonuçlara ulaşılmıştır. Diğer iki yaklaşım, araştırma kapsamının dışındadır. Neticede ise Kırklareli seçmeni adayın karakterine yönelik olarak birtakım tercihlere göre oy verme davranışında bulunuyor olması, buradaki seçmenler üzerinde rasyonel yaklaşımın geçerli olduğu görülmektedir. Bu sonuç diğer iki yaklaşımı elbette geçersiz kılmaz fakat yalnız rasyonel yaklaşıma odaklanılmaktadır. Gündüz Erdinç ve Demirtaş'ın (2019) Kırklareli üzerine yaptığı bu araştırması ile yukarıda değinilen Özhan ve Karataş'ın (2019) Siirt üzerine yaptığı ve Coşkun ve Çetin'in (2019) Muş üzerine yaptığı araştırmalar birlikte değerlendirildiğinde, sonuçlar birbirleriyle farklılık göstermektedir. Aday imajına yönelik beklentilerin sıralamaları değişmektedir. Bu durumun doğu ile batı arasındaki coğrafi ve kültürel farklılıklardan kaynaklandığı düşünülmektedir. Fakat ilerleyen paragraflarda da değinileceği gibi tüm iller arasında ortak özellik (araştırmanın kapsamı ölçüsünde) seçmen davranışına yönelik üç yaklaşımın da geçerli olduğudur ve özellikle rasyonel yaklaşımın hemen her araştırmada en geçerli yaklaşım olduğudur.

Çavuşoğlu ve Pekkaya'nın (2016) Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi öğrencilerine yönelik olarak yapmış olduğu anket çalışması neticesinde eğitilmiş gençlerin, yerel seçimlerde en fazla önem verdikleri hususlar adayın tecrübesi, projeleri, vaatleri ve bunların yapılabilirliği ile adayın eğitim düzeyidir. Bu durumda da genç ve eğitilmiş seçmenlerin rasyonel tercihe daha uygun olarak hareket ettiği görülmektedir. Buna karşın anketin uygulandığı hedef kitlenin en az önem verdiği meseleler ise adayın etnik kökeni, o şehirden olup olmaması ve iktidar partisinden olup olmaması şeklindedir. Buna göre de genç seçmenlerin sosyolojik ve psikolojik modellere uygun olarak hareket etme eğilimi oldukça düşüktür. O halde yaş azaldıkça rasyonel yaklaşımın belirleyiciliği artmaktadır. Diğer araştırmalara kıyasla görülmektedir ki Zonguldak'taki üniversite öğrencileri üzerine yapılan bu araştırma sonuçları, Gündüz Erdinç ve Demirtaş'ın (2019) Kırklareli üzerine yapmış olduğu araştırma ile benzerlik gösterirken, Özhan ve Karataş'ın (2019) Siirt üzerine ve Coşkun ve Çetin'in (2019) Muş üzerine yapılmış olduğu araştırmalar ile de bir noktada ayrılmaktadır. Bu benzeşen ve ayrılan hususlar aday imajına yönelik olarak seçmen tercihlerindeki beklentilerin sıralamasıdır. Sonuçta, Zonguldak ile Kırklareli seçmenlerinin 2019 senesindeki yerel seçim davranışları birbirlerine benzemektedirken, Zonguldak ile Siirt ve Muş seçmenleri davranışları birbirlerinden belirli oranda farklılaşmaktadır.

Zonguldak üzerine yapılmış diğer bir araştırma, Teyyare ve Avcı (2016) tarafından 2014 yerel seçimlerine yönelik olarak seçmen davranışlarını teorik yaklaşımlar çerçevesinde analiz etmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda Zonguldaklı seçmenler yerel seçimlerde oy kullanırken en çok adayın geçmişte yaptıklarına ve projelerine göre bir değerlendirmede bulunmaktadır. Aday burada en fazla öneme sahip olan faktördür. İdeolojik ve inanç eksenli oy verme davranışı ise aday faktörüne göre daha düşük seviyede bir öneme sahiptir. Öte yandan seçmenler yakın çevresindekilere göre de tutum belirlemektedirler. Çevre baskısının birey üzerindeki etkisi diğer ikisine göre daha az görülmektedir. Sonuçta bu araştırma kuramsal yaklaşımlar kapsamında ele alındığında, Zonguldaklı seçmenler yerel seçimlerde, en çok rasyonel tercih modeline uygun olarak davranış belirlerken ikinci

olarak ise psikolojik modele uygun olarak davranış belirlemektedir, üçüncüde ise sosyolojik yaklaşım modeli yer almaktadır. Bu araştırma, yukarıdaki Çavuşoğlu ve Pekkaya'nın (2016) araştırması ile kıyaslandığında önemli bir farklılık göze çarpar. Adayın partisinin ve ideolojisinin (psikolojik yaklaşımın) gençler üzerinde en az öneme sahip olmasına rağmen, normal vatandaşlar üzerinde ikinci sırada öneme sahiptir. Bu durumda göstermektedir ki Zonguldak ilinde seçmenlerin yaşı arttıkça ve eğitim düzeyi azaldıkça partiye ve ideolojiye verilen önem de artmaktadır. O halde eğitim düzeyi ve yaş, yerel seçimlerdeki partizan tutumlar üzerinde negatif bir etkiye sahiptir.

Akın'ın (2012) İzmir ili üzerine yaptığı bir anket araştırmasına göre seçmenlerin yerel seçimlerde adaya yönelik olarak en çok beklenti duyduğu hususlar; adayın dürüst olması, insanların sorunlarını ve isteklerini anlayabilip bu yönde çözüm üretebilmesidir. Bu yönüyle İzmir seçmeni Kırklareli ve Zonguldak seçmenleri ile benzerlik göstermekteyken, Siirt, Muş ve Elazığ seçmeni ile kısmen farklılık göstermektedir. Ayrıca bu araştırmanın konusu olan ve o dönemin İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı'nın bu kriterlere uymadığı halde vatandaşlar tarafından seçilmesi, seçmenlerin söylem ve icraat arasındaki uyumsuzluğunu da ortaya koymaktadır. Başkanın bu kriterlere uymadığı da gene araştırma verilerinden elde edilmiştir. Bu da oy verme hususunda seçmenlerin ideolojilerinin, onların beklentilerinin önüne geçebileceği anlamına gelmektedir. Ankete verilen yanıtlar ile davranış arasındaki bu uyumsuzluk, seçmen davranışlarına yönelik araştırmaların daha titizlikle çalışılması gerektiğini ortaya koymaktadır. Bu durumda seçmenlerin rasyonel olarak düşünebildiklerini fakat oy verme hususunda ise onların tamamen rasyonel davranmadıklarını ortaya koymaktadır. Ayrıca Göker ve Doğan'ın (2015) Elazığ seçmeni üzerine yapmış olduğu çalışmada da benzer duruma değinildi. Elazığ seçmeni yerel seçimlerde en çok aday profilini dikkate aldığını ve partinin aday profilinin gerisinde kaldığını söylerken, öte yandan da adayın profilindeki bir unsurun adayın partisi olduğunu belirtmektedir. Bu iki araştırma birlikte değerlendirildiğinde benzerlik arz etmektedir. Seçmenlerin söylemleri ve davranışları her zaman aynı olmamaktadır. Coğrafi bölgeler arası mesafeler arttıkça aday imajına yönelik

beklentilerin sıralaması değişebilmekte fakat merkezin çevre üzerindeki etkisi belirli oranda devam etmektedir. Bu da yerel seçimlerdeki, partizanlığın etkisine yönelik bir hususa dikkat çekmektedir. Sonuçta seçmenler rasyonel tercih kuramına uygun ifadelerde bulunsalar bile oy kullanırken tamamen rasyonel davranmadıkları görülmektedir.

Negiz ve Akyıldız'ın (2012) Uşak ili üzerine yaptığı anket araştırmasının amacı yerel seçimlerde aday imajının seçmen tercihleri üzerine olan etkisini keşfetmektir. Bu araştırma daha çok adayın kişisel özelliklerinin demografik yapı ile olan ilişkisi üzerinde durmaktadır. Bu yönüyle adayın imajı seçmenlerin demografik yapılarına göre farklılıklar göstermektedir. Adayın eğitim düzeyi, hemşehrisi olup olmaması ve cinsiyeti seçmen tercihlerini değiştirebilmektedir. Bu faktörlerin yanı sıra adayın bağlı olduğu parti ve adayın ideolojisinin de seçmen tercihleri üzerinde etkili olduğu ve bu etkinin de gene demografik unsurlara göre değiştirdiği gözlemlenmektedir. O halde yukarıdaki diğer araştırmalarda da olduğu gibi Uşak ilinde de yerel seçim seçmen davranışları üzerinde etkili olan faktörlerden bir tanesi de adayın bağlı olduğu partidir. Sonuçta bu araştırma, aday imajına yönelik olarak gerçekleştirildiği için, rasyonel yaklaşım kapsamında yürütülmüştür. Fakat her ne kadar aday imajına yönelik değerlendirmeler rasyonel bir yaklaşımla analiz edilmeye çalışılsa da seçmenlerin gene belirli bir kısmı aday imajına etki eden unsurlardan birinin adayın partisi olduğunu ifade etmektedir. Diğer bir unsur da adayın hemşeri olup olmamasıdır. Adayın memleketinin seçmen tercihlerine etki etmesi, seçmenlerin sosyolojik yaklaşıma da uygun olarak davranış belirlediği anlamına gelmektedir. Neticede bu araştırma doğrultusunda, Isparta seçmeni yerel seçimlerde üç tip yaklaşım modeline uygun olarak oy verme davranışında bulunmaktadır. Bunlar sırasıyla rasyonel, psikolojik ve sosyolojik modellerdir.

Yıldırım'ın (2014) gene Uşak ili üzerine 2009 seçimleri kapsamında, parti aday tercihlerinin seçmen davranışlarına yönelik olarak yapmış olduğu anket ve mülakat araştırmasına göre seçmenlerin en çok önem verdiği husus, adayın güçlü bir kamuoyuna sahip olması ve geçmişinde herhangi bir şaibenin olmamasıdır. Bunun

yanı sıra adayın partisi ile iyi bir ilişki içinde olması da gene halkın görmek istediği bir aday profilidir. Yerel ihtiyaçlara cevap verebilecek olması da adaydan beklenen diğer bir unsurdur. Bu araştırma doğrultusunda halk öncelikli olarak güçlü bir aday profili üzerinden şehrin ihtiyaçlarını düşünse de partinin aday üzerindeki etkisi de gözden kaçırılmamalıdır. Bu kapsamda uşak için öncelikli olarak rasyonel yaklaşımın daha üstte olduğu ardından ise psikolojik yaklaşımın geldiğini söylemek mümkündür. Bu araştırma, Negiz ve Akyıldız'ın (2012) gene Uşak üzerine yaptığı araştırma ile paraleldir. Neticede Uşak seçmeni yerel seçimlerde hem yerel ihtiyaçları göz önünde bulundurmakta hem adayın karakteristik özelliklerini değerlendirmekte ve bunların yanı sıra hem de adayın partisinin de önemine vurgu yapmaktadır. Sonuçta, Uşak seçmeni için rasyonel ve psikolojik yaklaşımların ciddi oranda geçerli olduğunu fakat rasyonel yaklaşımın bir adım ötede olduğunu söylemek mümkündür.

Egenin bir başka şehri olan Denizli üzerine, 2019 yerel seçimlerine yönelik olarak Filiz (2019) tarafından Pamukkale Üniversitesi öğrencileri üzerinde yapılmış olan anket araştırmasının amacı seçmenler üzerinde etkili olan psikolojik faktörleri ortaya çıkarmaktır. Bu kapsamda araştırma bulguları genç ve eğitilmiş seçmenlerin yarısının parti konusunda ısrarcı olmadığını göstermektedir. Fakat bu durumda genç seçmenlerin partizanlıktan tamamen bağımsız olduğunu ortaya koymaz. Bu araştırma da tıpkı Çavuşoğlu ve Pekkaya'nın (2016) Zonguldak iline yönelik araştırmasında olduğu gibi üniversiteli gençler üzerinde yapılmıştır. Zonguldak'ta da gençler diğer genel seçmenlere göre daha az partizan tutum sergilemektedir. Burada ise Denizli'deki üniversite gençleri Zonguldak'takilere nazaran görece daha fazla partizan davranmaktadır. Sonuçta şunu söylemek mümkündür; genel seçimlerin yerel seçimler üzerindeki etkisi gençler ve eğitilmiş insanlar üzerinde görece daha azdır. Neticede bu araştırmanın rasyonel ve sosyolojik yaklaşımları değerlendirmede gözden kaçırılmamalıdır. Psikolojik yaklaşıma dayalı yapılan bu araştırmaya göre sonuçta partinin yerel seçimlerde seçmen davranışında önemli bir role sahip olduğu anlaşılmaktadır.

2014 yerel seçimleri kapsamında Çağlar ve Gelir'in (2014) aday imajının seçmen davranışları üzerindeki etkisine yönelik olarak Isparta seçmeni üzerine yapmış olduğu anket araştırmasında birtakım anlamlı sonuçlar elde edilmiştir. Buna göre Isparta seçmenin bir adayda görmek isteği en önemli özellik adayın, tecrübe, dürüstlük, çalışkanlık ve güvenilirlik gibi kişisel özellikleri ve bunların yanı sıra adayın dış görüntüsü, iletişim yeteneği ve sosyokültürel kimliği de seçmenler üzerinde etkili olan diğer bir faktördür. Bunlara karşın olarak seçmenlerin en az önem verdikleri hususlar ise adayın bağlı olduğu partisi, adayın gelecek üzerine öngörüsü olup olmaması ve adayın uygulanabilir projelerinin olup olmamasıdır. Yapılan bu araştırmaya göre Isparta halkı adayın kişisel özelliklerini her şeyin üstünde tutmaktadır. Bu kapsamda adayın karakter özellikleri ve dış görünüşü onun projelerinin ve bağlı olduğu partisinin önüne geçmektedir. Bu yönüyle bu araştırma yukarıdaki diğer araştırmalar ile bir yönüyle farklılık arz etmektedir. Çünkü hemen pek çok araştırmada yerel meseleler çoğu zaman adayın karakterinin ya önündedir ya da ona yakındır burada ise durum çok farklıdır. Burada yerel meseleler ve parti seçmen davranışı üzerinde çok az etkiye sahip olduğu şeklinde bir sonuca ulaşılmışken aday imajının en önemli özellik olduğu görülmektedir. Sonuçta bu araştırma sonuçlarına göre de Ispartalı seçmenlerin rasyonel ve psikolojik yaklaşıma uygun hareket ettiği görülmektedir. Öte yandan rasyonel yaklaşım açısından da bazı çelişkiler vardır. Çünkü bir yandan adayın kişilik özelliklerine önem vermekteyken öte yandan projelere önem vermemektedirler. Adayın sosyokültürel kimliğinin de seçmenler üzerinde etkili olması sosyolojik yaklaşımın geçerli olabileceğine dair bir ihtimali barındırmaktadır. Neticede her üç yaklaşıma da belirli oranlarda uygun hareket etmektedir. Böylece bu araştırma da genel literatür sonuçlarından çok farklı değildir.

Gene aynı şekilde Isparta iline yönelik olarak 2014 yerel seçimleri sonrasında Gül, Cansever ve Turhan (2015) tarafından yürütülmüş olan mülakat araştırması, 2011 genel seçimlerindeki tercihlerin 2014 yerel seçimlerdeki seçmen davranışları üzerine olan etkisini açıklamaya yöneliktir. Bu araştırma sonuçlarına göre Isparta seçmeni, yerel seçimlerde il genel meclisi oylamalarını yaparken en çok önem verdiği hususlar

ideoloji ve partidir. Belediye bakanlığı oylamasını yaparken ise en çok belirleyici olan faktörün o dönemin iktidar partisi liderine duyulan sevgi ve gösterilen karşıtlık olduğu ortaya çıkmıştır. Bunun ardından gelen hususlar ise ideoloji ve adayın özellikleri olarak sıralanmaktadır. Bu mülakata dayalı nitel araştırmanın sonucu göstermektedir ki Isparta seçmeni, gerek il genel meclisi oylamasında olsun gerekse belediye başkanı oylamasında olsun iki durumda da partizan tutumlara dayalı olarak bir davranışta bulunmaktadır. Yukarıda Çağlar ve Gelir (2014) tarafından Isparta üzerine yapılan ve anket yöntemiyle yürütülen araştırmanın sonucu ile Gül, Cansever ve Turhan (2015) tarafından yapılan bu mülakat araştırmanın sonucu, seçmen davranışları açısından birbirinden tamamen farklıdır. Yukarıdakine göre adayın partisi seçmen davranışı üzerinde en az etkiye sahip olan bir faktör iken buradaki mülakat sonuçlarında ise en önemli unsurun partizanlık olduğu ortaya çıkmıştır. Bu durumun, araştırmanın yöntemi ile evren ve örneklem arasındaki farklılıklardan doğduğu düşünülmektedir. Neticede bu araştırma, yerel seçimlerde psikolojik yaklaşımın Isparta seçmeni üzerinde oldukça etkili olduğunu göstermektedir. Rasyonel ve sosyolojik yaklaşımlar da etkilidir ancak diğeri kadar değil. Ayrıca bu araştırma genel literatür sonuçları ile de tezatlık içindedir. Diğer araştırmalarla sonucu dışında diğeri bir farkı ise yöntem farkıdır. Öteki araştırmaların hemen hepsinde anket uygulanmakta ve benzer sonuçlara ulaşılmaktayken bu araştırmada mülakat yöntemi uygulanmakta ve oldukça farklı sonuçlara ulaşılmaktadır. Bu da yöntemin sonuçlar üzerindeki etkisini göstermektedir.

Kamalak'ın (2012) 2009 yerel seçimleri kapsamında Mersin Büyükşehir ile ilçe ve taşra belediyeleri üzerine yapmış olduğu araştırması, genel seçimlerin yerel seçimler üzerindeki etkisini sorgulamaya yöneliktir. Literatürdeki hakim düşünce il genel meclisi seçimlerinin genel seçim sonuçlarına yakın olduğu yönündedir. Fakat bu araştırma kapsamında genel seçimlerin, il genel meclisine olan etkisinin düşünüldüğü kadar yüksek olmadığı sonucuna varılmıştır. Bu araştırmaya göre il genel meclisi seçimleri büyük oranda genel seçimden bağımsız ve yerel koşullar kapsamında cereyan etmektedir. Gene bu araştırma kapsamında asıl önemli olan diğeri husus ise iktidardaki partinin belediye başkanlığı seçimi üzerine olan etkisine yöneliktir. Bu doğrultuda belediye küçüldükçe iktidarın yerel seçimler üzerindeki etkisi

azalmaktayken tam tersi şekilde belediyeler büyüdükçe de iktidarın belediye başkan seçimindeki etkisi artmaktadır. Bu araştırma bu yönüyle diğerlerinden çok daha özgün bir niteliktedir. Belediye ölçeği kapsamında bir değerlendirme diğer yerli araştırmalarda yoktur. Ayrıca Mersin'in Niğde'ye komşu olması da bu araştırmayı daha da önemli kılmaktadır. Sonuçta, Niğde'nin Mersin'e kıyasla daha küçük bir şehir olması, Niğde'de genel seçimlerin etkisinin, büyük şehirlere kıyasla, daha sınırlı kalacağı bu çerçevede söylenilebilir. Sonuçta bu araştırmada psikolojik yaklaşım, yerleşim yerinin nüfusu bağlamında değerlendirilmiştir ve buna göre nüfus arttıkça psikolojik yaklaşım daha fazla geçerlilik kazanırken şehirler küçüldükçe psikolojik yaklaşım yerine rasyonel yaklaşımın daha fazla önem kazandığı iddia edilmektedir. Bu iddia ABD üzerine Oliver ve Ha (2007) tarafından yapılmış olan araştırma ile benzerlik göstermektedir. Yerleşim yerinin ölçeği ile adayın ve yerel meselelerin önemi arasında bir ilişki bulunmaktadır. Ölçek küçüldükçe adayın, büyüdükçe ise partinin etkinliği artmaktadır.

Mersin Büyük Şehir Belediyesi üzerine, Miman ve Taştan Miman (2018) tarafından yapılmış olan anket araştırması, seçmenlerin belediye seçimlerindeki oy verme eğilimlerini keşfetmeyi amaçlamaktadır. Bu araştırmanın bulgularına göre Mersinli seçmenler yerel seçimlerde oy kullanırken en çok adayın projeleri ve performansına bakmaktayken ardından adayın siyasi partisine ve siyasi parti liderine bakmaktadır. Fakat bu iki unsur arasındaki fark çok düşüktür. Birinin diğerinden daha önemli olduğunu vurgulamak anlamsızdır. Seçmenlerin en az önem verdikleri husus ise seçim kampanyaları olarak karşımıza çıkmaktadır. Sonuçta genel seçimlerin etkisinin Mersin yerel seçimlerinde seçmen üzerinde ciddi oranda belirleyici bir öneme sahip olduğu görülmektedir. Yukarıda değerlendirilen ve Mersin üzerine Kamalak (2012) tarafından yapılmış araştırmaya göre de benzer sonuçlar ortaya çıkmıştır. Kamalak'ın vurguladığı şehrin büyüklüğü arttıkça genel seçimlerin etkisini de artacağı tezi bu araştırmayla da desteklenmiştir. Neticede Mersin'de hem psikolojik yaklaşımın hem de rasyonel yaklaşımın yerel seçimlerde geçerli olduklarını söylemek mümkündür.

Türkiye'nin başkenti ve aynı zamanda bir İç Anadolu kenti olan Ankara'ya dair Aydın Kılıç (2013) tarafından yapılmış olan bir anket araştırmasında, Ankara'daki seçmenlerin yerel seçimlere yönelik olarak parti imajı ve aday imajına dair görüşleri ortaya konmaktadır. Ankaralı seçmenlerin aday imajına verdikleri önem, siyasi partiye verdikleri önemden biraz daha yüksektir. Fakat bu fark istatistiki açıdan fazla bir önem arz etmemektedir. Ayrıca gene bu araştırmaya göre Ankaralı seçmenlerin adaya dair görüşleri güçlendikçe gene buna paralel bir şekilde partiye yönelik olarak görüşleri de güçlenmektedir. Sonuçta adaya dair görüş ile partiye dair görüşün hemen birbirine çok yakın olması ile ayrıca adaya dair görüşü güçlendiren bir unsurun da partiye olan bağlılıktan kaynaklanıyor olması, Ankara'daki yerel seçim sonuçlarını en yüksek oranda partinin belirlediğini ortaya koymaktadır. Buna dayanarak, Ankaralı seçmenler en çok psikolojik yaklaşıma uygun olarak oy verme davranışında bulunduğunu söylemek mümkündür. Neticede Ankara'da yerel seçimlerde partizan tutumların belirleyiciliği dikkat çekmektedir.

Ankara üzerine diğer bir araştırma ise Avcı (2015) tarafından 2014 seçimlerine yönelik olarak gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda araştırma, siyasi parti liderinin yerel seçimlerdeki seçmen davranışları üzerindeki etkisi incelemektedir. Neticede ise yerel seçimlerde seçmen üzerinde en etkili olan faktörün siyasi parti lideri faktörü olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Bu durum psikolojik yaklaşıma uygunluk arz etmektedir. Lidere olan bu bağlılık demografik unsurlara göre de değişkenlik göstermektedir. Avcı'nın (2015) bu araştırması ile yukarıdaki Aydın Kılıç'ın (2013) Ankara üzerine yaptıkları bu iki araştırma birlikte değerlendirildiğinde Ankaralı seçmenlerin yerel seçimlerdeki davranışlarını en çok etkileyen unsurun genel seçimlerdeki tercihleri olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. İki araştırma arasında çok ciddi bir uyum söz konusudur. Ankara'da yerel seçimi partizan tutumlar belirlemektedir. Psikolojik yaklaşım, Ankara'daki yerel seçimler üzerinde en belirleyici yaklaşımdır. Diğer illerdeki araştırmalarda genel seçimlerin yerel seçimlere etkisi en yüksek seviye çıkmamış dahi olsa gene de sonucu belirleyecek kadar etkili bir oranda çıkmaktadır. Ayrıca Ankara üzerine yapılmış olan bu iki araştırma Oliver ve Ha (2007) ile Kamalak'ın (2012) tezini de doğrulamaktadır. Büyük ölçekli yerlerde partinin

öneminin arttığı görülmektedir. Bu açıdan Niğde için partinin öneminin görece daha az olacağını öngörmek zor değildir.

Niğde'ye hem coğrafi hem de kültürel olarak yakın bir şehir olan Kayseri üzerine, 2014 yerel seçimlerine yönelik olarak Çakır ve Biçer (2015) tarafından yürütülmüş bir anket araştırması kapsamında, Kayserili seçmenlerin yerel seçimlerdeki oy verme kriterlerinin neler olduğu ortaya konmaya çalışılmıştır. Bu araştırma kapsamında Kayserili seçmenlerin oy verme tercihleri üzerindeki en etkili unsur, adayın proje ve vaatleri olarak ortaya çıkmaktadır. Bu kapsamda Kayseri halkının yerel sorunlara oldukça önem verdiği ortadadır. Bu durumda rasyonel yaklaşımın en açıklayıcı unsur olduğunu ortaya koyar. İkinci en önemli faktör ise siyasi parti lideri olarak ortaya çıkmıştır. Bu da gene genel seçimlerin yerel üzerindeki etkisini ortaya koymaktadır. Böylece Kayseri'de partizan tutumların geçerli olduğu da görülmektedir. Burada da psikolojik yaklaşımın, rasyonel yaklaşımın hemen ardından geldiği görülmektedir. Öte yandan ise seçmen davranışları üzerinde, seçmenlerin yakın çevrelerinin de etkili olduğu sonucuna varılmıştır. Bu durum sosyolojik yaklaşımın az da olsa geçerli olduğunu göstermektedir. O halde Kayserili seçmenler her üç yaklaşım kapsamında da oy kullanmaktadır. Diğer taraftan halkın en az önem verdiği hususlar ise seçim kampanyaları kapsamında kullanılan müzik ve broşür gibi faktörler olduğu görülmektedir. O halde sonuç itibarıyla Kayserili seçmenler yerel seçimlerde, şehrin sorunlarına büyük bir öncelik vermektedir fakat bunun yanı sıra gene ciddi bir oranda siyasi partilerin etkisi de gözlemlenmektedir. O halde Kayseri şehrinde de diğer pek çok illerde olduğu gibi sırasıyla rasyonel, psikolojik ve sosyolojik yaklaşım modellerinin, yerel seçim seçmen davranışları üzerinde belirleyici bir etkisi olduğu görülmektedir. Bu durum Kayseri'nin Niğde'ye coğrafi ve kültürel yakınlığından ötürü önem arz etmektedir.

Niğde'nin diğer bir komşusu olan ve aynı zamanda bir İç Anadolu şehri olan Konya üzerine aday imajına yönelik olarak literatürde çok sayıda araştırmaya rastlanılmıştır. Bunlardan ilki 2004 yerel seçimleri kapsamında Damlapınar ve Balcı'nın (2005) seçmenin zihnindeki aday imajının belirlenmesine yönelik olarak

yapmış oldukları anket araştırmasıdır. Buna göre, oy verme davranışı esnasında seçmenin zihinde çok fazla değişken yer almaktadır. Bu kapsamda seçmen davranışını belirleyen en temel unsurlardan bir tanesi aday imajına yönelik olarak adayın kim olduğu ve onun karakteristik özellikleridir. Diğer bir husus ise adayın siyasi kimliğidir. O halde Konyalı seçmenler en çok psikolojik ve rasyonel tercih modeline uygun olarak hareket etmektedir. Sosyolojik yaklaşım bu araştırmanın kapsamı dışında olduğundan dolayı bu konuda bir şey söylemek mümkün değildir. Sonuçta Konyalı seçmenlerin yerel seçimlerdeki oy verme davranışları rasyonel ve psikolojik yaklaşım modelleri ile açıklanabilmektedir.

Konya üzerine yapılmış diğer bir araştırma 2009 yerel seçimlerine yönelik olarak Güllüpunar (2010) tarafından seçmenlerin oy verme davranışında etkili olan aday imajına yönelik bir anket araştırmasıdır. Bu bağlamda seçmenlerin adaylara yönelik en çok önem verdiği husus adayın konu oluşturabilmesi ve ikincisi ise güven sağlayabilmesidir. Öte yandan seçmenlerin en az önem verdikleri husus ise görsellik faktörü olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu araştırma, seçim kampanyalarında yürütülebilecek birtakım tavsiyelere de yer vermektedir. Bunlardan buradaki konuyla ilgili olanı bir diğer husus ise adayın seçim sürecinde parti kimliğini ön plana çıkarması gerektiğidir. Bu pratik öneri göstermektedir ki partizan tutumlar da Konya seçmeni üzerinde davranış belirleyici bir öneme sahiptir. Neticede bu araştırmada da Konya yerel seçimlerinde rasyonel ve psikolojik yaklaşımların geçerliliğini göstermektedir. Teorik yaklaşımlar yönüyle Güllüpunar'ın (2010) 2009 yerel seçimlerine yönelik bu araştırmasının sonuçları yukarıda verilen Damlapınar ve Balcı'nın (2005) 2004 yerel seçimlerine yönelik araştırması ile paralellik göstermektedir. Aradan geçen beş yılda Konya seçmeni davranışı üzerinde göze çarpan bir değişikliğin olmadığı gözlemlenmektedir.

Seçmen tercihinde aday imajının rolüne yönelik olarak Canöz (2010) tarafından 2009 yerel seçimleri kapsamında Konya üzerine yapılan anket araştırmasında siyasi parti ve ideolojik tutumlar üzerinde çok durulmamıştır. Adayın iktidardan olup olmasına yönelik olarak yalnızca tek bir siyasi hususa değinilmiş ve

bu doğrultuda da bu faktörün çok da önemli olmadığı sonucuna varılmıştır. Bu araştırma daha çok adayın insani özelliklerine yönelik olarak yürütülmüştür. Bu kapsamda da bir adaydan karakteristik olarak beklenen en önemli özellikler adayın dürüst, güvenilir ve eğitilmiş olmasıdır. Öte yandan seçmenlerin adaylardan en düşük beklentisi ise adayın kadın olması, zengin olması ve aynı mahalleden olması gibi faktörlerdir. Sonuçta siyasi tutum ortalarında bir yerde yer almaktayken, adayın kadın olmasına da sıcak bakılmadığı şeklinde bir ataerkil anlayışın da Konyalı seçmenler üzerinde hakim olduğu görülmektedir. Konya üzerine yapılmış diğer araştırmalara bakılacak olursa burada bir terslik görülmez yalnızca önem sıralamasında bir değişkenlik söz konusudur. Bu da araştırmanın kapsamı ile ilgili bir durumdur. Neticede bu araştırma her ne kadar seçmen davranışı yaklaşımlarının tamamını açıklar nitelikte olmasa da gene de rasyonel yaklaşımın Konya’da geçerli olduğu sonucuna ulaşılabilir. Çünkü seçmen tercihinin etki eden adaya ait birtakım unsurlara bakıldığında, adayın daha iyi hizmet sunmasını sağlayacak bazı özelliklerin yer aldığı görülmektedir. Bu da seçmen açısından daha iyi hizmet almakla eşdeğerdir ve Konya’da rasyonel yaklaşımın geçerliliğini doğrulamaktadır.

Konya üzerine yapılan diğer bir araştırma da üniversiteli gençlere yönelik olarak Canöz ve Bakan (2015) tarafından 2014 yerel seçimleri kapsamında yapılmış olan anket araştırmasıdır. Bu kapsamda araştırma Konya’daki eğitilmiş seçmenlerin yerel seçimlerdeki oy verme davranışını keşfetme amacına yönelik olarak gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmanın bulguları kapsamında eğitilmiş seçmenlerin yerel seçimde oy verme kriterlerinin en başında proje, hizmetler ve kampanya faktörleri yer almaktadır. Ardından ise en önemli faktörün parti lideri faktörü olduğu ortaya çıkmıştır. En az önemli olan hususlar ise projelerin yeniliği ve yaratıcılığı, sosyal tesislerin yapımı, aday ve partinin sosyal medya kullanımı, seçim müzikleri, genel başkanın yaşı ve görüntüsü şeklindeki faktörlerdir. Teorik açıdan bakıldığında Konya’daki genç ve eğitilmiş seçmenlerin yerel seçimlerdeki oy verme davranışları üzerinde en çok rasyonel yaklaşımın ve bunun hemen ardından ise psikolojik yaklaşımın etkili olduğu görülmektedir. Sonuçta Konyalı eğitilmiş genç seçmen davranışlarının ketteki diğer seçmen davranışları ile benzerlik gösterdiği

görülmektedir. Konya'daki genç ve eğitimli seçmenlere yönelik bu araştırma, Zonguldak kentindeki üniversiteli gençler üzerine Çavuşoğlu ve Pekkaya'nın (2016) tarafından yapılan araştırma ile benzerlik göstermez. Çünkü Zonguldak'ta eğitim seviyeyi arttıkça ve ortalama yaş azaldıkça rasyonel tutumlar artmaktadır. Fakat Konya'da ise böyle bir durum söz konusu değildir yani üniversiteliler ile normal vatandaşlar arasında davranışsal olarak belirgin bir fark bulunmamaktadır. Konya'daki üniversiteli gençlerin bu durumu, Filiz'in (2019) Denizli'deki üniversiteli gençler üzerine yaptığı araştırma ile benzerlik göstermektedir. O halde genç ve eğitimli seçmenler her zaman şehrin genel seçmeni ile uyum göstermez.

Yukarıda Konya üzerine yapılmış olan araştırmaların hepsinde de rasyonel ve psikolojik yaklaşımlarının belirleyiciliği oldukça göze çarpmaktadır. 2004, 2009 ve 2014 yerel seçimlerine yönelik araştırmaların hepsi de birbirleriyle paralellik göstermektedir. Tüm araştırmalar yerel seçim seçmen davranışları üzerinde belirli oranlarda daha iyi hizmet alma talebi ve partizan davranış eğilimlerinin, tercihlere olan etkisini yansıtmaktadır. Bu doğrultuda on yıllık zaman dilimi içerisinde Konyalı seçmen davranışlarında fazla bir değişimin olmadığı gözlemlenmektedir. Bu doğrultuda da Konyalı seçmenler homojenlik arz etmektedir. Ayrıca Konya'nın Niğde'ye komşu olması ve aynı zamanda benzer kültürel dokuya haiz olmaları nedeniyle, Konya üzerine yapılmış bu araştırmalar, diğer uzak illere nazaran Niğde ile yakınlığı yönünden daha fazla öneme sahiptir.

Eskiden Niğde'nin bir ilçesi ve şu anda ise bir il olan Aksaray, Niğde'ye sosyal ve kültürel anlamda oldukça yakındır. Aksaray üzerine Can ve Güllüpunar (2020) tarafından yapılmış bir araştırmada, yerel seçim sürecinde siyasi liderlerin söylemlerinin seçmen algısı üzerindeki etkisi izah edilmeye çalışılmıştır. Bu doğrultuda hem siyasi parti liderlerinin söylemleri analiz edilmiş hem de bunların Aksaray Üniversitesinde okuyan seçmenler üzerindeki etkisi anlaşılmaya çalışılmıştır. Araştırmaya göre, normal şartlarda iktidar partilerinin daha çok olumlu, muhalefetin ise daha çok olumsuz söylemde bulunması gerekirken 2019 yerel seçimlerinde muhalefetin de tıpkı iktidar gibi olumlu mesaj ağırlıklı söylemde bulunduğu

görülmüştür. Bu durumun, seçmenler üzerinde oldukça etkili olduğu sonucuna varılmıştır. Yerel seçim sürecinde, siyasi liderler tarafından kullanılan mesaj stratejilerinin seçmenler üzerinde etkili olması, siyasi partilerin yerel seçim seçmen davranışları üzerindeki etkisini göstermektedir. Bu da partizan tutumların Aksaray şehrindeki geçerliliğini ortaya koymaktadır. Fakat bu araştırma yalnızca partizan tutumlar kapsamında yapıldığından dolayı rasyonel ve sosyolojik yaklaşımların geçersiz olduğunu söylemek doğru olmayacaktır. Bu araştırma sonuçlarına göre psikolojik yaklaşım geçerlidir fakat diğerleri hakkında olumsuz bir yargıya varmak doğru olmayacaktır.

2.4. Niğde Üzerine Yapılmış Yerel Seçim Araştırmaları

Yukarıdaki literatür taramasında değerlendirilen araştırmalar, Niğde'ye en uzak olandan en yakın olana doğru sırayla ele alınmıştır. Bu tez kapsamında, Niğde üzerine yapılmış olan araştırmaların sayısı oldukça azdır. Hatta bunlardan bazıları Niğde'deki yerel seçim seçmen davranışlarını açıklamaya yönelik olmamasına rağmen ulaşılmış oldukları bazı sonuçlar nedeniyle burada ele alınmaktadır.

Niğde yerel seçimlerine yönelik literatürde ilk olarak değinilmesi gereken araştırma, İnal ve Karabağ'ın (2010) 2009 yerel seçimlerinde siyasi partilerin, yerel basında yer alan reklamlarının karşılaştırmalı bir analizidir. Bu araştırma doğrudan bu tezin kapsamına girmez fakat bunun sonuçlarından bazıları bu teze yönelik katkı sağlaması bakımında burada değinilmeye değer bir nitelik taşımaktadır. Buna göre, partilerin birtakım genel siyasi meselelere, yerel basın reklamlarında yer vermedikleri görülmüştür. Bunun yerine adaylar, partiler ve yerel meselelerin ön planda olduğu gözlemlenmiştir. Yine aynı zamanda yerel basın reklamlarında, muhalefet partilerinin adayları daha fazla ön plana çıkardığı, iktidar partisinin ise adayları geri planda tuttuğu bunun yerine yerel meseleleri ve partiyi ön plana çıkardığı görülmektedir. Neticede o yılki seçimlerde iktidar partisinin reklamları, kendi adayını sürekli ikinci planda tutmuş ve onun yerine yerel meseleleri ve partiyi ön plana çıkarmıştır. İktidar

partisinin reklamlarında parti renkleri ve parti sembolü çok dikkat çekici oranda sergilenmiştir. Ayrıca iktidarın adayının kazanması durumunda bunun getirileri de reklamlarda özellikle vurgulanmıştır. Sonuçta 2009 yerel seçimleri kapsamında, iktidar partisinin Niğde yerel basınında yer alan reklamlarına bakıldığında, adaydan çok partinin ön planda olduğu ve bunun yanı sıra yerel meselelere de çokça değinildiği görülmektedir. Bu gibi reklamlar da iktidara seçimi kazandırmıştır. Seçimi bir genel seçim şeklinde kampanyalarla yürüten iktidarın başarısı, genel seçim tercihlerinin yerel seçimlerdeki seçmen davranışı üzerindeki önemine dikkat çekmektedir. Partinin ve yerel meselelerin ön planda tutulduğu bu başarılı reklam kampanyaları kapsamında Niğde'deki yerel seçim seçmen davranışlarında, psikolojik ve rasyonel modellerin etkili oldukları söylenebilir.

Niğde üzerine yapılmış bir diğer araştırma ise seçmenlerin belediye başkanında aradığı özelliklere yönelik olarak, 2009 yerel seçimleri kapsamında Eren, Kılıç ve Özel (2009) tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu araştırma kapsamında Niğdeli seçmenlerin bir belediye başkanında aradığı özelliklerin en başında güven gelmektedir. İkinci olarak ise ahlaki karakter yer almaktadır. Ayrıca yerel meselelere çözüm üretebilecek bir başkan adayı da gene tercih edilme nedenlerinden bir tanesidir. Sayılan bu hususların rasyonel yaklaşım kapsamında yer aldığı bilinmektedir. O halde Niğdeli seçmenlerin davranışlarını belirleyen en önemli yaklaşımın rasyonel yaklaşım olduğu görülebilmektedir. Araştırmaya göre Niğdeli seçmenlerin %28'i, adaya hiç bakmadan doğrudan iktidar partisine oy vereceğini ifade etmiştir. Bu durumda 2009 Niğde yerel seçimlerinde, partizanlığın da belirleyici bir etkisinin olduğu ortadadır. Öte yandan tuttuğu partisi iktidarda olmayan diğer seçmenlerin de kendi partisinden yana oy kullanacağı ihtimali de göz önünde bulundurulursa o zaman partizanlığın %28'in üzerine çıkacağını ön görmek zor değildir. Psikolojik yaklaşımında rasyonel yaklaşımın hemen ardından geldiği görülmektedir. Fakat burada sosyolojik yaklaşıma dair bir değerlendirme bulunmamaktadır. Neticede buradaki bulgulara dayanarak Niğdeli seçmenler 2009 yerel seçimlerinde, en çok rasyonel ardından ise psikolojik yaklaşıma uygun olarak davranış belirlemiştir.

Sonuçta literatürdeki Niğde üzerine yapılmış olan bu sınırlı sayıdaki araştırmaya dayanarak, ABD, Avrupa ve tüm Türkiye’de olduğu gibi Niğde’de de rasyonel yaklaşımın oldukça güçlü bir etkiye sahip olduğu görülmektedir. Rasyonel yaklaşımın ardından ise psikolojik yaklaşımın geçerli olduğu görülmektedir. Öte yandan sosyolojik yaklaşıma dair değerlendirmede bulunan araştırmalar oldukça azdır. Niğde üzerine ise zaten sosyolojik yaklaşımı ele alan bir araştırmaya rastlanılamamıştır. Neticede Türkiye’deki literatür üzerinden varılan ortak sonuç, yerel seçimlerde seçmen davranışlarını belirleyen yaklaşımlar önem sırasına göre rasyonel, psikolojik ve sosyolojik yaklaşımdır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bütün bilimsel araştırmalar belirli bir metot ve gerekli bazı teknikler kapsamında yürütölmektedir. Bu durum bilimsel araştırmaları, bilimsel olmayan yazınlardan ayıran en önemli unsurlardan bir tanesidir. Daha önce pek çok araştırmacı tarafından tercih edilmiş olan bazı teknikler, diğer araştırmacıların kendi konuları hakkında daha kolay ve makul bir yol izlemesine yardımcı olmaktadır. Bu tez araştırması boyunca uygulanan yöntem ve başvuru teknikler bu bölümde alt başlıklar halinde izah edilmektedir. Böylece araştırmanın metodolojisi kurgulanarak, tez bilimsel bir zemine oturtulmaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Sosyal bilimlerde araştırmalar en temelde nicel ya da nitel olarak yürütölmektedir, bazı durumlarda ise bu iki yöntemin bir arada kullanıldığı karma yöntemde başvurulmaktadır. Nicel araştırmalar çoğunlukla, pozitivist gelenek çizgisinde tündengimsel olarak yürütölmektedir (Neuman, 2014: 260). Nicel araştırmalarda araştırma süreci önceden detaylı bir şekilde planlanır ve süreç sistematik bir şekilde yürütölür, bu yönüyle nitelden farklıdır. Aynı zamanda nicel araştırmalarda veriler, rakamlardan ibarettir ve analizi istatistiki sonuçlar içermektedir (Neuman, 2014: 233). Bu tez araştırmasında yürütölen sürecin önceden planlanması, verilerin rakamlardan oluşması, tümevarımsal olması, pozitivist geleneğe dayanması ve analizinin de istatistiki sonuçları içermesinden ötürü bu araştırma nicel bir araştırma tasarımıdır. Böyle bir modelin belirlemede literatürün de önemli katkısı olmuştur. Yerel

seçimlerdeki seçmen davranışlarına etki eden faktörleri belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiş literatür araştırmalarının, birkaçı harici geri kalanın tamamında nicel modelin uygulandığı görülmektedir. Literatür araştırmalarının gene büyük bir çoğunluğu anket tekniği uygulanılarak yürütülmüştür. Buradaki literatür araştırmalarında olduğu gibi bu tez araştırmasında da anket tekniği uygulanmaktadır.

Bilimsel araştırmalar modelleme bağlamında tümevarım ve tümdengelim olarak da ikiye ayrılmaktadır. Tümevarım araştırmaları daha çok hipotezden ya da araştırma sorusundan teoriye yani Kurtuluş'un (2010: 22) ifade ettiği gibi somut bilgidен soyut teoriye varmaktadır. Bundan dolayı literatürdeki araştırmaların çoğu ve bu tez araştırmasının kendisi tümevarım modeli ile yürütülüp ifade edilemez. Bu tip araştırmalarda tam tersi model yürütülmektedir yani tümdengelim modeli uygulanmaktadır. Bunun bu şekilde olmasının nedeni var olan soyut yaklaşımın, pratik somut bilgilere dönüştürülmesidir. Yukarıdaki bölümlerde açıklanmış olan sosyolojik, psikolojik ve rasyonel oy verme davranışları teorik birer yaklaşımdırlar. Bu soyut yaklaşımlar ortaya atılan hipotez ya da araştırma sorusu ve uygulanan anket vasıtasıyla somut ve gözlemlenebilir birer bilgiye dönüştürülmektedir. Tümdengelim araştırma modellerinde, önceden ortaya konmuş bir teorilerin test edilmesi zaruridir (Kurtuluş, 2010: 22) bundan dolayı bu tez araştırması da tümdengelim modeline uygunluk arz etmektedir.

Bilimsel araştırmalar, alıcı kitlesi bakımından ikiye ayrılmaktadır. Bu alıcı kitle, araştırmanın hedef kitlesinden tamamıyla farklıdır. Bir araştırmanın alıcı kitlesi o araştırmayı kullanacak kişilerden ibarettir, araştırmanın yürütüldüğü hedef kitle demek değildir. Araştırmanın hedef kitlesi olan evren ve örneklem hemen aşağıdaki bölümde değerlendirilmektedir. Burada değinilen mesele ise araştırmanın alıcı kitlesidir yani sonuçlanmış olan bir araştırmaya başvuracak olan kişilerdir. Bu iki kitle birbirine karıştırılmamalıdır. Araştırmanın alıcı kitlesi bağlamında bilimsel araştırmalar, temel araştırma ve uygulamalı araştırma şeklinde ikiye ayrılmaktadır. Temel araştırmalar teorik ya da düşünümsel bilgiler ortaya koymaktadır ve bu araştırmaların alıcı kitlesi bilim insanlarıdır (Neuman, 2014: 38). Uygulamalı

araştırmalar ise pratik öneriler ya da araşsal bilgiler ortaya koymaktadır ve bu tip araştırmaların alıcı kitlesi ise doğrudan o araştırmanın sonuçlarını hayata geçirecek olan uygulayıcılardır (Neuman, 2014: 38). Temel ve uygulamalı araştırmalar, yukarıda bahsedilen tümevarım ve tümdengelim araştırmaları ile paralellik arz etmektedir. Temel araştırmalar tümevarım nitelikteyken, uygulamalı araştırmalar ise tümdengelim niteliğindedir. Burada yürütölmekte olan tez araştırması ise uygulamalı araştırmalar kategorisine girmektedir. Daha önce yapılmış olan birtakım temel araştırmaların ortaya koydukları seçmen davranışlarına dair teorileri test etmektedir ve bunlar üzerinden somut ve uygulanabilir bilgiler ortaya koymaktadır. Sosyolojik, psikolojik ve rasyonel oy verme davranışları daha önce ortaya konulmuş teorilerdir, bu düşünömsel bilgiler temel araştırmalardır ve bu tez bu temel araştırmalara dayanarak bunlar üzerinden uygulamalı bir araştırma yürötmektedir. Neticede de ortaya pratik, uygulanabilir ve araşsal bilgiler konulmaktadır.

Neuman (2014: 52) bilimsel araştırmaları amaçları kapsamında da kategorize etmektedir. Bu doğrultuda araştırmalar; incelemeci, tanımlayıcı ve açıklayıcı olmak üzere üçe ayrılmaktadır. Bu durum araştırmaların nereye varmak istedikleri ile ilgili bir kategorizasyondur. İncelemeci araştırmaların amacı bir konu hakkında ön fikirler elde etmek; tanımlayıcı araştırmanın ise bir konu hakkında rakamlarla veya sözcüklerle bir tablo ortaya koymak; açıklayıcı araştırmaların ise olayların nedenlerini ortaya koymaktır (Neuman: 2014: 51-54). Bu kapsamda bu tez araştırması toplumsal bir fenomenin yani yerel seçimlerdeki oy verme davranışlarının bir resmini rakam ve tablolarla ortaya koymayı amaçladığından dolayı tanımlayıcı araştırmalar kategorisine girmektedir.

Toplumsal araştırmalar zaman boyutu üzerinden de bir kategorizasyona uğramaktadır. Kesitsel ve uzun dönemli araştırmalar olarak araştırmaların zaman boyutu ikiye ayrılır. Uzun dönemli araştırmalarda farklı zamanlarda araştırma dizisi yürötlürken, kesit araştırmalarında ise zamanın belirli bir noktasına yönelik olarak araştırma yürötlmektedir (Neuman: 2014: 57). Buradaki tez araştırmasında da kesitsel araştırma uygulanmaktadır zira araştırma yalnızca belirli bir dönemi

kapsamaktadır. Bu tez, anketin uygulandığı yani verilerin toplandığı 14-31 Aralık 2020 tarihleri arasındaki yerel seçim seçmen davranışlarını tanımladığından dolayı kesitsel bir araştırmadır.

Sosyal bilimlerdeki araştırmalar beş farklı paradigma üzerinden ilerlemektedir. Bunlar; pozitivist, yorumlayıcı, eleştirel, feminist ve postmodern paradigmalardır. Pozitivizmin amaçlarından biri toplumsal olayları öngörebilmek ve bunları kontrol edebilmektir (Neuman, 2014: 158). Pozitivist bilimsel araştırmalar bu amaç uğrunu yürütülmektedir. Buradaki tezde de yerel seçimlerdeki oy verme davranışlarına yönelik bu tez araştırması pozitivist bir açıdan gerçekleştirilmektedir. Burada Niğde merkez ilçede yaşayan insanların yerel seçimlerdeki oy verme davranışları tanımlanmaya çalışılarak, bunlar üzerinden öngörülebilir bir seçmen biçimi, politika oluşturabilir bir yerel siyasi koşul ve aynı zamanda kontrol edilebilir bir kitle oluşturulması amaçlanmaktadır. Tüm bu nedenlerden dolayı ve aynı zamanda tündengelsel yaklaşım nedeniyle bu tez araştırması tamamıyla pozitivist bir paradigmaya uygunluk arz etmektedir.

3.2. Evren ve Örneklem

Evren ya da anakütle, sosyal bilimler alanında yürütülen bilimsel bir araştırmanın hitap ettiği ana hacmi ifade etmektedir. Ya da bir başka ifadeyle araştırmanın sınırları çerçevesinde, veri toplamaya uygun olan kitle anlamına gelmektedir. Araştırmaya hitap eden bu kitle içerisinde, araştırmanın bu kitleden ne kadar bir kesime uygulanacağını belirlemek için bazı teknikler bulunmaktadır.

Bu anket araştırmasının evreni Niğde Merkez ilçe sınırları içerisinde ikamet eden ve seçmen niteliği taşıyan vatandaşlardır. Yüksek Seçim Kurulunun verilerine göre en son yapılan yerel seçimler olan 31 Mart 2019 mahalli idare seçimleri kapsamında (<https://www.ysk.gov.tr/doc/dosyalar/docs/2019MahalliIdareler/2019Mahalli-il-ilce-SecSanSay.pdf>, 03.12.2020) Niğde’de seçmen niteliği taşıyan

144.985 kişi bulunmaktadır. Bu rakam, bu tez araştırmasının evren kitlesinin hacmini ortaya koymaktadır.

Her bir araştırma kapsamında belirlenmiş olan spesifik bir evren bulunmaktadır ve veriler ya evrenin tamamından ya da bir kısmından elde edilir. Evrenin tamamından veri toplanıyorsa tamsayım tekniği, evrenin bir kısmında veri toplanıyorsa örneklem tekniği kullanılması gerekir (Kurtuluş, 2010: 53). Tamsayım ya da örnekleme yöntemlerinin belirlenmesinde bazı kriterler yer almaktadır. Bu kriterlerden en önemlisi evrenin boyutuna göre bir tercihte bulunmaktır. Bu kapsamda evren kitlesi dar olan araştırmalarda tamsayım metodu, evren kitlesi geniş ve herkese erişimin mümkün olmadığı durumlarda ise örnekleme metodu uygulanmaktadır (Kurtuluş, 2010: 54). Yukarıda bu tezin evreni ya da anakütlesinin 144.985 kişi olduğu belirtildi. Buna göre bu denli bir kitle için tamsayım metodunun uygulanmasının mümkün olmayacağından dolayı, burada örneklem yöntemi tercih edilmektedir. Aynı zamanda literatürde yer alan benzer anket araştırmaların hepsinde de örneklem yöntemi kullanılmıştır çünkü bu tip araştırmaların yapısı gereği herkese ulaşmak mümkün değildir.

Araştırmanın evreninin belirlenmesinin ardından sıra örneklem seçimine gelmektedir. Örneklem seçim yöntemleri ise iki ana başlık altında toplanmaktadır. Bunlar tesadüfi (olasılıklı) örneklem ve tesadüfi olmayan (olasılıksız) örneklem yöntemleridir. Tesadüfi örnekleme de evren içerisinde yer alan her bir bireyin örnekleme dahil olma olasılığı eşittir (Kurtuluş, 2014: 60) fakat tesadüfi olmayan örnekleme yönteminde ise böyle bir durum geçerli değildir. Tesadüfi örneklemin evreni temsil gücü yüksek boyuttayken, tesadüfi olmayan örneklemin evreni temsil gücü ise daha azdır.

Bu gibi durumlarda araştırmacılar, araştırmanın boyutu ve imkanları dahilinde bir örneklem modeli belirlemektedir. Her bir araştırmanın ve araştırmacının kendine özgü yönleri bulunmaktadır. Tesadüfi örneklemin her ne kadar temsil kabiliyeti yüksek olsa da bu tekniği uygulamak için ciddi bir tecrübeye, zamana ve mali desteğe

ihtiyaç duyulmaktadır. Öte yandan Tesadüfi olmayan yani olasılıksız örneklemin ise her ne kadar temsil kabiliyeti daha düşük seviyede olsa da bu yöntem daha az bir tecrübeyle, çok daha kısa zamanda ve çok daha az maliyetle yapılabilmektedir. Bu tezin kapsamı, zaman sınırlılığı ve mali birtakım imkanlar göz önünde bulundurulduğunda, tesadüfi olmayan örneklem seçiminin uygun olduğu sonucu ortadadır. Bundan dolayı bu tez araştırmasında evrem içerisinde örneklem seçimi tesadüfi olmayan yöntem kullanılarak sağlanmıştır.

Tesadüfi ve tesadüfi olmayan örneklem seçiminin bazı alt teknikleri bulunmaktadır. Kurtuluş'a (2010: 60) göre tesadüfi örneklem; basit tesadüfi, zümrelere göre, sistematik ve kümeli örneklem teknikleridir, öte yandan tesadüfi olmayan örneklem ise kolayda, kartopu, yargısal ve kota örnekleme şeklinde bazı seçeneklere ayrılmaktadır. Tesadüfi örneklemin bu tez için tercih edilmeme nedenlerinden yukarıda bahsedildi. Tesadüfi olmayan örneklemin ise kolayda örneklem yöntemi bu tez için en uygun örneklem belirleme yöntemi olduğuna karar verilmiştir. Kolayda örneklem yöntemine göre verilerin en zahmetsiz ve en çabuk biçimde alınabileceği kimselere erişilmektedir (Kurtuluş, 2010: 63) ve bu sayede araştırmanın zaman ve maliyet boyutu olabildiğince en aza indirgenmektedir.

Örneklem yöntemi ve alt tekniği belirlendikten sonra, örneklem büyüklüğüne dair de bir saptama gereklidir. Örneklem seçiminin büyüklüğüne dair birtakım istatistiksel tablolar ve formüller bulunmaktadır. Bu formüller genellikle birbirlerine yakın rakamlar vermektedirler ve hata payları üzerinden birtakım rakamlar ortaya konulmaktadır. Bu tez kapsamında da Kurtuluş'un (2010: 68) önermiş olduğu örneklem belirleme tablosu referans alınmıştır. Yukarıda ifade edildiği gibi Niğde merkez ilçede yaşayan seçmen sayısı 144.985 kişidir. Bu kapsamda ilgili örneklem seçim tablosu göz önünde bulundurularak üç yüz yirmi bir kişilik bir örneklem grubuna ihtiyaç olduğu görülmektedir. Bu rakam %95 güven sınırına dayanmaktadır ve %5 hata payı içermektedir (Kurtuluş, 2010: 68). Elbette örneklem için verilen bu üç yüz yirmi bir rakamı minimum düzeyi belirlemektedir ve araştırmada bunun olabildiğince ötesine geçilmeye çalışılmıştır ve neticede ise dört yüz yetmiş iki adet

kişiyeye anket formu uygulanmıştır. Ayrıca literatürde yer alan araştırmaların pek çoğunda örneklem için istatistikî bir metot kullanılmamıştır. Bir kısmında ise çokça tercih edilen üç yüz seksen dört kişilik bir örneklem rakamı belirlenmiştir. Burada erişilen dört yüz yetmiş iki kişilik örneklem ile hem üç yüz yirmi bir hem de üç yüz seksen dört rakamının ötesine geçilerek endişe yaratacak herhangi bir şüpheye yer verilmemiştir. Böylece örneklem hacmine dair önerilen her türlü hedefe ulaşılmıştır.

3.3. Verilerin Toplanması

Bilimsel araştırmalarda veriler, birincil ve ikincil kaynak olmak üzere iki şekilde toplanmaktadır. Bir araştırmacının hedef kitleden doğrudan topladığı verilere birincil veri öte yandan başka araştırmaların bulguları üzerinden topladığı verilere de ikincil kaynak verileri denilmektedir (Kurtuluş, 2010: 27). İkincil kaynak veriler genelde daha başka türden araştırmaların amaçları için toplanılmakta olduğundan çoğu zaman yetersiz kalabilmektedir. Bu da ikincil verilerin zayıf yönünü ortaya koymaktadır. Öte yandan birincil kaynak verilerin toplanması her ne kadar daha fazla zaman ve daha fazla maliyet alsada diğerine göre daha yeterli ve sağlıklı sonuçlar vermektedir. Ayrıca çevresel koşulların sürekli olarak değişmesi birincil verilerin bir başka önemini ortaya koymaktadır (Kurtuluş, 2010: 29). Neticede birincil veriler her zaman daha fazla güvenilir olmakla birlikte bu verilerin üzerinden ulaşılacak bilgilerde daha güncel nitelik taşımaktadır. Ayrıca anket araştırmalarının amaç ve kapsamı dahilinde genellikle birincil veriler tercih edilmektedir. Öte yandan Neuman'a (2014: 63-70) göre ise nicel veriler üç şekilde toplanmaktadır. Bunlar; deneysel, tarama ve tepkisiz yöntemlerdir. Bu kapsamda ilkin deneylerle yapılan nicel verilerde ortam şartları değiştirilmek suretiyle denekler kullanılmakta ve bunlar üzerinden veriler elde edilmektedir. İkinci aşamada ise çevresel şartlar üzerinde bir değişiklik yapılmadan katılımcılardan sayısal veriler toplanmaktadır. Üçüncüde yani tepkisiz de ise ya içerik analizleri ya da diğer istatistiksel verilerden toplanan veriler üzerinden analiz yapılmaktadır. Anket ile veri toplama tekniği ise tarama araştırmalarına girmektedir.

Buradaki üç tip veri toplama yöntemi yukarıdaki iki tip ile karşılaştırıldığında benzer sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Deneysel ve tarama araştırmaları birincil kaynak niteliği taşırken, tepkisiz araştırmalar ise ikincil kaynak niteliği taşımaktadır. Neticede bu tezde hem birincil veri kaynağı kullanıldığı gibi hem de tarama tekniği ile veriler toplanmıştır.

Niğde'deki yerel seçim seçmen davranışları üzerine yapılan çok az sayıdaki araştırmalar zaten bu tez araştırmasının ikincil veriler üzerinden yapılabilmesini olanaksız hale getirmektedir. Ayrıca literatürdeki Niğde üzerine yapılmış olan araştırmaların eski tarihlere dayanması da bunlar üzerinden ikincil bir araştırmanın güncellikten epey uzak olacağını da göstermektedir. Bu gibi nedenlerden dolayı bu araştırmada birincil veri kaynaklarına başvurulmaktadır ve veriler doğrudan araştırmanın amacına uygun olan evrenden (anakütle) toplanmaktadır. Bu husus araştırmanın zaman ve maliyet boyutunu her ne kadar artırsa da güvenilirliğini ve güncelliğini de bir o kadar artırmaktadır.

Ayrıca bu tezde soruların tamamı önceden belirlenerek hedef kitleye doğrudan yöneltilmiştir. Bu tip veri toplama yöntemi genel itibariyle tanımlayıcı araştırmalarda tercih edilmektedir (Kurtuluş, 2010: 31). Bu tip araştırmalarda araştırmacının ne yapmak istediği verilerin toplandığı kişiler tarafından kolaylıkla anlaşılabilir. Zaten araştırmanın amacı veri toplanacak olan örnekleme önceden de ifade edilmektedir. Burada her şey doğrudan ve bir plan dahilinde yürütölmektedir. Önceden maksatlı bir şekilde yürütölen bu tip anket soruları tanımlayıcı araştırmalarda tercih edilir ve analiz ve yorumlara aşaması oldukça kolaydır ve kesin sonuçlar elde edilir. Öte taraftan soruların önceden tespit edilmemiş olduğu araştırma türleri de bulunmaktadır bu tip veri toplama yöntemi buradaki tez için uygunluk arz etmez. Bu tip bir yöntem daha çok keşfedici araştırmalarda kullanılır burada ise buna başvurulmaz. Tüm bu nedenlerden dolayı ve literatürdeki benzer araştırmalara dayanarak bu tezde de sorular önceden belirlenerek doğrudan sorulmuştur.

Bu tez gibi anket ile veri toplayan araştırmalarda bazı veri toplama araçları bulunmaktadır. Burada araştırmanın amacına göre bu araçlardan bir ya da birkaçı belirlenir ve araştırma için gerekli veriler toplanır. Anket araştırmaları genellikle yüz yüze, telefonla, postayla veya internet üzerinden yrtlmektedir. Bu tekniklerden hangisinin uygulanacağını, araştırmanın kapsamı ve araştırmacının imkanları belirlemektedir. Bu tez çalışmasının en başında verilerin yalnızca yüz yüze görüşme yöntemi ile toplanılması planlanmıştı. Fakat tezin yürütüldüğü süreç göz önüne alındığında hem Türkiye’de hem de dünyada Covid-19 gerekleriyle çok ciddi toplumsal kısıtlamaların getirilmesi nedeniyle planlamada bazı değişiklikler yapılmıştır. Bu kapsamda verilerin toplanmasında görece çok daha az bir kısmında yüz yüze görüşme tekniğine başvurulmuştur. Öte yandan örneklem büyüklüğünün yakalanabilmesi ve ayrıca farklı demografik özelliklerden her tür kimseye ulaşılabilmesi adına internet üzerinden de veri toplama tekniğine başvurulmuştur. Bu vesileyle verilerin çok büyük bir kısmı internet üzerinden toplananlardan oluşmaktadır. Yaklaşık olarak on yedi adet anket yüz yüze görüşme ile dört yüz elli beş adet anket ise internet üzerinden uygulanmıştır. İnternet anketi için Google’ın geliştirdiği ve evirim içi alışan Forms programı kullanılmıştır. Burada program sayesinde başta hazılanan anket sorularının ve ifadelerinin birebir aynısı internet ortamına aktarılmıştır. Anket linki, doldurması istenen kişilere internet üzerinden yollanarak katılmaları sağlanmıştır. Bu anketin evirim içi uzantısı bunu yardım almadan yapabilecek olan kişilere gönderilmiştir ve bu kimseler örneklemenin büyük bir çoğunluğunu oluşurmaktadır. Öte yandan internet üzerinden anket doldurmayacak olan kişilere ise yüz yüze anket uygulanmıştır. Böylelikle teknoloji kullanımında dezavantajlı konumda olan kimselerden az da olsa veri toplanabilmiştir. Fakat ileri yaş grubundaki kimselerin Covid-19 korkusu nedeniyle bu konularda çekimser davrandıklarını ve birçoğunun davetleri kabul etmediklerini belirtmek gerekir. Nihayetinde bu evirim içi araç sayesinde örnekleme anketin uygulanmasının ve yüz yüze yapılan formların doldurulmasının ardından buradaki tüm veriler analiz edilmek üzere SPSS’e aktarılmıştır.

Ayrıca anket formu olabildiğince sade ve araştırmanın kapsamının dışına çıkmayacak şekilde en uygun hale getirilmeye çalışılmıştır. Bu doğrultuda katılımcılara demografik sorular da dahil yalnızca yirmi iki adet soru ve ifade yöneltilmiştir. Bu sayede katılımcıları bunaltıp anketi özensiz doldurmalarının önüne geçilmek istenmiştir. Ayrıca analizi bir işe yaramayacak olan yani kapsam dışı soru ve ifadelere yer verilmemiştir. Anket soruları hazırlanırken bu konularda gerçekleştirilmiş diğer araştırmalardaki anket soruları (Akın, 2012) ve ölçek ifadeleri (Filiz, 2019) de dikkate alınmıştır. Böylelikle literatürde yer alan birtakım tecrübeler burada bir referans olarak kullanılmıştır. Soruların sıralaması yapılırken öncelikle demografik sorulardan başlanmıştır. Bu sayede hem katılımcıların ısındırılması amaçlanmış hem de bilindik anket formatının dışına çıkılmamıştır. Anket formunda sorular üç grupta toplanmaktadır. İlk yedi soru demografik sorulardır. Burada yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, çalışma durumu, gelir düzeyi, ikamet bilgisi ve medeni duruma dair sorular yer almaktadır. Hiçbir şekilde kimlik ifşa edebilecek isim, soy isim vb. gibi sorulara yer verilmemiştir. Ayrıca hem demografik sorular kısmında hem de anketin diğer kısımlarında kişileri zor duruma sokabilecek ya da onların özel hayatını ilgilendirecek sorular sormaktan kaçınılmıştır. Tezin konusu her ne kadar seçmen davranışlarına yönelik olsa da hiçbir soruda kişilerin siyasi görüşleri ya da oy verdikleri partiler hakkında soru sorulmamış ya da bunları ima edecek nitelikte ifadelere yer verilmemiştir. Böylelikle katılımcıların daha rahat etmesi sağlanarak katılım gönüllülükleri artırılmıştır. Hem de sorulara dürüstçe yanıt verebilmeleri sağlanmaya çalışılmıştır. Üstelik anketin gönüllülük esasına dayalı olduğu da anket formunun en başında ifade edilmiştir. Anket formunun ikinci bölümünde ise Likert ölçeğine dayalı olarak on iki adet ifade yer almaktadır. Bu ifadeler tezin araştırma sorusuna yanıt arandığı kısımdır. Bu Likert ifadelerden ilk dördü sosyolojik oy verme davranışına, ikinci dördü psikolojik oy verme davranışına ve üçüncü dördü ise rasyonel oy verme davranışına yönelik olarak forma konulmuş ifadelerdir. Bu ifadelere yanıt olarak ise beş dereceli bir katılım düzeyinin belirtilmesi istenmiştir. Buna göre bu Likert ölçekli ifadelerin hepsinin yanıt seçeceği şu şekildedir; ‘Kesinlikle Hayır’, ‘Hayır’, ‘Değişir’, ‘Evet’ ve ‘Kesinlikle Evet’. Katılımcılardan her bir ifade için bunlardan yalnızca bir tanesine yanıt vermesi istenmiştir. Anket formunun üçüncü ve son kısımda ise üç adet

çoklu yanıt seçeneği olan sorulara yer verilmiştir. Burada bir belediye başkanı tercihini etkileyen hususların neler olduğu, Niğde'nin en büyük sorunları ve en önemli avantajlarının neler olduğuna dair sorular sorulmuştur. Böylece tezin öneriler kısmında siyasetçiler ve yöneticiler için somut tavsiyeler verilebilmesi amaçlanmıştır.

Anket formunun ilk kısmında yer alan demografik sorular ve üçüncü kısmında yer alan çoklu yanıt soruları hazırlanırken hem literatürden hem de uzman görüşlerinden yararlanılmıştır. Bu ilk ve sonuncu kısımları hazırlaması ikinci kısım olan ölçek ifadelerine göre çok daha kolay olmuştur. Ölçek hazırlamak anket sorusu hazırlamaktan oldukça uzun süren ve zahmet gerektiren bir husustur. Oy verme davranışlarına yönelik olan ortaya konulan teorik yaklaşımların doğrulanması için, ölçek ifadelerine de yer verilmesinin oldukça uygun olmasından dolayı böyle bir zahmete girişilmiştir. Bu konuda literatür taramasının ardından yukarıda bahsedilen üç tip oy verme yaklaşımını da ölçebilecek düzeyde bir ölçek taslağına rastlanamamıştır. Özellikle kullanılan ölçeklerin önemli bir kısmında ise ölçeklerin ne güvenilirliği ne korelasyon ve ne de faktör analizleri yapılmıştır. Yani pek çok ölçek araştırmasına anket muamelesi yapıldığı görülmüştür. Bu yüzden bu tip ölçeklerin hiçbirisini alıp uygulamak için geçerli ve yeterli bir neden bulunmamaktadır. Gerekli birtakım analizleri yapılmış olan diğer ölçekler ise bu tezin amacı ve kapsamı ile tam olarak örtüşmemektedir. Yani neticede bu tezin amacına ve kapsamına uygun bir ölçek bulunamadığından dolayı bu tez için yeni bir ölçek hazırlanması gerekmiştir. Literatüre dayanarak bu konuda ölçülmek istenen kavramlar çerçevesinde yaklaşık olarak elli adet ifade hazırlanmıştır. Hazırlanan bu ifadeler uzman görüşüne sunulup ardından bunların bir kısmının formdan çıkarılmasına karar verilmiştir. Böylece ilk etapta ölçeği test edecek olan formda kırk iki tane ifadeye yer verilmiştir ve bu ifadeler ölçek geliştirme aşamasında kullanılmak için belirlenen hedef kitleye titizlikle uygulanmıştır. Bu ölçek geliştirme testinin uygulamasında katılımcılardan isim ve soy isim de alınarak sonrasında gerekli durumlarda tekrar fikirleri alınmıştır. Elbette bu isim ve soy isim alma işlemi yalnızca ölçek geliştirme esnasında yapılmış olup öntest ve sahada anket uygulaması esnasında asla böyle bir şey yapılmamıştır. Ayrıca ölçek testine katılan her bir kişinin de görüş ve eleştirileri alınmıştır. Ölçek

testi için otuz dört kişilik bir grup belirlenmiş ve bu kişilerden ifadelere en uygun yanıtlar vermesi istenmiştir. Sonrasında ölçek testi verileri SPSS’te analiz edilmiştir. Bu ifadelerin analizleri yapıldıktan sonra ve tekrar uzman görüşü alınmasının ardından geriye en garanti olacak şekilde on iki adet ifade bırakılmıştır. Ölçekten çıkarılan bu ifadeler diğerleri ile biraz daha farklılık arz etmektedir. Örneğin sosyolojik yaklaşıma dair çıkarılan ifadeler yakınlarından çekince duymaya yönelik, psikolojik yaklaşımdan çıkarılan ifadeler seçim kampanyalarına yönelik olanlar ile iktidardan yana olma ve rasyonel yaklaşımdan çıkarılan ifadeler ise aday ile kişisel yakınlık ve maddi çıkar elde etmeye yönelik ifadelerdir. Bu ifadeler ölçek katılımcılarının gerçekte örtüşmeyecek yanıtlar vermesine neden olmakta ve diğer ifadelerle örtüşmediğinden dolayı anket formundan çıkarılmak zorunda kalmıştır. Bir de elde kalanlarla benzer olup uygun sonuçlar vermeyen ifadeler de gene formdan çıkarılmıştır. Böylece anket formunda, birbirleriyle en uyumlu olan ve analizinde en uygun sonuçları veren ifadelere yer verilmiştir. Ayrıca belirtmelidir ki bu ölçek ve anket formu geliştirme sürecinde görüşü alınan uzmanlar çeşitli disiplinlerdeki akademisyenlerden ve çeşitli kurumlardaki bürokratlardan oluşmaktadır.

Ölçek geliştirilmesinin ardından anket formunun öntest uygulaması için hazırlanan form gene önceden belirlenmiş olan kişilere uygulanmıştır. Ölçeklere demografik sorular ve çoklu yanıt soruları da ilave edilerek bir anket formu oluşturulmuştur. Bu öntest aşamasında anket formu on dokuz kişiye yüz yüze uygulanmış ve bunlar üzerinden ilk veriler elde edilmiştir. Ayrıca bu on dokuz kişinin hemen hepsinden de görüş ve önerileri alınmıştır. Bu sayede anketteki bazı eksik ve noksanlar da tespit edilmiş ve neticede anket daha uygulanabilir ve analiz edilebilir bir hale sokulmuştur. Bu kişilere ilaveten anket araştırmaları alanında uzman birtakım akademisyen ve bürokrat grubundan sekiz adet yetkili isme de danışılarak anket formu hakkında bazı tavsiyeler alınmıştır. Son olarak da tez danışmanın nihai tavsiyeleri neticesinde anket formunun sahada uygulanacak haline karar verilmiştir. Anket formunun tamamen hazır hale gelmesinin ardından anket formu, etik kurul izni kararı için üniversitenin yönetim kuruluna sunulmuştur. Yönetim kurulu, 7 Aralık 2020 tarihli kararında anket formu için uygunluk kararı almıştır ve ilgili karar Ek.1’de

sunulmuştur. Sonuçta anket formu on dokuz kişilik bir öntest grubu, sekiz uzman, danışmanın tavsiyeleri ile yirmi sekiz kişinin görüş ve önerileri alınarak sahaya inilmiştir.

Sahadan veriler toplanırken araştırmacının yakın çevresinden yararlanılmıştır. Zaten bu araştırmada tesadüfi olmayan ve kolayda örneklem yöntemi uygulanmıştır. Ayrıca kolayda örneklem yönteminin temsil gücünün daha zayıf olmasına dair bir dezavantajı göz önünde bulundurularak, her kesimden insana anket uygulanmaya özen gösterilmiştir. Bu noktada cinsiyet, yaş, gelir ve eğitim seviyelerine göre her tip seçmenden veri toplanması noktasında titizlik gösterilse de gene de demografik yapıda belirli düzeyde bir orantısızlık bulunmaktadır. Anketler araştırmacı tarafından deneklere gönderilmiş ve uygulanmıştır. Bu konuda bazı güvenilir kimlerden anketi kedi çevresindekilere göndermesi ve bunu takip etmesi de istenmiştir. Bu sayede örneklem düzeyi olabildiğince genişletilmiştir. Yeterli örneklem düzeyine ulaşılan dek sahadan veri toplamaya devam edilmiştir. Sonuçta anket uygulaması 14 - 31 Aralık 2020 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Anket formuna internetten dört yüz elli beş adetlik katılım sağlanmıştır. Yüz yüze olan metotla ise on yedi adet kişiye anket uygulanabilmiştir. Netice itibariyle toplamda dört yüz yetmiş iki adetlik bir örneklem kitlesine ulaşılmıştır.

Araştırma sürecinin analiz kısmında SPSS programının yirmi yedinci deneme sürümü kullanılmıştır. Bu programa karar verilmesinin en önemli nedeni bu tip araştırmalarda en çok tercih edilen ve bu analizler için en güçlü program olmasından kaynaklanmaktadır. Bu sayede hem programın avantajından yararlanılmış hem de programın kullanılmasına yönelik olarak kaynak bolluğu analizlerin daha kolayca yapılabilmesine olanak sağlamıştır. Diğer bazı analiz programları hem literatürdeki araştırmalarda tercih edilmemiştir hem de o uygulamaların kullanımına dair eğitim kaynakları yetersizdir. Bu gibi nedenlerden dolayı verilerin analizinde SPSS kullanılması kararlaştırılmıştır. Anket ile toplanan verilerin neredeyse tamamı Google Forms uygulaması aracılığıyla elde edildiğinden veriler, öncelikli olarak bu uygulamada bulunmaktaydı. Burada biriken veriler SPSS'e Excel üzerinden

aktarılmıştır. Ayrıca yüz yüze anketlerden elde edilen veriler ise SPSS'e haricen elle girilmiş ve ardından verilere uygun analiz yöntemlerine başvurulmuştur.

İnternet üzerinden yapılan bu anket çalışmasında veriler Google Forms'tan SPSS'e aktarıldıktan sonra bunların veri temizliği yapılmıştır. Bu temizlik yapılırken öncelikli olarak araştırmanın evreni içerisinde yer almayan veriler temizlenmiştir. Buna göre yaş aralığı on sekizin altında olan kişiler seçmen olmadıkları için ve ikamet yeri Niğde Merkez ilçede olmayanlar da araştırmanın hedef kitlesi dışında kaldığı için bu tip veriler öncelikli olarak temizlenmiştir. Ardından ise kontrol amaçlı verilmiş ifadelerle çelişkili yanıtlar veren veriler temizlenmiştir. Böylece özensiz bir biçimde doldurulan verilerde çıkarılmıştır. Dört yüz yetmiş iki adetlik bir form olmasına rağmen temizliğin ardından analize uygun olarak dört yüz otuz dört adet veri kalmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ANALİZ BULGULARI

Yukarıdaki yöntem bölümünde tezin bulgular kısmına dair bazı açıklayıcı ifadeler yer almaktadır. Yukarıda analiz sonucu ne bulunduğu değil analize kadar giden süreç detaylıca ifade edilmiştir. Bu bölümde ise SPSS analizi sonucu elde edilmiş olan bilgilere dair tablolar ve bunların ne anlama geldiklerine dair yorumlar yer almaktadır. Burada yapılan analizlere değinmek gerekirse önceliki olarak ölçek ifadelerinden doğru sonuçlar alabilmek için zıt anlamlara gelen ifadeler tersten kodlanarak analize sokulmuştur. Sonrasında ise güvenilirlik için en çok tercih edilen yöntem olan Cronbach's Alpha analizi yapılmıştır. Ayrıca tedbir amaçlı ve SPSS'in son sürümünde yer alan ve gene tercih edilme oranı yüksek olan bir diğer formül McDonald Omega testi yapılarak bunun sonuçlarına da yer verilmiştir. Ardından ise ölçekte yer alan değişkenler arasındaki anlamlı bir ilişkinin olup olmadığını anlamak için Pearson korelasyon testi yapılmıştır. Bu korelasyon analizinde ifade gruplarının ortalamaları alınarak üç farklı kategori üzerinden analiz yapılarak, araştırmanın değişkenleri arasındaki ilişki daha anlaşılır ve sade bir hale getirilmiştir. Ardından Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett ölçüt analizi yapılarak ifadelerin faktör analizi için uygun olup olmadığına bakılmıştır. Sonrasında ise açıklayıcı faktör analizi (AFA) yapılmıştır. AFA ile bütün ifadelerin yüklendiği faktörlere ve bunların yüklenme katsayılarına yer verilmiştir. Sonrasında ise ölçek ifadeleri ile demografik yapı arasında bir ilişkinin olup olmadığına dair tek yönlü varyans (one way ANOVA) analizi yapılmıştır. Bunlar arasında anlamlı bir ilişkinin olmamasından dolayı Post Hoc analizleri yapmaya gerek kalmamıştır. Anket formunda yer alan Likert ölçeği ifadelerine dair yapılan analizler bu şekildedir. Anket formunda ölçek ifadeleri dışında üç adet çoklu yanıt seçeceği olan sorular da bulunmaktadır. Bunların analizleri için iki

farklı yöntem kullanılmıştır. Bu değerlerin hangi sayıda ve ne oranda tercih edildiklerine dair bir tablo için frekans analizi yapılmıştır. Bunun ardından ise demografik yapı ile yanıtlar arasındaki ilişkiyi görebilmek için ise çapraz tablo analizleri yapılmıştır. Böylece çoklu yanıtlar ile ortaya konabilecek gerekli bütün analizlere yer verilmiştir. Netice itibariyle anket formu vasıtasıyla elde edilen verileri analiz edebilmek için gerekli tekniklere başvurulmuş ve analizler neticesi elde edilen tablolara bulgular kısmında verilmiş ve bunların yorumlaması yapılmıştır. Ayrıca analiz sonucu elde edilen bazı tablolara ek bölümünde yer almaktadır. Bu analiz süreci ve buna dair bulgular aşağıda alt başlıklar halinde sırasıyla verilmekte ve yorumlanmaktadır.

4.1. Demografik Dağılım

Araştırma doğrultusunda gerçekleştirilen ankete dört yüz yetmiş iki kişilik bir katılım sağlanmıştır. Veri temizliğin ardından ise dört yüz otuz dört kişinin sonuçları analize tabi tutulmuştur. Yöntem bölümünde bu veri temizliğinin nasıl yapıldığı izah edilmiştir. Burada temizlik yapılmamış haliyle demografik bilgilere yer verilmektedir. Katılımcıların yaş aralıkları, cinsiyetleri, medeni halleri, çalışma durumları, eğitim seviyeleri ve gelir düzeylerine dair bilgilere Tablo-1’de yer verilmektedir. Yöntem kısmında da belirtildiği gibi örneklem seçimi tesadüfi olmayan kolayda örneklem tekniğine göre yapılmıştır. Bundan dolayı demografik yapıdaki bazı unsular homojen değildir. Demografik dağılımın bu şekilde heterojen olması örneklem seçiminden kaynaklı bir meseledir. Öncelikli olarak yaş aralıklarına bakıldığında kırk yaş ve üzeri katılımcıların sayılarının oldukça az olduğu görülmektedir. Örneklem seçimine araştırmacının yakın çevresinden başlanarak yapılmasından dolayı böyle bir sonuç ortaya çıkmıştır. Cinsiyet dağılımına bakıldığında ise gene ortada belirli bir miktarda dengesizlik bulunmaktadır fakat bu sorun teşkil edebilecek seviyede değildir. Medeni duruma bakıldığında ise ayrı, boşanmış veya dul kimselerin evli ve bekarlara göre oldukça düşük seviyede olduğu görülmektedir. Çalışma durumunda ise ev hanımları ve işsiz kimselerin düşük seviyede oldukları diğerlerinin ise normal dağıldıkları

görülyor. Öte yandan eğitim seviyesiyle ilgili kısma bakıldığında ilkokul ve ortaokul mezunlarının oldukça düşük bir seviyede oldukları görülmektedir. Zorunlu eğitimin uzun zamandan beri on iki yıl olması bu durumu açıklamada kullanılabilir. Gelir düzeylerine bakıldığında çok ciddi bir ayırım olmamakla birlikte aylık geliri on bin ₺ ve üzeri olan kişilerin diğerlerine göre daha az oldukları ortadır. Bu durum toplumun gelir seviyesindeki eşitsizliğin olmasından ötürü anlaşılabilir bir haldedir.

Tablo 1
Demografik Yapı

		Sayı	Yüzde
Yaş Aralığı	18-25	233	%49
	26-39	176	%38
	40-...	62	%13
Cinsiyet	Kadın	332	%71
	Erkek	138	%29
Medeni Durum	Evli	156	%33
	Bekar	299	%64
	Ayrı/Boşanmış/Dul	16	%3
Çalışma Durumu	Özel Sektör	113	%24
	Kamu Sektörü	98	%21
	Ev Hanımı	40	%8
	İşsiz	52	%11
	Öğrenci	168	%36
Eğitim	İlkokul	6	%1
	Ortaokul	13	%3
	Lise	93	%20
	Üniversite	288	%61
	Lisansüstü	69	%15
Gelir	0 - 2.500 ₺	110	%24
	2.500 - 5.000 ₺	180	%38
	5.000 - 10.000 ₺	146	%31
	10.000 - ... ₺	33	%7

Sonuç itibariyle demografik yapıdaki bazı kalemlerin oldukça düşük olmasının nedeni araştırmaya katılanların büyük bir çoğunluğunun araştırmacının yakın çevresindeki kişilerin katılımından ötürüdür. Bu daha önce de bahsedildiği gibi örneklem seçimi ile ilgili bir meseledir ve bu pandemi şartları altında daha homojen bir tablo elde etmek mümkün değildir. Zira normal zamanlarda dahi yürütülen araştırmaların hemen hepsinde de kolayda örneklem tekniğinin kullanıldığı görülmektedir. Literatürde en sık uygulanan bu tekniğin en büyük dezavantajı diğer araştırmalarda olduğu gibi burada da kendisini göstermektedir. Bu durum olduğu gibi kabul edilmekte ve araştırma analizleri bu veriler üzerinden yapılmaktadır.

4.2. Likert Ölçeği İfadeler

İstatistiki verilerin analizleri, araştırmanın amacı ve verilerin tipine göre ya parametrik ya da parametrik olmayan analizlerden biri seçilerek yapılır. Parametrik olmayan analizler genellikle nominal ve ordinal değerlere göre elde edilmiş olan verilere uygulanmaktadır ve ayrıca örneklem büyüklüğünün otuzdan daha az olduğu araştırmalarda tercih edilmektedir (Kurtuluş, 2010: 173). O durumda zaten verilerin kendisi de parametrik değildir bu yüzden böyle bir analiz yöntemi uygulanır. Parametrik analizler ise genellikle örneklem hacminin otuz veya daha fazla olduğu durumlarda uygulanmaktadır ve bu analizlerin açıklayıcı yönü diğerine göre oldukça güçlüdür (Kurtuluş, 2010: 181). Ayrıca parametrik analizler genellikle ölçek tipi ifadeler için kullanılmaktadır. Bu hem veri tipine hem de örneklemin geniş olması ile ilgili bir durumdur. Ayrıca bu tip analiz araştırmalarında konuya ilişkin olarak önceden detaylı bir altyapının da hazırlanmış olması gerekmektedir. Bu altyapı hem teorik hem de literatür anlamında bir altyapıdır. Buna göre bu tez araştırmasında parametrik analizlerin uygulanması daha anlamlıdır. Zira hem örneklem hacmi oldukça yüksektir hem de ölçek türü ifadelerin bunlar ile analizi mümkündür. Ayrıca parametrik analizler, parametrik olmayan analizlere göre istatistiki anlamda daha güçlü sonuçlar vermektedir. Ayrıca parametrik analizler yapılabilmesi için verilerin çarpıklık, basıklık ve normallik testlerinin düzgün olması gerekmektedir.

4.2.1. Normallik Testi

Likert ölçekli ifadelerle katılım düzeylerinin normal dağılıp dağılmadığı öncelikli olarak ortaya konulmalıdır. Zira burada parametrik analizler yapılmak amaçlanmaktadır. Bunun nedeni parametrik analizlerin, parametrik olmayan analizlere göre daha güçlü istatistikî sonuçlar vermesidir. Bu yüzden de bu normallik testi burada önemli bir işleve sahiptir. Parametrik olmayan analizlerde bu normallik testi aranmaz fakat bu tezde parametrik analizler yapılması gerektiğinden dolayı burada her şeyden önce bu Likert ifadelerine verilen yanıtların normalliğe uygun olup olmadığını ortaya koymak gerekmektedir. Bu durumda sekiz ile on dokuz dahil olmak üzere bu aralıkta yer alan Likert ölçekli ifadelerin SPSS programı ile öncelikle çarpıklık ve basıklık değerlerine ardından ise normallik katsayılarına bakılmaktadır.

Tablo 2
Çarpıklık ve Basıklık

Sosyolojik_8	Belediye seçimlerinde, ailemin görüşü oy vermemde etkilidir.	Skewness	-0,933
		Kurtosis	0,321
Sosyolojik_9	Yakın arkadaşlarımın görüşü oy vermemde etkilidir.	Skewness	-1,115
		Kurtosis	0,764
Sosyolojik_10	Yakınlarımın hangi adaya oy vereceğini bilmek isterim.	Skewness	-1,255
		Kurtosis	1,285
Sosyolojik_11	Yakınlarımın aday tercihi oy vermemde etkili <u>değildir</u> .	Skewness	-0,150
		Kurtosis	-1,015
Psikolojik_12	Genel ve yerel seçimlerde aynı partiye oy veririm.	Skewness	-0,346
		Kurtosis	-1,074
Psikolojik_13	Oy verdiğim partinin belediye başkan adayına güvenirim.	Skewness	-0,248
		Kurtosis	-1,170
Psikolojik_14	Parti, belediye başkan adayından daha önemlidir.	Skewness	-0,841
		Kurtosis	0,227
Psikolojik_15	Öteki partilerin belediye başkan adaylarına güvenmem.	Skewness	-0,142
		Kurtosis	-1,063
Rasyonel_16	Ekonomik koşullar oy vermemde etkilidir.	Skewness	-0,261
		Kurtosis	-1,208
Rasyonel_17	Proje ve hizmetleri değerlendirerek oy veririm.	Skewness	-0,205
		Kurtosis	-1,200
Rasyonel_18	Aday, partiden daha önemlidir.	Skewness	-0,593
		Kurtosis	-0,470
Rasyonel_19	Yerel seçimlerde kendi yararım da oy vermemde etkilidir.	Skewness	-0,221
		Kurtosis	-1,041

Yukarıda verilen Tablo-2’de bütün Likert ifadelerin betimsel sonuçları verilmiştir. Burada bakılması gereken değerler çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerleridir. Normallik testinden önce bu tablodaki değerlere bakılarak ifadelerin betimsel yorumu yapılmalıdır. Ardından ise normallik tablosundaki anlamlılık değerlerine bakılarak veriler normal dağılıp dağılmadığı ve parametrik analizler için uygun olup olmadığı hakkında bir kanaate varılabilir. Ayrıca bu analiz yapılırken zıt anlama gelen ifadelerin tersten kodlandığı da belirtilmelidir. Bu hususa dair detaylı açıklama güvenirlik testi esnasında belirtilmiştir.

Yukarıdaki paragrafta değinildiği gibi burada betimsel yorum için çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerlerine bakmak yeterlidir. Bu iki değere her bir soru için ayrı ayrı bakılmaktadır ve bunların durumuna göre ifadelerin dağılımları hakkında bir karar verilmektedir. İfadelerin normal kabul edilebilmesi için bu değer aralığının ne olması gerektiğine dair farklı birtakım görüşler mevcuttur. Bunlardan ilki olan George & Mallery’ye (2010) göre bu değer -2 ile +2 aralığında olmalıdır. Öte yandan Tabachnick & Fidell’e (2013) göre ise bu değer aralığı -1,5 ile +1,5 arasında olmalıdır. Son olarak ise Hair, Black, Babin, Anderson & Tatham’a (2013) göre bu değer aralığı -1 ile +1 arasında olmalıdır. Bu üç farklı öneriden burada, -1,5 ile +1,5 değer aralığı referans olarak kullanılmaktadır. Bunun nedeni ise literatürde ve diğer birçok araştırmada en çok tercih edilen değer aralığının -1,5 ile +1,5 aralığı olmasıdır. Bunun dışında başka bir tercihte bulunmak için makul bir sebebin olmamasından ötürü bu tercih edilmiştir. Buna göre neticede bütün ifadelerin çarpıklık ve basıklık değerleri -1,5 ile +1,5 aralığında yer almaktadır ve bu ifadelerin tamamı normallik testi için uygundur.

Aşağıdaki Tablo-3’de verilen normallik testi tablosundaki en önemli yerler Kolmogorov-Smirnova ve Shapiro-Wilk analizlerinin ‘*significant*’ sonuçlarıdır. Bunların hepsi 0,001’in altında ve sıfıra oldukça yakın değerler olduklarından ankette yer alan bu ifadelerin normal dağıldıkları rahatlıkla söylenebilir ve parametrik analizler için istenilen sonuçlar elde edilmiştir. Hem betimsel tablodaki çarpıklık ve

basıklık değerleri hem de normallik tablosundaki *Kolmogorov-Smirnova* ve *Shapiro-Wilk* değerleri neticesinde anketteki ifadelerin normal bir şekilde dağıldıkları görölmektedir. Eğer veriler normal olmayan bir şekilde dağılsaydı o zaman parametrik olmayan analizler yapılması gerekecekti ve çalışma sonuçlarının istatistiki gücu azaltılmış olacaktı. Fakat burada verilerin normal dağılması parametrik analizlerin yapılmasına olanak sağlamaktadır ve böylece sonraki bölümlerde elde edilecek olan analizlerin istatistiki anlamda gücu artırılmaktadır.

Tablo 3
Normallik Testi

		Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Sosyolojik_8	Aile	0,319	434	0,000	0,825	434	0,000
Sosyolojik_9	Arkadaş	0,374	434	0,000	0,775	434	0,000
Sosyolojik_10	Yakınların Tercihi	0,376	434	0,000	0,762	434	0,000
Sosyolojik_11	evre Önemsiz	0,221	434	0,000	0,900	434	0,000
Psikolojik_12	Genel Yerel	0,231	434	0,000	0,885	434	0,000
Psikolojik_13	Adaya Güven	0,233	434	0,000	0,887	434	0,000
Psikolojik_14	Partinin Önemi	0,302	434	0,000	0,849	434	0,000
Psikolojik_15	Öteki Adaylar	0,220	434	0,000	0,899	434	0,000
Rasyonel_16	Ekonomik Koşullar	0,224	434	0,000	0,883	434	0,000
Rasyonel_17	Proje ve Hizmet	0,227	434	0,000	0,888	434	0,000
Rasyonel_18	Adayın Önemi	0,271	434	0,000	0,877	434	0,000
Rasyonel_19	Kişisel Yarar	0,229	434	0,000	0,894	434	0,000

4.2.2. Güvenilirlik Analizi

Güvenirlik analizi yapıldıktan sonra ilk karşılaşılan analiz tablosu aşağıda yer alan ve veri setindeki toplam verileri gösteren Tablo-4'tür. Bu tabloya göre toplamda dört yüz otuz dört adet veri olduğu ve bunların tamamının da analize dahil edildiği görölmektedir. Veri temizliğin ardından bazı katılımcılar birtakım ifadeleri yanıtız bırakmışlardır fakat bu yanıtız ifadeler SPSS'in kayıp veri (*missing value*) tayini özelliği ile doldurulmuştur. Bu yüzden burada verilerin tamamı güvenilirlik testine tabi tutulmuştur. Ya da bir diğer ifadeyle burada kayıp veri olmaksızın güvenilirlik ve diğer analizler gerçekleştirilmiştir.

Tablo 4
Vaka Süreç Özeti

		N	%
Cases	Valid	434	100,0
	Excluded	0	0,0
	Total	434	100,0

Anket formunda yer alan sekiz ve on bir numara aralığındaki ifadeler sosyolojik yaklaşımı, on iki ve on beş numara aralığındaki ifadeler psikolojik yaklaşımı ve on altı ve on dokuz numara aralığındaki ifadeler ise rasyonel yaklaşımı test etmeye yöneliktir. Yani Likert ölçeğinde yer alan toplam on iki adet ifadenin ilk dördü çevreye göre oy verme davranışını, ikinci dördü partizan bir şekilde oy verme davranışını, üçüncü dördü ise hizmet alma çıkarına dayalı oy verme davranışını test eden ifadelerdir. Araştırma kapsamında bu ifade gruplarından ortalamanın üstünde olanın birbiri ile diğerlerinin ise bunlarla zıt olması beklenmektedir. Bu yüzden birbiri ile ters anlamlar içeren ifadeler SPSS’te tersten kodlandıktan sonra güvenilirlik testine tabi tutulmuştur. Aksi halde ters anlamlara gelen ifadelerin birbirleri uyummayacağından ötürü araştırma güvenilirliği hakkında yanlış bir sonuç elde edilirdi. Buna göre ilk sekiz ifadedekilerden yalnızca on bir hariç diğerleri tersten kodlanmıştır. On birin öyle bırakılmasının nedeni ifadenin olumsuz bir cümle ile kurulmasından dolayı sonuçlarının rasyonel yaklaşımla paralellik içermesinden kaynaklanmaktadır. Fakat bu ters kodlanan veriler yalnızca normallik, güvenilirlik ve faktör analizi için böyle yapılmış olup, diğer analizlerde soruların özüne uygun şekilde hareket edilmiştir. Bu ters kodlamanın ardından yapılan analiz neticesinde ulaşılan güvenilirlik tablosu aşağıdaki gibidir.

Tablo 5
Cronbach’s Alpha Güvenirlik İstatistiği

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
0,842	0,829	12

Yukarıdaki Tablo-5’de yorumlanması gereken ilk yer sol altta yer alan 0,842 rakamıdır. Bu rakam Cronbach’s Alpha değerinin standardize edilmemiş halidir ve genellikle bu rakam üzerinden analizin güvenilir olup olmadığına karar verilmektedir. Ayrıca standardize edilmiş hali de gene 0,829’dur ve oldukça güvenilir sonuç elde edilmiştir. Buna göre 0,842 rakamı güvenilirlik açısından iyi ve yeterli bir sonuçtur (Yaşar, 2014: 63) ve yüksek düzeyde bir güvenilirlik seviyesindedir (Kılıç, 2016: 48). Bu da araştırma ifadelerine verilen yanıtların güvenilirliğini yani tutarlılığını göstermektedir. Ayrıca rasyonel yaklaşım ifadeleri haricinde olanlarının tersten kodlanması ile güvenilirlik katsayısı düzeltilmektedir. Neticede toplamda on iki tane ifade üzerinden bu analiz yapılmıştır ve bunların birbirilerini desteklediği de ortaya konmuştur.

Bu bölümde son olarak güvenilirlik testinin bir başka formüle göre sonuçlarına yer verilmektedir. Normal koşullarda en çok tercih edilen formül Cronbach’s Alpha olsa da bazı durumlar da McDonald Omega formülünde oldukça sık başvurulan bir başka güvenilirlik testi formülüdür. Burada her iki duruma da başvurularak güvenilirlik hakkında kuşkuya mahal bırakılmak istenilmemektedir.

Tablo 6

McDonald’s Omega Güvenirlik İstatistiği

McDonald's Omega	N of Items
0,823	12

McDonald Omega formülüne göre de güvenilirlik sonucu hemen yukarıdaki Tablo-6’da görüldüğü gibi 0,823 olarak karşımıza çıkmaktadır. Gene burada da ifadelerin oldukça güvenilir olduğu bir kez daha görülmektedir. O halde hem Alpha hem de Omega formüllerine göre her iki durumda da güvenilirlik oldukça iyi seviyede

olduğundan araştırmanın güvenilirliği hakkında kaygı verecek bir durum ortada bulunmamaktadır ve verilerin tutarlılığı iki kez ortaya konmuştur.

4.2.3. Pearson Korelasyon Analizi

Araştırmanın başında ortaya atılan değişkenlerin test edilmesi zaruridir. Zira bu araştırmanın hem güvenilirliği açısından hem de araştırmanın bilimselliği açısından gereklidir (Kurtuluş, 2010: 113). Araştırmanın amacı, araştırmadaki bağımlı ve bağımsız değişkenleri içinde bulunduran ve bunlar arasındaki ilişkiyi tespit etmeye yöneliktir. Bunların araştırma neticesinde doğrulanması ya da yanlışlanması gerekmektedir. Bu da bilimsel ilerleyişe ve literatüre bir katkı sağlamaktadır. Bu tezde seçmen davranışları hakkında geliştirilmiş yaklaşımların, Niğde seçmenleri üzerindeki etkisi test edilmeye çalışılmaktadır.

Bu doğrultuda geliştirilen ifadeler üç grupta toplanmaktadır. Bunlar; seçmenlerin içinde yaşadığı sosyal grup, tuttuğu siyasi parti ve kişisel yararlarıdır. Bu tezde analiz edilen en önemli veri de bu değişkenlerin test edilmesine yönelik olan Likert ölçeği ifadelerle toplanan verilerdir. Bu Likert tipi ifadelerin kendi arasındaki değerlerden herhangi biri diğerleri üzerinde bağımsız bir şekilde etkili olmuş olsaydı, regresyon analizi yapılması gerekirdi fakat burada değerler birbirini üzerinde bağımsız olarak etkili değiller fakat bu değerler birlikte hareket etmektedirler. Birlikte hareket eden değerlerden kasıt oy verme davranışlarını test etmek üzere ortaya konan üç farklı yaklaşımı ölçmeye yönelik Likert ölçekli ifadelerdir. Yani ifade gruplarından birinin ötekiler üzerinde bağımlı ya da bağımsız değişken olduğunu söyleyemeyiz fakat bunlar arasındaki bir ilişkiden bahsedebilir. Bu yüzden, ifadeler arasındaki ilişkiyi görebilmek için regresyon analizine gerek olmayıp yalnızca korelasyon analizi yapılmaktadır. Böylelikle hem ilişkinin yönü tespit edilebilmekte hem de değişkenler arası ilişki ortaya konmaktadır.

Bu tezde ortaya atılan araştırma sorusuna yanıt verebilmek için aşağıdaki korelasyon ve tanımlayıcı tabloların analiz edilmesi gerekmektedir. Değişkenlere dair ortaya konan üç grup ifadenin birbirileri ile ilişkisini ortaya koymak için korelasyon analizine, normal verilere dayalı olarak yer verilmektedir. Bu ifade gruplarından ancak bir tanesi doğru olmak zorundadır. Yukarıda güvenilirlik analizinde ilk iki oy verme davranışı olan sosyolojik ve psikolojik yaklaşımların rasyonel yaklaşım ile ters ilişkili olduğu belirtilmişti ve güvenilirlik testinde ilk iki ifade tersten kodlanmak suretiyle analize tabi tutulmuştu.

Burada ise ifadeler orijinal halleriyle korelasyon testine tabi tutulmaktadır. Bu sayede hem ifadeler arasındaki ilişkiler test edilmekte hem de bunların yönü anlaşılmaktadır. Yani ilişkinin negatif yönlü mü yoksa pozitif yönlü mü olduğu ortaya konulmaktadır. Bu sayede bağımsız değişkenler arasındaki ilişki test edilebilmektedir. Burada öncelikli olarak Likert ölçek ifadelerine ait verilerin tamamının normal halleri ile kodlandığı istatistik tablosu ele alınmaktadır.

Analiz edilen on iki adet ifadenin her birinin ayrı ayrı ortalamaları ve korelasyon değerlerine bakmak oldukça güç ve karmaşık olacağından dolayı burada ifade gruplarının ortalamaları üzerinden yapılan analizlere yer verilmektedir. Böylece hem değişkenlerin testi daha kolay ve anlaşılır hale getirilmekte hem de anlaşılması güç karışık tablolar elimine edilmektedir. Bütün ifadelerin yer aldığı tablolar ayrıca ek bölümünde yer almaktadır.

Aşağıda yer alan Tablo-7'deki ifade gruplarının ortalama (mean) değerlerine bakıldığında sosyolojik ve psikolojik yaklaşımların ölçeğin orta rakamı olan üçten daha düşük bir değere, rasyonel yaklaşımın ise daha yüksek bir değere sahip olduğu görülmektedir. Bu ortalama değerler aşağıdaki tabloda kalınlaştırılarak belirgin şekilde gösterilmektedir. Buna göre buradaki en geçerli oy verme yaklaşımının rasyonel yaklaşım (Mean = 3,2408) olduğu rahatlıkla görülebilmektedir. Rasyonel yaklaşımın ardından ise sırasıyla psikolojik (Mean = 2,6820) ve sosyolojik yaklaşım (Mean = 2,4205) gelmektedir ve bunlar oy verme davranışları üzerinde görece daha

düşük oranda etkilidirler. Böylece araştırmanın başında sorulan soruya büyük oranda yanıt verilmiştir. Bu korelasyon analizleri ile araştırmanın amacı doğrultusunda önemli bir dönüm noktası kat edilmiştir.

Tablo 7
İfade Gruplarının Ortalamaları

	Mean	Std. Deviation	N
Sosyolojik_ort	2,4205	0,69456	434
Psikolojik_ort	2,6820	0,89938	434
Rasyonel_ort	3,2408	0,96544	434

Tablo-7 ve Tablo-8'deki değerlerin analizi her bir oy verme yaklaşımına dair ifadelerin ortalamaları alınarak elde edilmiştir. Yani önce her bir grupta yer alan oy verme yaklaşımları tek bir sütun haline getirilmiş sonra bu üç farklı yaklaşımın ortalaması olan sütunların korelasyon analizi yapılmıştır. Aşağıdaki Tablo-8'de bakılması gereken değerler Pearson Correlation değerleridir. Eğer bu değer -1 ile 1 arasında bir değerse o zaman değişkenler arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu söylenir. Aynı zamanda bu değer pozitifse aynı yönde bir anlam, negatifse de farklı yönde anlam olduğu sonucuna ulaşılır.

Yukarıdaki korelasyon değerlerine bakıldığında bütün ifadelerin birbirleri ile korelasyonunun -1 ile +1 arasında olduğu görülmektedir. Yani ifadeler birbirleri ile anlamlı ilişki içindedirler. Buradaki tek fark ise üçüncü grupta yer alan ifadelerin diğer iki grupta yer alan ifadeler ile negatif yönde bir ilişki içinde olmasıdır. Bu da üçüncü grup ifadelerin yani rasyonel yaklaşımın en geçerli yaklaşım olduğunu göstermektedir. Burada sosyolojik ve psikolojik yaklaşımların geçersiz olduğu söylenemez fakat rasyonel yaklaşım ile aralarında negatif yönlü bir ilişki olduğu görülmektedir. Bu durum bu değişkenlerin önem sıralamasını belirlemektedir.

Tablo 8
İfade Gruplarının Pearson Korelasyonu

		sos_ort	psi_ort	ras_ort
Sosyolojik_ort	Pearson Correlation	1	0,350	-0,264
	Sig. (2-tailed)		0,000	0,000
	N	434	434	434
Psikolojik_ort	Pearson Correlation	0,350	1	-0,876
	Sig. (2-tailed)	0,000		0,000
	N	434	434	434
Rasyonel_ort	Pearson Correlation	-0,264	-0,876	1
	Sig. (2-tailed)	0,000	0,000	
	N	434	434	434

Neticede Tablo-7 ve Tablo-8’de görüldüğü gibi hem sosyolojik ve psikolojik yaklaşımların ortalamalarının (mean) rasyonel yaklaşıma göre daha düşük olması hem de rasyonel yaklaşımın diğer ikisi ile negatif yönlü bir ilişki içinde olması buradaki en geçerli yaklaşımın rasyonel yaklaşım olduğunu bize göstermektedir. Ayrıca rasyonel yaklaşımın, sosyolojik ve psikolojik yaklaşımlarla negatif yönlü bir korelasyona sahip olması, rasyonel davranış biçimi arttıkça sosyolojik ve psikolojik davranışların azalacağı ve tam tersi rasyonel yaklaşımın azaldıkça ise sosyolojik ve psikolojik tutumların artacağı anlamına gelmektedir. Öte yandan psikolojik ve sosyolojik yaklaşımların pozitif yönlü bir ilişki içinde olması da bu iki yaklaşım arasında daha derin bağların olabileceği anlamına gelmektedir. Bunu çözümlmek bu araştırmanın kapsamı dışında olduğundan dolayı başka bir çalışmada sosyolojik ve psikolojik yaklaşım arasındaki pozitif yönlü anlamlı ilişki aydınlatılabilir.

Bu korelasyonlar sonucunda örneklemdaki katılımcıların oy verme davranışlarının en çok rasyonel tercihler kapsamında gerçekleştiği görülmektedir. Bu da literatürde yer alan diğer araştırmalarla Niğde’de seçmen davranışlarının bir uyum içerisinde olduğunu ortaya koymaktadır. Yani diğer birçok şehirlerde olduğu gibi Niğde’deki seçmenler de yerel seçimlerde en çok rasyonel yaklaşıma dayalı olarak oy kullanma tercihinde bulunmaktadır. Yani bir başka ifadeyle Niğde’deki seçmenler en fazla, yerel seçimlerde yakınlarına ya da partizan tutumlarına göre değil, hizmet alma çıkarlarına göre oy verme davranışında bulunmaktadır.

4.2.4. Açıklayıcı Faktör Analizi

Bu tezde irdelenmesi gereken bir başka analiz ise faktör analizidir. Gene bu analiz de öncekiler gibi Likert ölçekli ifadeler üzerinden yapılmıştır. Zira araştırmanın teorik çerçevesi bu ifadelere oturtulmaktadır. Anket formundaki bu ifadelerin açıklayıcı faktör analizinin (AFA) yapılabilip yapılamamasına dair öncelikli olarak KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) ve Bartlett ölçütü sonuçlarına bakılması gerekmektedir.

Tablo 9

KMO ve Bartlett Ölçütü

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.	0,743	
Approx. Chi-Square	4360,631	
Bartlett's Test of Sphericity	df	66
	Sig.	0,000

Yukarıdaki Tablo-9'un sağ üst kısmında yer alan KMO değerine ve ayrıca sağ altta yer alan değere bakılarak bu ifadelerin faktör analizine uygun olduğuna karar verilmektedir. Bu değerler her zaman sıfır ile bir arasında bir rakam ile sonuçlanır ve burada KMO değerinin bire yakın olması ve diğer en alttaki değer ise sıfıra yakın olması gerekmektedir (Yaşlıoğlu, 2017: 75). Bu tabloda iki değer birden sağlandığı için faktör analizinin uygun olduğu görülmektedir.

Faktör analizi için Tablo-9'daki değerlerin gayet uygun olduğu görülmektedir. Faktör analizinde öncelikli olarak toplam varyansların kaç faktör üzerinde toplandıklarına bakmak gerekmektedir. Tablo-10'a göre ifadeler, görüldüğü gibi üç farklı faktör üzerinde toplanmışlardır. En sol sütunda yer alan rakamlardan birin üzerinde olanlar, faktör olarak değerlendirilmektedir. Koyu bir şekilde gösterilen ve birin üzerinde olan üç tane değer, bu kümelenmenin üç farklı faktöre yüklendiğini göstermektedir. Ayrıca bu üç tane faktör kümülatif olarak varyans

değerini yaklaşık %69 oranında açıklamaktadır ve bu değer kabul edilebilir bir düzeydedir. Zaten bu değer %50'den büyük olması yeterlidir ki buradaki değer bunun oldukça üzerindedir.

Tablo 10
Açıklanan Toplam Varyans

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings			Rotation Sums of Squared Loadings
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %	Total
1	4,798	39,987	39,987	4,798	39,987	39,987	4,329
2	2,160	17,998	57,985	2,160	17,998	57,985	2,029
3	1,311	10,924	68,909	1,311	10,924	68,909	3,490
4	0,800	6,669	75,579				
5	0,738	6,153	81,732				
6	0,705	5,872	87,604				
7	0,556	4,634	92,237				
8	0,421	3,509	95,746				
9	0,378	3,146	98,892				
10	0,059	0,488	99,380				
11	0,047	0,391	99,771				
12	0,028	0,229	100,000				

Üç farklı faktör üzerinde kümelenmiş olan değerlerin hangi ifadelerden oluştuğuna dair sonuçlar ise Tablo-11'de gösterilmektedir. Bu faktör analizinde ayrıca Oblimin rotasyonu uygulanmıştır ve 0,3'ten daha düşük değerlerin gösterilmemesi istenmiştir. Böylece tablodaki kümelenmelerin daha net bir şekilde görülebilmesi sağlanmıştır. Bu sayede hangi ifadelerin hangi faktör üzerinde yer aldıkları gayet rahat bir şekilde gözlemlenebilmektedir. Bu arada bu açılımlayıcı faktör analizi (AFA) sonuçlarına göre her bir grupta yer alan ifadelerin ayrı bir faktöre yüklendiği görülmektedir fakat burada bir istisna vardır o da on bir numaralı ifadedir. Normalde bu ifade sosyolojik yaklaşıma dahilken burada rasyonel yaklaşıma ait ifadelerle aynı faktöre yüklenmektedir. Bunun nedeni ise o ifadenin soruluş tarzından kaynaklanmaktadır. O ifadenin olumsuz bir şekilde sorulması böyle bir sonuca neden olmuştur. Burada asıl önemli olan ankette yer alan ifadelerin, ölçek gruplamasındaki oy verme yaklaşımlarında olduğu gibi, üç ana grupta toplanmasıdır. Buna dayanarak

ifade grupları arasında belirgin şekilde ayırt edici özellik bulunmaktadır. Ayrıca tablodaki ifadelerin sıralaması, faktörlere yüklenme derecesine göre olduğundan normal sıralamadan farklılık arz etmektedir. Bu yüklenme katsayılarındaki farklılıkların daha iyi görülebilmesi adına bu şekilde yapılmıştır. Sonuç olarak ölçek geliştirme çalışmalarında ortak faktörlere yüklenmiş olan değerler arasından seçilen ifadeler, gene aynı şekilde ortak değerlere yüklenmiş ve çalışma için beklenen doğru sonuçlar elde edilmiştir. Bu durum, ifade grupları arasındaki anlamlılığı istatistikî açıdan doğrulamaktadır.

Tablo 11
Desen Matrisi

		1	2	3
Rasyonel_19	Yerel seçimlerde kendi yararım da oy vermemde etkilidir.	0,965		
Rasyonel_17	Proje ve hizmetleri değerlendirerek oy veririm.	0,951		
Sosyolojik_11	Yakınlarımla aday tercihi oy vermemde etkili <u>değildir</u> .	0,884		
Rasyonel_16	Ekonomik koşullar oy vermemde etkilidir.	0,874		
Rasyonel_18	Aday, partiden daha önemlidir.	0,508		
Sosyolojik_9	Yakın arkadaşlarımla görüşü oy vermemde etkilidir.		0,862	
Sosyolojik_10	Yakınlarımla hangi adaya oy vereceğimi bilmek isterim.		0,856	
Sosyolojik_8	Belediye seçimlerinde, ailemin görüşü oy vermemde etkilidir.		0,657	
Psikolojik_15	Öteki partilerin belediye başkan adaylarına güvenmem.			0,968
Psikolojik_12	Genel ve yerel seçimlerde aynı partiye oy veririm.			0,954
Psikolojik_14	Parti, belediye başkan adayından daha önemlidir.			0,577
Psikolojik_13	Oy verdiğim partinin belediye başkan adayına güvenirim.			0,535

4.2.5. Tek Yönlü Varyans

Tek yönlü varyans (one way ANOVA) testi bağımlı bir değişkenin diğer bağımsız değişkenler üzerinde anlamlı bir şekilde dağılıp dağılmadığını göstermektedir. Bu kısımda demografik yapıdaki her bir değer, ayrı birer bağımsız değişken olarak kabul edilmektedir, oy verme davranışları ise bağımlı bir değişken olarak ele alınmaktadır ve bunlar arasında bir ilişki olup olmadığı analiz edilmektedir. Buradaki ANOVA testi tüm ölçek ifadeleri gözetilerek yapılmıştır. Diğer çoklu yanıt seçmeği olan sorular bu analize dahil edilmemiştir. Aşağıda verilen tablo aracılığıyla bunlar arasında bir ilişki olup olmadığı gözlemlenmektedir. Varyans için alınan tabloların her birinin ayrı ve

oldukça uzun olup çok yer kaplamasından dolayı her bir tabloda yer alan ilgili sonuçlar tek bir tabloya dönüştürülerek daha anlaşılır ve kısa bir halde burada gösterilmiştir. Aşağıdaki tabloda her bir sütunda bir demografik değişken, her bir satırda ise ölçek ifadeleri yer almaktadır. Bunlara bakılarak değişkenler arasında bir ilişki olup olmadığı anlaşılmaktadır. Buna göre eğer bu değer 0,001'in üzerindeyse anlamlı bir ilişkinin olmadığı, eğer bunun altındaysa bu değişkenler arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu söylenebilir. Yani bu değer sıfıra ne kadar yakında anlamlılık ilişkisi de o kadar yüksektir, öte yandan bire ne kadar yakınsa da o denli bir anlamsız ilişkiye sahiptir diyebiliriz. Aşağıda verilen Tablo-12'deki değerler buna göre yorumlanmaktadır.

Tablo 12
Tek Yönlü Varyans

		Yaş	Cinsiyet	Medeni Hal	Çalışma Durumu	Eğitim Seviyesi	Gelir Düzeyi
		Sig.	Sig.	Sig.	Sig.	Sig.	Sig.
Sosyolojik_8	Aile	0,165	0,767	0,551	0,171	0,739	0,471
Sosyolojik_9	Arkadaş	0,323	0,443	0,777	0,168	0,081	0,408
Sosyolojik_10	Yakınların Tercihi	0,011	0,641	0,160	0,084	0,066	0,274
Sosyolojik_11	Çevre Önemsiz	0,788	0,278	0,371	0,150	0,850	0,010
Psikolojik_12	Genel Yerel	0,566	0,481	0,201	0,949	0,458	0,450
Psikolojik_13	Adaya Güven	0,552	0,447	0,053	0,449	0,328	0,042
Psikolojik_14	Partinin Önemi	0,333	0,329	0,428	0,361	0,308	0,215
Psikolojik_15	Öteki Adaylar	0,772	0,056	0,601	0,144	0,936	0,175
Rayonel_16	Ekonomik Koşullar	0,117	0,760	0,322	0,646	0,434	0,291
Rasonel_17	Proje ve Hizmet	0,463	0,490	0,176	0,434	0,193	0,055
Rasyonel_18	Adayın Önemi	0,635	0,961	0,694	0,143	0,483	0,432
Rasyonel_19	Kişisel Yarar	0,684	0,746	0,178	0,069	0,595	0,293

Hemen yukarıdaki Tablo-12'ye bakıldığında bütün anlamlılık değerlerini sıfırdan oldukça uzak olduğu görülmektedir. Bu durum, demografik yapıdaki değerler ile oy verme davranışları arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığını bize gösterir. Eğer anlamlı bir ilişki olmuş olsaydı, bu anlamlılığın yönünü tespit etmek için Post Hoc analizlerinin yapılması gerekli olacaktı. Ancak burada hiçbir ifadenin demografik yapı ile arasında anlamlı bir ilişkinin olmamasından dolayı Post Hoc testlerinin yapılmasına da gerek yoktur. Demografik yapı ile oy verme davranışı arasında bir

anlamın olmamasının nedeni, demografik yapıdaki dağılımların oldukça orantısız olmasından kaynaklanmaktadır. Bu orantısızlığın en büyük nedeni de daha önceki bölümlerde belirtildiği gibi örneklem seçiminden kaynaklanmaktadır. Bu araştırmadaki örneklem seçimi tesadüfi olmayan kolayda örneklem seçimidir. Bu örneklem seçiminin en zayıf noktası ana kütleyi temsil kabiliyetinin zayıf olmasıdır. Bunun nedenlerinden bir tanesi, demografik dağılımların düzgün olmamasıdır. Hal böyle olduğu için buradaki ANOVA sonuçlarından anlamlı bir ilişkinin çıkmaması anlaşılır bir hal almaktadır. Demografik yapıya dair dağılım ise bu kısmın en başında verilen Tablo-1’de yer almaktadır ve o tabloya bakıldığında her bir demografik yapı içerisinde orantısız derecede bir fark olduğu görülmektedir. Sonuç olarak örnekleme demografik yapının düzgün olmamasından dolayı tek yönlü varyans analizinde, ifadelerle demografik yapı arasında anlamlı bir ilişki çıkmamıştır. Fakat sonraki bölümde yer alan çapraz tablolarda demografik yapı ile ilişkileri gösteren analizler yer almaktadır.

4.3. Çoklu Yanıt Sorularına Dair Analizler

Bu tezin tek amacı yerel seçim seçmen davranışlarını teorik anlamda açıklamak değildir. Yukarıda yapılan teorik yaklaşım analizlerine ilaveten, bunları somut göstergeler üzerinden izah etmek tezin bir başka amacıdır. Ayrıca burada, seçmenlerin yerel meseleler karşısındaki tutumlarını da analiz etmek bir diğer amaçtır. Bu sayede yukarıda yapılan analizler hem seçmen davranışları açısından hem de yerel meseleler kapsamında somut ve gözlemlenebilir birtakım unsurlar üzerinden analiz ve izah edilmektedir. Bu somut göstergeler üzerinden seçmenlerin davranışlarını analiz edebilmek için anket formunda ölçek ifadeleri dışında üç farklı çoklu yanıt seçeneği olan sorular sorulmuştur. Bu sorulardan ilki seçmen davranışlarını etkileyen unsurlara yöneliktir ve burada on sekiz farklı seçenek sunularak daha pratik sonuçlar elde edilmektedir. Diğer bir soru ise Niğde şehrinin problemlerine yönelik bir sorudur ve bu soruya ait on altı farklı seçenek bulunmaktadır. Böylelikle seçmenlerin yerel meseleler karşısındaki tutumları analiz edilebilmektedir. Bu da onların oy verme

davranışlarını tetikleyen gerçek nedenleri ortaya koymaktadır. Son olarak ise anket formunda Niğde şehrinin en önemli avantajlarını analiz etmeye yönelik dokuz farklı seçeneği olan bir soru yer almaktadır. Bu soru sayesinde seçmenlerin kent hakkındaki tutumları daha da pekiştirilmektedir. Öte yandan tüm bu çoklu yanıt seçeneği ile toplanan veriler demografik yapı ile analiz edilerek araştırmanın pratik sonuçları zenginleştirilmektedir. Netice itibariyle çoklu yanıt seçenekleri ile bu tez yalnızca teorik anlamda değil pratik anlamda da ortaya uygulanabilir öneriler koymaktadır. Bu sayede araştırmanın akademik anlamdaki literatür katkısının yanı sıra, pratik anlamda da yerel yönetici ve politikacılar için kayda değer birtakım analiz sonuçlarını barındırmaktadır. Böylece tez bütünsel anlamda bir öneme sahip olmaktadır. Bu bölümde ilk önce çoklu yanıt sorularına ait frekans tabloları verilmiştir. Frekans tablolarının ardından ise bunların demografik yapı ili ilişkisini gösteren çapraz tablolara yer verilmiştir.

4.3.1. Frekans Analizleri

Buradaki frekans tabloları çoklu yanıt sorularına dair sonuçları gösterdiği için total yanıtların sayısı örneklem hacmini geçmektedir. Bundan dolayı bu frekans tablolarının en sağ sütunlarındaki yüzdeler toplam %100'ün üzerindedir. Bunun nedeni bir kişinin birden fazla seçeceği işaretleyebilmesinden kaynaklanmaktadır. Fakat orta sütundaki yüzdeler ise örneklem hacmine göre hesaplanmış olduğundan dolayı buradaki değerlerin toplamı %100'dür. Her iki durumda da gerçek oranlar hakkında doğru sonuca ulaşılabilir fakat burada yorumlamalar genellikle en sağ sütun üzerinden yapılmaktadır.

Bu sorulardan ilki yani yirmincisi, seçmenlerin belediye başkanı tercihini etkileyen hususların neler olduğuna dair bir sorudur. Bu soruda on sekiz farklı seçenek bulunmaktadır ve oy verme davranışlarını somut temellere dayandırmak amacıyla sorulmuştur. Buradan alınan yanıtlar neticesinde seçmen davranışları daha anlaşılır hal almaktadır. Önceki bölümde yer alan seçmen davranışı analizleri teorik

ifadeleri test etmekteyken, buradakiler ise daha geniş bir yelpazede ele alınmaktadır. Böylece seçmen davranışlarına ait birçok hususa dair sonuçlar görülebilmektedir. Tablo-13'te seçmenlerin belediye başkanı tercihini etkileyen hususlara dair şıkların sayısal ve oransal değerlerine yer verilmektedir. Bu soru doğrudan doğruya seçmenlerin belediye başkan tercihi ile alakalıdır. Daha önceki analizlerde seçmenlerin hangi teorik çerçeveye uygun bir şekilde oy kullandıkları ortaya konulmuştur ve Niğde seçmeninin yerel seçimlerde rasyonel bir şekilde davrandığı doğrulanmıştır. Buradaki analizlerde ise bu oy verme davranışına dair somut nedenlerin neler olduğu değerlendirilmektedir. Böylelikle tezin en başta belirlenen amaçlarına uygun bir şekilde sonuçlar değerlendirilmektedir.

Tablo 13
Frekans-1

Soru-20 Belediye başkanı tercihinizi etkileyen en önemli hususlar nelerdir?	Responses		Percent of Cases
	N	Percent	
Güven	357	%11,3	%82,3
Dürüstlük	335	%10,6	%77,2
Eğitim	336	%10,7	%77,4
Şeffaf yönetim	347	%11,0	%80,0
Geçmiş temiz	207	%6,6	%47,7
Parti	121	%3,8	%27,9
Tecrübe	215	%6,8	%49,5
Adanmış	199	%6,3	%45,9
Hizmet ve Projeler	295	%9,4	%68,0
Önceden başkan olması	21	%0,7	%4,8
Genel başkana bağlılığı	33	%1,0	%7,6
Liderlik	232	%7,4	%53,5
İdeoloji	193	%6,1	%44,5
Muhafazakar	68	%2,2	%15,7
Milliyetçi	114	%3,6	%26,3
Erkek	13	%0,4	%3,0
İktidardan yana	34	%1,1	%7,8
Ailenin görüşü	26	%0,8	%6,0
Total	3146	%100,0	%724,9

Tablo-13'te verilen bu ilk frekans sonuçlarına göre seçmenlerin en çok önem verdikleri husus başkan adayının güven vermesi hususudur. Bu güven verme konusunun detaylarına dair değerlendirme bu araştırmanın kapsamına dahil

olmadığından böyle bir konu ancak ayrı bir araştırma ile ortaya çıkarılabilir. Adayın güven vermesine ilişkin şık katılımcıların %82'si tarafından işaretlenmiştir. Gene güvene yakın ve çok önemli diğer bir husus ise şeffaf bir yönetimin oluşturulması esasıdır. Buna göre insanlar belediye yönetiminde neler olup bittiğini bilmek istemektedirler. Şeffaf bir yönetim oluşturamayan ya da böyle bir vaadi olmayan birisinin başkan seçilebilme ihtimali bu araştırma ışığında oldukça düşüktür. Güven ve şeffaflık dışında gene bu iki hususa çok yakın diğer iki husus ise adayın dürüst olması ve eğitilmiş olmasıdır. Gene bu iki konu da katılımcıların %77'sinin önem verdiği bir konudur. O halde eğitim seviyesi yetersiz ve dürüst olmadığı düşünülen bir kişinin belediye başkanı seçilebilme ihtimali zayıflamaktadır.

Öte yandan belediye başkanı tercihinin dair seçmenler tarafından en az önemsenen üç husus ise seçmenin ailesinin görüşü, başkan adayının önceden belediye başkanlığı yapmış olması ve adayın cinsiyetinin erkek olması hususlarıdır. Burada seçmenlerin büyük bir kısmı ailelerinin görüşlerini önemsememektedir. Bu yüzden seçimler her bir bireyin kendisi tarafından kararlaştırılmaktadır. Diğer hususa göre de seçmenler daha önce hiç başkanlık yapmamış birisi ile daha önce başkanlık yapmış birisine eşit fırsat sunmaktadır. Bu durumda kalıplaşmış siyasi figürlerin uzun vadede belediye başkanlığı yürüteceği yönünde ellerinde bir avantajı yoktur.

Diğer yandan adayın cinsiyetinin erkek olmasına dair husus ise ancak %3'lük bir kesim tarafından önemsenmektedir. Bu durum, kadın siyasetçilerin belediye başkan adayı gösterilmesi hususunda bir dezavantaj yaşamayacakları anlamına gelmektedir. Tablo-13'te başkan tercihinin dair diğer maddeler de yer almaktadır. Belirtilen diğer hususlar da aralarında belirli oranlarda önem derecesine sahiptir. Sonuç olarak Niğde yerel seçimlerinde seçmenlerin en çok önemsedikleri hususlar adayın güven vermesi, şeffaf bir yönetim kurabilmesi, dürüst ve eğitilmiş olmasıdır. Öte yandan seçmenler tarafından en az önemsenen hususlar ise seçmenlerin ailelerinin görüşleri, adayın önceden başkanlık yapmış olması ve adayın erkek olması hususlarıdır.

Anket formundaki diğer çoklu yanıt sorusunda ise Niğde iline ait en önemli problemlerin neler olduğuna dair on altı seçeneğin olduğu soru yer almaktadır. Burada ise seçmenlerin hangi konularda şehirle ilgili sorun yaşadıkları tespit edilmeye çalışılmaktadır. Tablo-14'te Niğde şehrine dair sorunların yer aldığı sorunun analiz sonuçları yer almaktadır. Bu sonuçlar seçmenlerin yanıtlarına göre sayısal ve oransal olarak verilmiştir. Bu sorunun esasen bir önceki soruya göre daha fazla önem arz ettiği düşünülmektedir zira seçmenlerin şehre dair öne sürdükleri sorunlar, onların neye göre oy vereceklerine dair çok önemli ipuçlarını ihtiva etmektedir. Bu da seçmenlerin yerel meseleler karşısındaki tutumlarını yansıtmaktadır.

Tablo-14'te Niğde'nin açık ara en önemli sorunu, katılımcıların %80'inin işaretlediği, vakit geçirecek alanların yetersiz olmasına dair sorundur. Esasen bu sorun tüm küçük şehirlerin sorunu olmakla birlikte Niğde şehrindeki seçmenlerin en çok şikayetçi olduğu sorunların başında gelmektedir. Bu problem, yerel seçimlerde başkan olmak isteyen adayların vaatleri arasında en önemli yeri işgal etmesi gereken bir sorundur. Buna göre, şehir halkının boş zaman faaliyetleri olanaklarının oldukça az olması, onlar üzerinde çok ciddi düzeyde bir memnuniyetsizlik yaratmaktadır. Genel katılım düzeyi olarak takip eden şıklarda sırasıyla kültür-sanat faaliyetlerinin yetersiz olması, yeşil alanların yetersiz olması ve Niğde'de AVM'nin olmaması gibi sorunlar yer almaktadır.

Dikkat edilirse bu üç sorunun da vakit geçirmeye yönelik faaliyetleri barındıran hususlar olması ayrıca bir önem arz etmektedir. Bu tezin ortaya koyduğu belki de en önemli sonuç budur. Niğde'de insanların boş zamanlarında yapabilecekleri faaliyetler oldukça sınırlıdır ve seçmenler şehirde kültürel faaliyetlerin artırılmasını, yeşil alanların genişletilmesini ve şehre AVM yapılmasını talep etmektedirler. Bunları inandırıcı bir şekilde vaat eden adayların başkan olma şansları epeyce yükselmektedir. Ayrıca mevcut başkanların da bu konularda somut adımlar atması onun bir sonraki seçimlerde elini güçlendirecek en önemli fırsatı ona sağlar.

Tablo 14
Frekans-2

Soru-21 Sizce Niğde'nin en önemli problem(ler)i nelerdir?	Responses		Percent of Cases
	N	Percent	
İşsizlik	246	%7,2	%57,1
Vakit geçirmek zor	348	%10,2	%80,7
Plansız	287	%8,4	%66,6
Yeşil alan yetersiz	310	%9,1	%71,9
AVM	298	%8,7	%69,1
Sanayi geri	227	%6,6	%52,7
Tarım geri	159	%4,7	%36,9
Yatırım az	295	%8,6	%68,4
Havaalanı yok	226	%6,6	%52,4
Pahalı	119	%3,5	%27,6
Turist gelmiyor	157	%4,6	%36,4
Trafik yoğun	81	%2,4	%18,8
Kirli	85	%2,5	%19,7
Güvensiz	91	%2,7	%21,1
Altyapı zayıf	173	%5,1	%40,1
Kültür-sanat yetersiz	317	%9,3	%73,5
Total	3419	%100,0	%793,3

Öte yandan boş vakitleri değerlendirmeye yönelik faaliyet alanları yaratmanın yanı sıra, Niğde'nin en büyük ikinci sorunu ise ekonomik sorunlardır. Gene azımsanamayacak kadar yüksek bir katılımı insanların işsizlik problemi ve şehre yatırım yapılmamasından şikayetçi oldukları görülmektedir. Bu da gene küçük şehirlere özgü bir sorun olmakla birlikte Niğde şehrinin de oldukça önemli sorunlarından bir tanesidir. Bir belediye başkan adayının bu konular hakkında vaatler de bulunması onun oy potansiyelini kuşkusuz artıracak olan bir husustur. Öte yandan mevcut başkanın da bu konularda somut adımlar atması onun bir sonraki seçimde elini güçlendirecektir.

Tablo-14'te değinilmesi gereken diğer bir husus ise problem olarak en az değinilen hususlardır. Bunlar aslında biraz sonra da değinilecek olan şehrin avantajlı olduğu konulardır. Trafik yoğun olması, şehrin kirli olması ve güvensiz bir yer olması en az sorun olarak görülen meselelerdir. Şehrin gerçek problemleri dururken seçim vaatlerinde ve seçim sonrası faaliyetlerde belediyenin imkanlarını bu tip

sorunlar üzerinde tüketmek şehrin gelişmesinde bir takoz görevi görmekte ve ayrıca bunu yapan başkan kendinin bir sonraki seçimler için oy potansiyelini düşürmektedir.

Tablo-13'teki frekans sonucunda başkan tercihindeki en önemli hususun 'güven' olduğu belirtilmişti. Tablo-14'teki frekansta ise insanların en büyük taleplerinin vakit geçirecek alanların ve istihdam alanların yaratılması olduğu görülmektedir. Bundan dolayı güven hususuna dair en önemli icraatın şehrin en önemli sorunlarına çözüm bulmak olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Elbette bu tahmin, güveni etkileyen unsurlardan sadece biri olabilir.

Sonuncu soruda ise Niğde şehrinin en büyük avantajının neler olduğuna dair yanıt aranmaktadır. Burada da Niğde şehrinin avantajları ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Bu durum bir önceki soruda yer alan şehrin problemlerine olan sonuçları pekiştirmekte ve ayrıca daha fazla pratik sonuç ortaya koymaktadır. Tablo-15'deki frekansa göre şehrin en önemli avantajı trafiğin rahat olmasıdır. Bu durum şehrin küçük bir şehir olmasından da kaynaklanmaktadır. Fakat gene de dikkat edilmelidir ki bu trafiğin rahat olması meselesi yaklaşık %64'lük bir kesim tarafından böyle düşünülmektedir. Geri kalan kimseler bunun böyle olmadığını düşünmektedir.

Bu oldukça önemli bir konudur zira şehre dair en önemli avantaj kayda değer bir kitle tarafından önemsenmiyor. Eğer bu durum gelecekte daha da az avantajlı bir hale gelirse o zaman şehrin neredeyse hiçbir avantajı kalmayacaktır. Şehir yöneticilerinin gelecekte oluşabilecek trafik sorunu hakkında şimdiden önlemler alması oldukça elzemdir. Eğer önümüzdeki yıllarda da şehre dair bir avantajın olması bekleniyorsa bu konu üzerinde temkinli davranılmalı ve yeni imar alanlarında yolların genişliğine, yeterliliğine ve park alanlarına dikkat edilmelidir. Öte yandan seçmenlerin yarıya yakın bir kısmı şehrin güvenli bir yer olduğunu ve hayatın burada daha ucuz olduğunu düşünmektedir. Gene bunlar da şehrin en önemli avantajları arasında sayılabilir.

Tablo 15
Frekans-3

Soru-22 Niğde'nin en önemli avantaj(lar)ı nelerdir?	Responses		Percent of Cases
	N	Percent	
Trafik rahat	275	%22,3	%63,5
Tarihi şehir	108	%8,7	%24,9
Güvenli	210	%17,0	%48,5
İnsanı sıcakkanlı	116	%9,4	%26,8
Temiz	140	%11,3	%32,3
Ucuz	188	%15,2	%43,4
Tarım şehri	65	%5,3	%15,0
İş bulmak kolay	9	%0,7	%2,1
Avantajı yok	124	%10,0	%28,6
Total	1235	%100,0	%285,2

Şehre dair en az avantaj olarak görülen hususun başında iş bulmanın kolay olmadığı gelmektedir. Buna göre istihdam sorunu buradaki soruda da kendini göstermiştir. Belediye başkan adaylarının bu konuda bulabilecekleri çözüm önerileri seçmenler tarafından desteklenebilecek nitelikte önerilerdir. Bu yüzden başkan olmak isteyen bir adayın bu konuda da çözüm ve vaatler bulması elzemdir. Ya da mevcut başkanların gerçek sorunlara yönelerek şehre yatırımcı çekmek suretiyle şehirde yeni istihdam alanlarının oluşturulması onun konumunu pekiştirmesini sağlayacaktır.

Önemli bir diğer husus da katılımcıların üçte bire yakını şehrin bir avantajının olmadığını düşünmektedir. Bu, üzerinde durulması gereken önemli bir husustur. Zira şehirdeki seçmenlerin azımsanamayacak bir kısmının Niğde hakkında olumlu buldukları hiçbir mesele yoktur. Bu durum diğer sorun ve avantajlarla birlikte değerlendirildiğinde şehre dair yukarıda zikredilen sorunların çözümüne dair projelerin ve vaatlerin ortaya konulması önemli bir seçmen kitlesi tarafından destek göreceği anlamına gelmektedir.

Öte yandan şehrin problemlerini ele alan Tablo-14'teki toplam katılımın %800'e yakın bir değer olması öte yandan şehrin avantajlarını ele alan Tablo-15'deki toplam katılımın %285 olması genel manada şehrin dezavantajlı bir şehir olduğunu ortaya koymaktadır. Bu konuda yukarıda verilmiş olan frekans tabloları ile aşağıda

daha detaylı bir şekilde ele alınan çapraz tablolar, şehre dair bu sorunun çözümüne katkı sağlayabilecek niteliktedir. Buradaki pratik ve uygulamalı sonuçlar hem başkan seçilmek isteyen adaylara katkı sağlayabilir hem de şehri geliştirmek isteyen yerel yöneticilere somut bir ölçüt sunabilir.

4.3.2. Çapraz Tablolar

Tezin amaçlarından bir tanesi de oy verme davranışlarına dair unsurların demografik yapı ile arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır. Bu amaçla öncelikle ölçek ifadeleri ile demografik yapı arasındaki ilişkiye yönelik tek yönlü varyans analizi yapılmıştır fakat orada anlamlı bir ilişki çıkmamıştır. Burada ise çoklu yanıt soruları ile demografik yapı arasındaki ilişkiler incelenmektedir. Bu sayede varyans analizinde açığa çıkarılamayan demografik ilişkiler burada çapraz tablolar sayesinde gözlemlenebilmektedir. Bu çoklu yanıt sorularının çapraz tabloları aracılığıyla şehir halkının görüşleri somut temellere indirgenerek onların oy vermelerine neden olabilecek gerçek hususlar açığa çıkartılmaya çalışılmaktadır. Bu sayede teorik oy verme davranışları pratik temeller üzerinden izah edilmeye edilmektedir. Bu sonuçlar, Niğde'deki seçmenlerin şehirle olan ilişkileri neticesinde onların hangi nedenleri önemseyip önemsemediklerini demografik değişkenler üzerinden ortaya koymaktadır.

Yukarıda çoklu yanıt seçeneği olan soruların frekanslarına dair tabloların değerlendirilmesi yapıldı. Burada öncelikli olarak belirtilmesi gereken husus demografik özelliklerden yaş, eğitim ve gelir düzeylerinin ordinal değer oldukları öte yandan ise cinsiyet, medeni durum ve çalışma durumlarının ise nominal değer olduklarıdır. Yani yaş, eğitim seviyesi ve gelir düzeyleri gibi ordinal değerlerde biri diğerinden daha üstün ya da fazla iken cinsiyet, medeni durum ve çalışma durumu gibi hususlarda ise böyle bir üstünlük söz konusu değildir. Sonuçta ordinal değerler niceliksel olarak artıp azalabilirken nominal değerler ise niteliksel değerlerdir ve rakamsal olarak biri diğerinden daha üstüdür ya da değildir şeklinde yoruma tabi

tutulamaz. Netice itibariyle demografik sorulardan üçü ordinal diğer üçü ise nominal değerlerdir.

Tablo 16
Çapraz Tablo-A1

Soru-20		Yaş Aralığı		
		18-25	26-39	40-...
Belediye başkanı tercihinizi etkileyen en önemli hususlar nelerdir?	Güven	%80,6	%85,7	%78,2
	Dürüstlük	%75,4	%78,0	%81,8
	Eğitim	%75,4	%78,6	%81,8
	Şeffaf yönetim	%79,1	%80,4	%81,8
	Geçmişini temiz	%37,0	%55,4	%65,5
	Parti	%20,9	%35,1	%32,7
	Tecrübe	%52,1	%44,6	%54,5
	Adanmış	%41,2	%47,6	%58,2
	Hizmet ve Projeler	%63,5	%71,4	%74,5
	Önceden başkan olması	%5,2	%4,8	%3,6
	Genel başkana bağlılığı	%8,1	%6,5	%9,1
	Liderlik	%57,8	%46,4	%58,2
	İdeoloji	%44,1	%46,4	%40,0
	Muhafazakar	%13,7	%14,9	%25,5
	Milliyetçi	%27,0	%24,4	%29,1
	Erkek	%1,9	%3,0	%7,3
	İktidardan yana	%10,9	%4,2	%7,3
Ailenin görüşü	%3,3	%7,7	%10,9	

Tablo-16'da belediye başkanı tercihi ile ordinal bir değer olan seçmenlerin yaş aralıkları arasındaki ilişki kıyaslanmaktadır. Burada yaş arttıkça seçmenler üzerindeki etkisi artan hususlar sırasıyla şunlardır; adayın dürüst olması, eğitilmiş olması, geçmişinin temiz olması, Niğde'ye kendini adanmış olması, hizmet ve projeleri, muhafazakar olması, erkek olması ve seçmenin ailesinin görüşüdür. Belediye başkan adayını tercihine dair diğer hususlarla yaş aralığı arasında kayda değer bir farklılık bulunmamaktadır.

Bu sorudaki en önemli mesele ise adayın muhafazakar ve erkek olmasının ileri yaş düzeylerinde, gençlere kıyasla daha etkili olmasıdır. İleri yaş düzeyindeki etkisi de her ne kadar az olsa da bu durum gençlere kıyasla önemli oranda fazladır. Oransal olarak bakıldığında en fazla farkın bu iki hususta ortaya çıktığı görülmektedir. Bu

aynı zamanda genç seçmenlerin adayın muhafazakar ve erkek olmasına çok az önem verdiklerini ve bu durumun gelecekteki yerel seçimlerde öneminin artık neredeyse hiç kalmayacağını da göstermektedir.

Tablo 17
Çapraz Tablo-A2

Soru-20 Belediye başkanı tercihinizi etkileyen en önemli hususlar nelerdir?		Cinsiyet	
		Kadın	Erkek
	Güven	%84,0	%78,4
	Dürüstlük	%78,3	%74,6
	Eğitim	%80,0	%71,6
	Şeffaf yönetim	%79,0	%82,1
	Geçmişi temiz	%45,3	%53,0
	Parti	%26,7	%30,6
	Tecrübe	%52,7	%42,5
	Adanmış	%45,3	%47,0
	Hizmet ve Projeler	%68,0	%67,9
	Önceden başkan olması	%4,7	%5,2
	Genel başkana bağlılığı	%8,3	%6,0
	Liderlik	%55,7	%48,5
	İdeoloji	%46,0	%41,0
	Muhafazakar	%16,3	%14,2
	Milliyetçi	%29,7	%18,7
	Erkek	%1,3	%6,7
	İktidardan yana	%9,0	%5,2
	Ailenin görüşü	%6,3	%5,2

Tablo-17’de ise adaya dair sorunun nominal bir değer olan seçmenlerin cinsiyeti ile ilişkisini göstermektedir. Yukarıdaki cinsiyet değişkenine göre ikiye ayrılan değerlerin hepsi birbirinden farklı olsa da bunların çoğu arasındaki fark önemsiz denecek kadar azdır. Bundan dolayı burada yalnızca en önemli hususların altını çizmek gerekmektedir. Buna göre adayın tecrübesi, liderlik vasfı ve milliyetçi olması gibi hususlar kadın seçmenler tarafından daha çok önemsenmekteyken adayın erkek olması ise yalnızca erkek seçmenler tarafından daha çok önemsenmektedir.

Ayrıca bu konuda diğer farklılıklara da değinmek gerekmektedir. Buna göre adayın güven vermesi, dürüst olması, eğitilmiş olması, genel başkana bağlılığı, ideolojisi ve iktidardan yana olması gibi hususların görece kadınlar tarafından daha

fazla önemsendiği, öte yandan ise adayın şeffaf bir yönetim kurabilmesi, geçmemişinin temiz olması, adayın partisi ve Niğde'ye kendisini adanmış olması gibi hususların ise görece erkekler tarafından daha fazla tercih edildiği görülmektedir.

Tablo 18
Çapraz Tablo-A3

Soru-20 Belediye başkanı tercihinizi etkileyen en önemli hususlar nelerdir?		Medeni Durum		
		Evli	Bekar	Ayrı / Boşanmış / Dul
	Güven	%82,5	%81,7	%92,3
	Dürüstlük	%79,7	%75,5	%84,6
	Eğitim	%75,5	%77,3	%100,0
	Şeffaf yönetim	%79,7	%79,9	%84,6
	Geçmişini temiz	%57,3	%42,4	%53,8
	Parti	%32,2	%24,8	%46,2
	Tecrübe	%45,5	%50,0	%84,6
	Adanmış	%54,5	%40,3	%69,2
	Hizmet ve Projeler	%69,9	%65,5	%100,0
	Önceden başkan olması	%2,8	%6,1	%0,0
	Genel başkana bağlılığı	%7,0	%7,6	%15,4
	Liderlik	%47,6	%54,3	%100,0
	İdeoloji	%36,4	%47,5	%69,2
	Muhafazakar	%21,0	%12,2	%30,8
	Milliyetçi	%30,8	%23,4	%38,5
	Erkek	%4,9	%2,2	%0,0
	İktidardan yana	%8,4	%6,8	%23,1
	Ailenin görüşü	%9,1	%3,6	%23,1

Tablo-18'i açıklamaya başlamadan önce bir hususun açıklanması gerekmektedir. Örneklemin demografik yapısındaki bazı değerler oldukça düşük seviyelerde olduğu daha önce belirtilmişti. Buradaki medeni durumda, evli ile bekar arasındaki değişiklik soruna neden olacak seviyede değildir lakin ayrı/boşanmış/dul kesiminin oldukça sınırlı sayıda olduğu görülmektedir. Bu yüzden bu tabloda daha çok evli ve bekar olarak kodlanan iki farklı nominal değer arasındaki farklılık ve benzerliklere değinmek daha uygundur.

Burada özellikle adayın geçmişinin temiz olması, Niğde'ye kendini adanmış olması, muhafazakar ve milliyetçi olması evli kimseler tarafından bekarlara nazaran

oldukça fazla önemsenmekteyken, adayın ideolojisi ise bekar kimseler tarafından evli kimselere göre daha fazla önemsenmektedir. Öte yandan biraz daha düşük oranda da olsa adayın dürüst olması, adayın partisi, hizmet ve projeleri ile seçmenin ailesinin görüşü gibi hususlar ise evli kimseler tarafından daha fazla önemsenmekteyken, adayın tecrübeli olması ve onun liderlik vasfı gibi özellikler ise bekar seçmenler tarafından daha fazla önemsenmektedir.

Tablo 19

Çapraz Tablo-A4

Soru-20 Belediye başkanı tercihinizi etkileyen en önemli hususlar nelerdir?		Çalışma Durumu				
		Özel	Kamu	Evhanımı	İşsiz	Öğrenci
	Güven	%80,2	%85,9	%88,2	%93,9	%76,5
	Dürüstlük	%76,4	%87,0	%73,5	%77,6	%72,5
	Eğitim	%76,4	%81,5	%73,5	%91,8	%71,9
	Şeffaf yönetim	%86,8	%85,9	%70,6	%85,7	%71,9
	Geçmişini temiz	%44,3	%64,1	%58,8	%53,1	%35,9
	Parti	%36,8	%30,4	%32,4	%20,4	%21,6
	Tecrübe	%33,0	%51,1	%64,7	%55,1	%54,9
	Adanmış	%38,7	%53,3	%64,7	%55,1	%39,2
	Hizmet ve Projeler	%62,3	%76,1	%73,5	%79,6	%62,1
	Önceden başkan olması	%0,0	%8,7	%0,0	%4,1	%7,2
	Genel başkana bağlılığı	%1,9	%8,7	%17,6	%4,1	%9,8
	Liderlik	%44,3	%52,2	%55,9	%69,4	%54,9
	İdeoloji	%45,3	%42,4	%41,2	%49,0	%44,4
	Muhafazakar	%11,3	%25,0	%17,6	%10,2	%14,4
	Milliyetçi	%13,2	%29,3	%44,1	%26,5	%29,4
	Erkek	%3,8	%3,3	%5,9	%2,0	%2,0
	İktidardan yana	%6,6	%3,3	%20,6	%6,1	%9,2
	Ailenin görüşü	%4,7	%10,9	%14,7	%2,0	%3,3

Tablo-19'a bakıldığında ise nominal bir değer olan seçmenlerin çalışma durumları ile onların belediye başkanı tercihinin etkileyen hususların çapraz tablosu yer almaktadır. Ayrıca burada ev hanımı kategorisindeki katılımcıların oldukça az sayıda olmasından dolayı tablonun yorumlanmasında bu kısım göz ardı edilmektedir fakat gene de ev hanımlarına ait veriler de tabloda yer almaktadır. Buna göre adayın dürüst olması, geçmişinin temiz olması, milliyetçi ve muhafazakar olması gibi hususların kamu sektöründe çalışanlar tarafından diğerlerine göre daha fazla önemsendiği görülmektedir. Bu durum kamu sektörüne özgü ya da günümüz siyasi konjonktürüne

has bir nedenden kaynaklanıyor olabilir. Neticede bu tabloda en dikkat çekici kısım kamu sektöründe çalışanların tercihi olduğu belirtilmelidir.

Tablo 20
Çapraz Tablo-A5

Soru-20 Belediye başkanı tercihinizi etkileyen en önemli hususlar nelerdir?		Eğitim Seviyesi				
		İlkokul	Ortaokul	Lise	Üniv.	L.Üstü
	Güven	%100,0	%69,2	%82,5	%81,5	%86,4
	Dürüstlük	%75,0	%84,6	%82,5	%76,0	%74,2
	Eğitim	%75,0	%84,6	%73,8	%77,5	%80,3
	Şeffaf yönetim	%75,0	%69,2	%77,5	%81,5	%78,8
	Geçmiş temiz	%100,0	%69,2	%41,3	%46,5	%53,0
	Parti	%0,0	%38,5	%30,0	%27,7	%25,8
	Tecrübe	%0,0	%76,9	%57,5	%49,4	%37,9
	Adanmış	%50,0	%53,8	%50,0	%45,8	%39,4
	Hizmet ve Projeler	%50,0	%61,5	%66,3	%68,3	%71,2
	Önceden başkan olması	%0,0	%0,0	%5,0	%5,2	%4,5
	Genel başkana bağlılığı	%0,0	%23,1	%12,5	%6,6	%3,0
	Liderlik	%50,0	%53,8	%60,0	%53,1	%47,0
	İdeoloji	%0,0	%53,8	%42,5	%48,3	%31,8
	Muhafazakar	%0,0	%30,8	%25,0	%13,7	%10,6
	Milliyetçi	%25,0	%53,8	%28,7	%28,4	%9,1
	Erkek	%0,0	%7,7	%5,0	%2,6	%1,5
	İktidardan yana	%0,0	%30,8	%16,3	%5,9	%1,5
	Ailenin görüşü	%0,0	%23,1	%5,0	%5,9	%4,5

Tablo-20’de ise demografik yapıdaki bir başka değer olan eğitim seviyesi ile 20’nci soru arasındaki ilişkiye dair analiz sonuçları gösterilmektedir. Burada eğitim seviyesi ordinal bir değer olmasından dolayı tablo satırlarında yer alan değerlerin artış ve azalış yönleri irdelenmektedir. Fakat burada değinilmesi gereken bir sorun vardır. Tabloda yer alan ilkökul ve ortaokul eğitim seviyesine ait katılımcıların sayılarının oldukça az olduğu bilinmektedir. Bu yüzden bu iki sütun diğerleri kadar önemsenmemekle birlikte gene de bunlara dair rakamlar tabloda yer almaktadır.

Burada en önemli husus, adayın eğitim seviyesi ile seçmenlerin buna verdikleri değer arasındaki ilişkidir. Buna göre lise, üniversite ve lisansüstü mezunları arasındaki değerlere bakıldığında seçmenlerin eğitim seviyesi arttıkça adayın eğitimine daha fazla önem verdikleri görülmektedir. Ayrıca eğitimle orantılı bir diğer

husus ise adayın geçmişinin temiz olması hususudur. Burada da gene seçmenin eğitim seviyesi arttıkça adayın geçmişine dair değerlendirmelerin önemi de artmaktadır. Öte yandan eğitim ile ters orantılı olan ifadeler ise adayın tecrübeli olması, Niğde'ye kendini adanmış olması, liderlik vasfı, milliyetçi ve muhafazakar olması gibi özelliklerdir. Bu sayılan özellikler seçmenin eğitim seviyesi azaldıkça, onlar tarafından daha fazla önemsenen hususlardır.

Tablo 21

Çapraz Tablo-A6

Soru-20		Gelir Düzeyi			
		0-2.5₺	2.5-5₺	5-10₺	10-...₺
Belediye başkanı tercihinizi etkileyen en önemli hususlar nelerdir?	Güven	%79,8	%83,2	%86,0	%68,8
	Dürüstlük	%77,8	%78,4	%77,9	%65,6
	Eğitim	%74,7	%77,8	%79,4	%75,0
	Şeffaf yönetim	%82,8	%79,0	%78,7	%81,3
	Geçmişi temiz	%48,5	%43,1	%50,7	%56,3
	Parti	%13,1	%29,9	%33,1	%40,6
	Tecrübe	%55,6	%49,1	%47,8	%40,6
	Adanmış	%37,4	%41,3	%55,9	%53,1
	Hizmet ve Projeler	%63,6	%64,7	%72,8	%78,1
	Önceden başkan olması	%7,1	%3,6	%5,9	%0,0
	Genel başkana bağlılığı	%7,1	%7,2	%8,1	%9,4
	Liderlik	%62,6	%52,7	%49,3	%46,9
	İdeoloji	%45,5	%40,1	%48,5	%46,9
	Muhafazakar	%20,2	%10,8	%15,4	%28,1
	Milliyetçi	%27,3	%21,0	%34,6	%15,6
	Erkek	%3,0	%2,4	%3,7	%3,1
	İktidardan yana	%9,1	%9,0	%6,6	%3,1
	Ailenin görüşü	%4,0	%5,4	%8,8	%3,1

Tablo-21'deki değişkenler gene aynı şekilde ordinal değerlerdir. Bu yüzden burada artan ve azalan ilişkilere odaklanılmaktadır. Burada ise en az katılımcı on bin ₺ ve üzeri gelire sahip olan katılımcılardır. Bundan dolayı burada en sağdaki katılımcılara ait değer dışındakilerin yorumlanması daha sağlıklı olacaktır. Buna göre adayın güven vermesi, eğitilmiş olması, adayın partisi, Niğde'ye kendini adanmış olması ile hizmet ve projeleri gibi hususlar gelir düzeyi ile doğru orantılıdır. Yani gelir seviyesi arttıkça bu sayılan hususların daha fazla önemsendiği görülmektedir. Öte

yandan adayın liderlik vasfı ile gelir seviyesi arasında test orantı bulunmaktadır. Yani gelir seviyesi azaldıkça adayın liderlik vasfına verdiği önem artmaktadır.

Tablo 22
Çapraz Tablo-B1

Soru-21 Sizce Niğde'nin en önemli problem(ler)i nelerdir?	Yaş Aralığı		
	18-25	26-39	40-...
İşsizlik	%53,8	%64,3	%47,3
Vakit geçirmek zor	%83,7	%80,4	%70,9
Plansız	%64,4	%66,7	%74,5
Yeşil alan yetersiz	%67,3	%74,4	%81,8
AVM	%75,0	%64,3	%61,8
Sanayi geri	%43,3	%60,7	%63,6
Tarım geri	%27,9	%41,7	%56,4
Yatırım az	%63,5	%74,4	%69,1
Havaalanı yok	%52,4	%54,2	%47,3
Pahalı	%36,1	%17,9	%25,5
Turist gelmiyor	%32,7	%36,9	%49,1
Trafik yoğun	%13,5	%22,6	%27,3
Kirli	%23,6	%14,9	%20,0
Güvensiz	%26,4	%17,9	%10,9
Altyapı zayıf	%42,8	%35,1	%45,5
Kültür-sanat yetersiz	%70,2	%76,8	%76,4

Tablo-22'de ordinal bir değer olan yaş aralığı ile Niğde'de yaşayan seçmenlerin şehrin problemleri ile olan ilişkisine yer verilmektedir. Daha önce frekans tablosunda değinilen bu husus, burada çeşitli kategoriler altında daha detaylıca değerlendirilmektedir. Bu sayede politika yapıcılar için daha kullanışlı sonuçlar verilerek onlara katkı sağlanabilmektedir. Bu tabloda en çok işaretlenen seçeneklerden birisi de vakit geçirmenin zor olduğuna dair olan seçenektir. Bu seçenek her yaştan kesimde oldukça çok işaretlenmiş olmasına rağmen yaş azaldıkça daha fazla işaretlenen bir seçenektir. Yani yaş ile ters orantılıdır. Bu soru ile bağlantılı olarak iki seçeceğe daha burada değinmek gerekir. Vakit geçirmeye ilgili bir seçenek olarak Niğde'de AVM olmaması gençler tarafından daha büyük bir sorun olarak görülmekteyken ileri yaş gruplarında bunun sorun olarak görülme oranı görece daha az çıkmaktadır. Öte yandan gene vakit geçirmeye yönelik olabilecek bir seçenek olan yeşil alanların azlığı ise ileri yaş grupları için daha fazla sorun olarak görülmektedir.

O halde vakit geçirmenin oldukça büyük bir sorun olduğu düşünüldüğünde, gençler için AVM, ileri yaşlardaki insanlar için ise yeşil alanların artırılması bu konuda atılabilecek önemli bir adımdır. Diğer yandan yaş arttıkça şehrin plansız ve düzensiz bir yer olduğu, sanayisinin geri kaldığı, tarımın yetersiz olduğu, şehre turist gelmediği ve trafiğinin yoğun olduğu düşünülmektedir. Şehir güvenliğine dair ise yaş azaldıkça şehrin daha güvensiz hale geldiğine dair bir seçmen görüşü hakimdir. Yani özellikle gençlerin şehrin güvenliği konusunda bir sıkıntı yaşadıkları görülmektedir. Yerel politikacıların bu hususları da göz önünde bulundurması onların seçmenler tarafından daha fazla önemsenmesine neden olacaktır.

Tablo 23
Çapraz Tablo-B2

Soru-21 Sizce Niğde'nin en önemli problem(ler)i nelerdir?	Cinsiyet	
	Kadın	Erkek
İşsizlik	%55,0	%61,7
Vakit geçirmek zor	%86,9	%66,9
Plansız	%64,8	%70,7
Yeşil alan yetersiz	%73,8	%67,7
AVM	%74,2	%57,9
Sanayi geri	%50,3	%57,9
Tarım geri	%33,9	%43,6
Yatırım az	%68,5	%68,4
Havaalanı yok	%56,7	%42,9
Pahalı	%32,2	%17,3
Turist gelmiyor	%34,9	%39,8
Trafik yoğun	%18,1	%20,3
Kirli	%21,1	%16,5
Güvensiz	%22,8	%17,3
Altyapı zayıf	%42,3	%35,3
Kültür-sanat yetersiz	%79,2	%60,9

Tablo-23'te şehrin sorunları ile seçmenlerin cinsiyeti arasındaki ilişki değerlendirilmektedir. Buna göre cinsiyet nominal bir değer olduğundan sadece bunlar aralarındaki farka bakarak burada yorum yapılması yeterlidir. Burada en dikkat çekici husus boş vakit ve ekonomik sorunlardır. Vakit geçirmeye dair sorunu, kadınlar erkeklerden çok daha fazla önemsemektedir. Ve gene buna dayalı olarak kadınlar Niğde'de AVM'nin olmamasından ve kültür-sanat faaliyetlerinin yetersiz olmasından

erkeklerle nazaran oldukça hoşnutsuzdurlar. Öte yandan ise erkek seçmenlere bakıldığında onların sorunları daha çok ekonomik göstergeler üzerinden kendini göstermektedir. Erkekler Niğde iline dair işsizliğin daha büyük bir sorun olduğunu düşünmektedir. Öte yandan gene sanayisinin geri kalmış olması ve tarımın yetersiz olması erkekler tarafından daha büyük bir sorun olarak görülmektedir. Bu durum Niğde'deki geleneksel toplumsal yapıda ev geçindirme görevinin çoğunlukla erkekte olmasından kaynaklanıyor olabilir. Fakat netice itibariyle kadınlar boş zaman faaliyetlerine, erkekler ise iş alanlarına ihtiyaç duymaktadır ve yerel seçimlere katılan aday ve partilerin bu hususu da göz önünde bulundurmaları gerekmektedir.

Tablo 24

Çapraz Tablo-B3

Soru-21 Sizce Niğde'nin en önemli problem(ler)i nelerdir?		Medeni Durum		
		Evli	Bekar	Ayrı
	İşsizlik	%51,0	%58,5	%92,3
	Vakit geçirmek zor	%80,4	%80,4	%92,3
	Plansız	%66,4	%65,5	%92,3
	Yeşil alan yetersiz	%74,8	%70,2	%76,9
	AVM	%71,3	%67,6	%76,9
	Sanayi geri	%58,0	%49,5	%61,5
	Tarım geri	%46,9	%30,5	%61,5
	Yatırım az	%71,3	%66,5	%76,9
	Havaalanı yok	%55,2	%50,5	%61,5
	Pahalı	%22,4	%28,4	%69,2
	Turist gelmiyor	%39,2	%34,5	%46,2
	Trafik yoğun	%23,8	%15,3	%38,5
	Kirli	%15,4	%20,4	%53,8
	Güvensiz	%14,7	%23,3	%46,2
	Altyapı zayıf	%39,9	%39,3	%61,5
	Kültür-sanat yetersiz	%73,4	%73,1	%84,6

Tablo-24'te yer alan değerler seçmenlerin medeni durumu ise şehre dair sorunlar arasındaki ilişkiyi göstermektedir. Bu arada daha önce de belirtildiği gibi medeni durum nominal bir faktördür ve ayrıca ayrı/boşanmış/dul kimselerin anket katılım oranları oldukça düşük olduğundan dolayı burada yalnızca evli ve bekar katılımcılar arasındaki farklılıklara değinilecektir. Bu tabloya göre bekar kimselerin şehrin işsizlik sorununu ve güvenlik sorunlarını evli kimselere göre daha fazla

önemmediği görülmektedir. Öte yandan ise evli seçmenler arasında, Niğde'ye dair sanayisinin geri kaldığı, tarımın yetersiz olduğu ve yatırımların az olduğu düşüncesi daha hakimdir. Esasen buradaki farkların genellikle ekonomik koşullar üzerinden oluştuğu ortadadır. Bu, evli kimselerin bekarlara nazaran geçim ile alakalı hususları daha fazla önemsediklerini göstermektedir ve evlilerin oy verme davranışlarında ekonomik unsurların önemli bir yeri vardır.

Tablo 25

Çapraz Tablo-B4

Soru-21		Çalışma Durumu				
		Özel	Kamu	Evhanımı	İşsiz	Öğrenci
Sizce	İşsizlik	%59,0	%44,6	%79,4	%69,4	%54,3
Niğde'nin en önemli problem(ler)i nelerdir?	Vakit geçirmek zor	%83,8	%75,0	%88,2	%87,8	%78,1
	Plansız	%70,5	%70,7	%58,8	%69,4	%62,3
	Yeşil alan yetersiz	%81,9	%69,6	%88,2	%69,4	%63,6
	AVM	%64,8	%68,5	%76,5	%69,4	%70,9
	Sanayi geri	%51,4	%59,8	%64,7	%51,0	%47,0
	Tarım geri	%34,3	%44,6	%64,7	%34,7	%28,5
	Yatırım az	%72,4	%64,1	%79,4	%75,5	%63,6
	Havaalanı yok	%55,2	%47,8	%64,7	%53,1	%50,3
	Pahalı	%18,1	%16,3	%41,2	%40,8	%33,8
	Turist gelmiyor	%35,2	%40,2	%44,1	%49,0	%29,1
	Trafik yoğun	%20,0	%30,4	%20,6	%14,3	%11,9
	Kirli	%17,1	%16,3	%17,6	%26,5	%21,9
	Güvensiz	%18,1	%15,2	%20,6	%20,4	%27,2
	Altyapı zayıf	%27,6	%42,4	%50,0	%40,8	%45,0
	Kültür-sanat yetersiz	%76,2	%72,8	%70,6	%79,6	%70,9

Tablo-25'te ise seçmenlerin çalışma durumları ile onların Niğde ilinin problemlerine dair ilişki gösterilmektedir. Bu da gene nominal bir değerdir ve ayrıca ev hanımı ve işsiz katılımcıların oldukça az olması onların yorumlanmasına dair gerekliliği ortadan kaldırmaktadır. Fakat buna rağmen tüm nominal değerler yukarıdaki tabloda yer almaktadır. Bu sonuçlara göre özel sektörde çalışanların işsizlik sorununa daha fazla önem verdikleri görülürken bunu kısmen daha az oranda da olsa öğrenciler takip etmektedir. Kamu sektöründe çalışanların ise işsizlik sorununa daha az önem verdikleri görülmektedir. Öte yandan yeşil alanların yetersizliği konusunda ise özel sektör çalışanlarının diğerlerine göre daha fazla oranda

katılım gösterdiği ortadadır. Sanayinin geri kalması sorununa gelecek olursak kamu sektöründe çalışanların bu sorunu daha fazla önemsedikleri görülmektedir. Şehre az yatırım yapılması hususunda ise özel sektördeki bu konuya daha çok eğilim gösterdiği görülmektedir. Diğer yandan ise Niğde’de hayatın pahalı olması ve Niğde’nin güvensiz bir şehir olması konularına ise öğrencilerin daha fazla katılım gösterdiği görülmektedir.

Tablo 26
Çapraz Tablo-B5

Soru-21	Sizce	Eğitim Seviyesi				
		İlkokul	Ortaokul	Lise	Üniv.	L.Üstü
Niğde’nin en önemli problem(ler)i nelerdir?	İşsizlik	%100,0	%53,8	%59,0	%56,3	%56,1
	Vakit geçirmek zor	%100,0	%61,5	%85,9	%82,2	%71,2
	Plansız	%50,0	%69,2	%69,2	%66,7	%63,6
	Yeşil alan yetersiz	%100,0	%69,2	%75,6	%73,7	%59,1
	AVM	%100,0	%61,5	%80,8	%67,4	%62,1
	Sanayi geri	%75,0	%46,2	%57,7	%51,9	%50,0
	Tarım geri	%25,0	%69,2	%44,9	%34,8	%30,3
	Yatırım az	%75,0	%76,9	%78,2	%66,7	%62,1
	Havaalanı yok	%50,0	%53,8	%65,4	%53,7	%31,8
	Pahalı	%25,0	%53,8	%48,7	%24,8	%9,1
	Turist gelmiyor	%50,0	%46,2	%46,2	%34,4	%30,3
	Trafik yoğun	%0,0	%53,8	%15,4	%19,3	%15,2
	Kirli	%25,0	%38,5	%24,4	%18,9	%13,6
	Güvensiz	%0,0	%30,8	%26,9	%22,2	%9,1
	Altyapı zayıf	%75,0	%30,8	%50,0	%39,6	%30,3
	Kültür-sanat yetersiz	%75,0	%38,5	%74,4	%74,4	%75,8

Tablo-26’da ordinal bir değer olan eğitim seviyesi ile Niğde’nin sorunlarına dair değerler yer almaktadır. Daha önce de belirtildiği gibi burada ilkökul ve ortaokul mezunlarına dair katılım çok az olduğundan dolayı bu tablo yorumlanırken bu değerler dikkate alınmayacaktır ama gene de tabloda bu veriler gösterilmektedir. Onun dışında katılım düzeylerinin daha yüksek olduğu lise, üniversite ve lisansüstü eğitim seviyelerine dair veriler üzerinde durulmaktadır.

Burada dikkat edilmesi gereken önemli bir husus, eğitim seviyesi arttıkça problem olarak görülen unsurların genelde azalma eğiliminde olmasıdır. Yani eğitim

azaldıkça da problem olarak görülen hususlar artmaktadır. Buna göre yukarıda koyulaştırılarak belirgin hale getirilen bazı önemli hususların eğitimle ters orantılı olduğu aşıkardır. Niğde’de vakit geçirmenin zor olduğu, AVM’nin olmaması, havaalanının olmaması, hayatın pahalı olması ve şehrin altyapısının zayıf olması gibi hususlar eğitim seviyesi ile ters orantılı hususlardır.

Tablo 27
Çapraz Tablo-B6

Soru-21 Sizce Niğde’nin en önemli problem(ler)i nelerdir?		Gelir Düzeyi			
		0-2.5₺	2.5-5₺	5-10₺	10-...₺
	İşsizlik	%63,3	%65,5	%47,1	%37,5
	Vakit geçirmek zor	%82,7	%82,4	%77,2	%81,3
	Plansız	%65,3	%67,3	%66,2	%68,8
	Yeşil alan yetersiz	%75,5	%69,7	%77,9	%46,9
	AVM	%71,4	%72,1	%64,0	%68,8
	Sanayi geri	%46,9	%43,0	%64,7	%68,8
	Tarım geri	%36,7	%32,7	%36,8	%59,4
	Yatırım az	%69,4	%63,6	%72,8	%71,9
	Havaalanı yok	%56,1	%53,3	%49,3	%50,0
	Pahalı	%42,9	%33,3	%16,2	%0,0
	Turist gelmiyor	%40,8	%30,9	%37,5	%46,9
	Trafik yoğun	%17,3	%18,8	%17,6	%28,1
	Kirli	%31,6	%20,6	%14,0	%3,1
	Güvensiz	%29,6	%18,8	%19,1	%15,6
	Altyapı zayıf	%50,0	%36,4	%39,7	%31,3
	Kültür-sanat yetersiz	%70,4	%70,3	%77,9	%81,3

Tablo-27’de şehrin sorunları ile seçmenlerin gelir düzeyleri arasındaki ilişki gösterilmektedir. Gelir düzeyi ordinal bir değerdir ve ayrıca on bin ₺ ve üzeri geliri olanların katılımları oldukça az olmasından dolayı bu tablonun yorumlanmasında en sağdaki sütun göz ardı edilmektedir. Bu tablodaki en önemli husus şehrin pahalı bir şehir olmasına dair husustur. Buna göre gelir seviyesi azaldıkça bu sorunun önemi artmaktayken gelir seviyesi arttıkça bu sorun, sorun olmaktan çıkıp avantaja dönüşmektedir. Ve bu konudaki fark oransal olarak oldukça yüksektir. O halde gelir seviyesi insanların şehirdeki geçim seviyesi üzerindeki fikirleri etkileyen en önemli bağımsız değişkendir. Öte yandan gelir seviyesi azaldıkça gene şehrin kirli olduğu

düşüncesi, havaalanının olmaması ve vakit geçirecek alanların azlığı gibi hususlar seçmenler tarafından daha fazla önemsenmektedir.

Tablo 28
Çapraz Tablo-C1

Soru-22 Niğde'nin en önemli avantaj(lar)ı nelerdir?		Yaş Aralığı		
		18-25	26-39	40-...
	Trafik rahat	%67,1	%64,3	%47,3
	Tarihi şehir	%26,2	%20,2	%34,5
	Güvenli	%40,0	%54,8	%61,8
	İnsanı sıcakkanlı	%25,2	%26,2	%34,5
	Temiz	%31,4	%33,3	%32,7
	Ucuz	%33,8	%54,8	%45,5
	Tarım şehri	%15,2	%13,7	%18,2
	İş bulmak kolay	%1,4	%3,0	%1,8
	Avantajı yok	%30,5	%25,0	%32,7

Anket formunun son sorusuna dair çapraz tablolarda ise şehrin avantajları ile demografik yapı arasındaki ilişki analiz edilmektedir. Tablo-28'de seçmenlerin yaş aralıkları ile Niğde şehrinin avantajlarına dair ilişkinin sonuçları yer almaktadır. Yaş aralığı burada ordinal bir değerdir. Ayrıca daha önce de belirtildiği gibi kırk yaş ve üzeri katılımcıların oldukça az olması nedeniyle yorumlar genellikle diğer iki grup üzerinden yapılmaktadır. Buradaki tabloya göre en önemli husus Niğde'de trafiğin rahat olduğuna dair husustur. Buna göre yaş arttıkça trafiğin bir avantaj olduğuna dair görüş azalmaktayken öte yandan yaş azaldıkça Niğde için trafiğin bir avantaj olduğu daha fazla düşünülmektedir. Ayrıca gene önemli bir değer olan Niğde'nin güvenli bir şehir olması yaş ilerledikçe daha fazla önem arz etmekteyken yaş azaldıkça bu önem kısmen daha aşağı bir seviyeye inmektedir.

Tablo-29'da nominal bir değer olan cinsiyet ile şehrin avantajları arasındaki ilişkiye dair tablo yer almaktadır. Buna göre kadınlar erkeklere göre trafiğin önemli bir avantaj olduğunu düşünmektedir. Erkeklerin sadece yarısı bunun bir avantaj olduğunu düşünürken öte yandan her on kadından yedisi bunun bir avantaj olarak görür. Bu durum kadınların iş yaşamında erkeklere göre daha az yer almasından

kaynaklı olabilir. Yani iş giriş çıkış saatleri yaşanan trafik yoğunluğuna kadınlar erkeklere göre daha az maruz kaldığından böyle bir sonuç ortaya çıkmış olabilir. Fakat neticede Niğdeli seçmenlerin önemli bir kısmı şehrin trafik konusunda önemli avantaja sahip olduğunu düşünmektedir.

Diğer bir açıdan erkekler Niğde'nin tarihi bir şehir olması konusunda kadınlara göre daha fazla bir katılım göstermiştir. Onun dışındaki değerlere bakıldığında aradaki farkların yorumlamaya değer farklar olmadığı görülmektedir. Ayrıca Niğde'nin tarihi bir şehir olmasına dair görüşler ne kadar fazla olursa bunlar turizm ile şehre bir katkı sağlamadıkça bunların gerçek değeri ortaya konamaz. Bu yüzden yerel siyasetçilerin ve belediye başkan adaylarının bu konuda icraat ve faaliyetlerde bulunması gerekmektedir. Bu sayede hem şehre katkı sağlamış olacaklardır hem de seçmen davranışları üzerinde kendi lehlerine bir icraata bulunmuş olacaklardır.

Tablo 29

Çapraz Tablo-C2

Soru-22 Niğde'nin en önemli avantaj(lar)ı nelerdir?	Cinsiyet	
	Kadın	Erkek
Trafik rahat	%69,6	%50,0
Tarihi şehir	%22,1	%31,3
Güvenli	%48,5	%48,5
İnsanı sıcakkanlı	%26,1	%28,4
Temiz	%32,8	%31,3
Ucuz	%43,5	%43,3
Tarım şehri	%15,4	%14,2
İş bulmak kolay	%2,7	%0,7
Avantajı yok	%27,1	%32,1

Tablo-30'da seçmenlerin medeni durumları ile Niğde ilinin avantajları arasındaki ilişkiye dair analizin sonuçları yer almaktadır. Burada belirtildiği gibi medeni duruma ait değerler nominal değerlerdir. Ayrıca ayrı/boşanmış/dul kimselerin katılım seviyeleri oldukça düşük olmalarından dolayı bu tablonun yorumlanmasında yalnızca evli ve bekarlara ait değerler ele alınmaktadır. Bu tabloya göre evli insanların

bekarlara göre daha yüksek oranda Niğde'nin güvenli bir şehir olduğunu, insanların daha sıcak kanlı olduğunu ve şehrin daha ucuz bir şehir olduğunu düşündüğü görülmektedir. Yani bu üç değere dayanarak bekarların bunlara daha az önem verdikleri de söylenebilir. Diğer değerler arasındaki farklar görece daha az olmasından dolayı burada yorumlanmasına da ihtiyaç duyulmamaktadır fakat hepsine ait oranlar tabloda yer almaktadır.

Ayrıca şehrin bir avantajının olmamasına yönelik olan seçeneğe gene bekarlar daha fazla katılım göstermektedir. Buna dayanarak, aile kaygısı gütmeyen bekarların, şehre yönelik olumlu tutumlarının daha az olduğu sonucuna ulaşılabilir. Fakat bu, evli kesimin bu duruma kayıtsız kaldığı anlamına gelmez lakin burada bekarlara nazaran biraz daha düşük katılım gösterilmiştir.

Tablo 30
Çapraz Tablo-C3

Soru-22 Niğde'nin en önemli avantaj(lar)ı nelerdir?		Medeni Durum		
		Evli	Bekar	Ayrı
	Trafik rahat	%58,0	%65,3	%84,6
	Tarihi şehir	%25,9	%23,8	%38,5
	Güvenli	%58,0	%43,3	%53,8
	İnsanı sıcakkanlı	%34,3	%21,7	%53,8
	Temiz	%37,1	%30,3	%23,1
	Ucuz	%51,0	%40,1	%30,8
	Tarım şehri	%14,0	%14,8	%30,8
	İş bulmak kolay	%2,1	%2,2	%0,0
	Avantajı yok	%25,9	%30,0	%30,8

Tablo-31'de seçmenlerin çalışma durumları ile şehrin avantajları arasındaki ilişki yer almaktadır. Buradaki çalışma durumu nominal bir değerdir. Ayrıca ev hanımı ve işsiz kimselerin katılım seviyeleri oldukça düşük olmasından ötürü bu tablonun yorumlanmasında bu iki değer göz ardı edilmektedir. Geri kalan üç değer yorumlanmaktadır. Buna göre özel sektörde çalışanlar trafik konusunda Niğde'yi oldukça avantajlı bulmaktadır. Kamu sektöründe çalışanlar ise bu konuda Niğde'yi daha az avantajlı görmektedir.

Güvenlik konusunda ise öğrencilerin şehri diğerlerine göre pek de güvenli bulmadığı görülmektedir. Öğrencilerin bu durumu, öteki kesimlere göre oldukça düşük bir seviyededir. Ucuzluk konusuna değinilecek olursa kamu ve özel sektör çalışanlarının şehri öğrencilere göre daha ucuz bulduğu görülmektedir. Bu durum öğrencilerin gelir seviyesinin çalışanlara göre daha düşük olmasından kaynaklanıyor olabilir. Burada, düşük gelir seviyesindeki insanlara ve öğrencilere yerel yöneticilerin daha uygun fiyata ya da ücretsiz hizmetler sunması onların oy verme davranışları üzerinde etkili olacaktır. O halde yerel seçimlere katılan adayların bu konuda da vaatler sunmaları onların oy potansiyellerinde kuşkusuz bir artışa neden olacaktır.

Tablo 31
Çapraz Tablo-C4

Soru-22		Çalışma Durumu				
		Özel	Kamu	Evhanımı	İşsiz	Öğrenci
Niğde'nin en önemli avantaj(lar)ı nelerdir?	Trafik rahat	%68,9	%54,3	%61,8	%77,6	%61,2
	Tarihi şehir	%17,9	%26,1	%38,2	%22,4	%27,0
	Güvenli	%52,8	%55,4	%55,9	%57,1	%36,8
	İnsanı sıcakkanlı	%21,7	%23,9	%52,9	%28,6	%25,7
	Temiz	%29,2	%37,0	%41,2	%36,7	%28,3
	Ucuz	%51,9	%51,1	%55,9	%30,6	%34,2
	Tarım şehri	%8,5	%15,2	%20,6	%12,2	%19,1
	İş bulmak kolay	%5,7	%1,1	%0,0	%0,0	%1,3
	Avantajı yok	%29,2	%22,8	%26,5	%26,5	%32,9

Tablo-32'de ordinal bir değer olan seçmenlerin eğitim seviyesi ile Niğde şehrinin avantajlarına dair ilişki verilmektedir. Buna göre katılımcıların eğitim seviyesi azaldıkça Niğde'nin tarihi bir şehir olmasının avantajına dair görüşler artmaktadır. Yani yüksek eğitim seviyesindeki insanlar şehirdeki tarihin burası için bir avantaj olduğunu daha az düşünmektedirler. Öte yandan eğitim seviyesi arttıkça şehir insanlarının sıcak kanlı insanlar olduğuna dair düşünce azalmaktadır.

Tablo 32
Çapraz Tablo-C5

Soru-22 Niğde'nin en önemli avantaj(lar)ı nelerdir?		Eğitim Seviyesi				
		İlkokul	Ortaokul	Lise	Üniv.	L.Üstü
	Trafik rahat	%50,0	%46,2	%62,0	%65,7	%60,6
	Tarihi şehir	%25,0	%38,5	%27,8	%25,5	%16,7
	Güvenli	%75,0	%38,5	%40,5	%52,0	%43,9
	İnsanı sıcakkanlı	%50,0	%61,5	%27,8	%26,2	%19,7
	Temiz	%50,0	%61,5	%25,3	%33,2	%30,3
	Ucuz	%50,0	%38,5	%35,4	%46,1	%42,4
	Tarım şehri	%25,0	%23,1	%22,8	%12,2	%15,2
	İş bulmak kolay	%0,0	%7,7	%0,0	%3,0	%0,0
	Avantajı yok	%50,0	%23,1	%43,0	%23,6	%31,8

Tablo-33'de seçmenlerin gelir düzeyleri ile şehrin avantajları arasındaki ilişkiye dair veriler yer almaktadır. Burada gelir düzeyi ordinal bir değerdir. Buna göre gelir düzeyi arttıkça insanlar, şehrin daha güvenli bir yer olduğunu düşünme eğilimindedir. Ayrıca gelir düzeyi ile gene paralel olarak seçmenler Niğde'nin ucuz bir şehir olduğunu düşünmektedir. Bundan dolayı yerel seçimlerde belediye başkan adayları, düşük gelir düzeyindeki kimselere yönelik olarak birtakım proje ve vaatler geliştirebilirler. Öte yandan gelir düzeyi ile gene doğru orantılı olarak insanların Niğde için tarımı bir avantaj olarak görme eğilimi artmaktadır. Bunun dışındaki diğer değerlere bakıldığında anlamlı ya da kayda değer bir ilişki bulunmamaktadır.

Tablo 33
Çapraz Tablo-C6

Soru-22 Niğde'nin en önemli avantaj(lar)ı nelerdir?		Gelir Düzeyi			
		0-2.5₺	2.5-5₺	5-10₺	10-...₺
	Trafik rahat	%67,3	%64,1	%63,2	%50,0
	Tarihi şehir	%28,6	%21,6	%24,3	%34,4
	Güvenli	%42,9	%44,3	%58,8	%43,8
	İnsanı sıcakkanlı	%31,6	%22,2	%27,9	%31,3
	Temiz	%27,6	%33,5	%35,3	%28,1
	Ucuz	%26,5	%34,7	%61,8	%62,5
	Tarım şehri	%12,2	%13,2	%19,9	%12,5
	İş bulmak kolay	%0,0	%0,6	%3,7	%9,4
	Avantajı yok	%31,6	%32,3	%25,0	%15,6

Bu bölümde demografik yapı ile çoklu yanıt seçeceği olan sorular arasındaki ilişkilere ait toplamda on sekiz adet tablo ile bunlara ait yorumlara yer verilmiştir. Daha önceki bölümde yer alan frekans analizleri bu karşılaştırma ile daha anlamlı bir hale getirilmiştir. Demografik yapı ile kurulan bu bağlantılar, özellikle politika geliştiricilere ve bu konu hakkında detaylı araştırmalar yapacak kişilere yararlı olabilecek niteliktedir.

Buradaki analizlere kısaca değinmek gerekmektedir. Bulgular kısmının en başında araştırmaya katılanların demografik yapısına dair sonuçları içeren bir tabloya yer verilmiştir. Bu sayede katılımcılar hakkında bir ön bilgilenme yer almaktadır. Fakat katılımcılar konusunda bazı hususların orantısız olduğu da zaten birçok yerde belirtilmiştir. Öte yandan araştırmada yer alan ölçek ifadelerine dair analizler verilmiştir. Burada güvenirlik testi, korelasyon analizi, açımlayıcı faktör analizi, tek yönlü varyans analizi sonuçları yer verilmiş ve yorumlanmıştır. Daha sonrasında ise çoklu yanıt sorularına dair yapılan frekans ve çapraz tablo analizleri verilerek gene bunların yorumları yapılmıştır. Böylece Niğde yerel seçimlerindeki seçmen davranışlarına dair hem teorik bir yaklaşım olan rasyonel yaklaşımın geçerliliği doğrulanmış hem de Niğde'ye dair seçmenlerin düşüncelerini ortaya çıkaracak olan pek çok somut faktör değerlendirilerek teorik yaklaşım pratik olarak da izah edilmiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

DEĞERLENDİRME VE TARTIŞMA

5.1. Değerlendirme

Sonuçta nelere ulaşıldığına ve bir tartışma yürütmeye gelmeden evvel burada tezin tamamı hakkında kısa bir değerlendirmeye yer verilmesi yerinde olacaktır. Niğde yerel seçimlerindeki oy verme davranışlarına yönelik olarak, anket yöntemiyle yürütülmüş olan bu araştırmanın zemininde üç teorik yaklaşım kullanılmıştır. Bunlardan ilki sosyolojik yaklaşımdır (Columbia ekolü) ve bireyin içinde bulunmuş olduğu sosyal grubun dinamiklerine göre oy verme davranışında bulunduğunu belirtmektedir. Yani kişi burada tamamen çevresinin bir ürünü olarak ele alınmaktadır ve oy kullanma tercihinde de kendisine göre değil çevresine göre hareket etmektedir. Sosyolojik yaklaşım oy verme davranışlarındaki belirli bir seçmen türünü açıklamaktadır lakin içinde yaşadığı sosyal gruplardan bağımsız olarak oy verme davranışında bulunan kimseler, bu yaklaşım ile izah edilemez. Durum böyle olduğu için sonrasında psikolojik yaklaşım (Michigan ekolü) modeli ortaya atılmıştır. Bu yaklaşıma göre kişi çevresine göre değil, kendisini duygusal olarak yakın hissettiği partiye göre oy vermektedir. Yani bir diğer ifadeyle burada oy verme davranışları partizan tutumlar ile açıklanmaktadır. Kişi duygusal anlamda bir partiye ya da bazen bir ideolojiye bağlılık göstermekte ve neredeyse tüm hayatı boyunca o yönde oy kullanmaktadır. Diğer yandan bahsedilen bu iki yaklaşıma göre de oy verme davranışı sergilemeyen kişiler de vardır. Yani bu kişiler ne sosyal gruplara göre oy verir ne de partizan bir şekilde oy verir. Bu kişiler, seçimden seçime kendi yararlarını düşünerek farklı parti ya da adayları tercih edebilmektedirler. Bu durumu her iki yaklaşım da izah edemez. Bu yüzden böyle bir teorik boşluk rasyonel yaklaşım modeli (ekonomik

model) ile doldurulmaktadır. Bu yaklaşıma göre kişinin oy verme tercihini yalnızca kendi çıkarları belirler. Bu çıkarlar ekonomik çıkarlar olabileceği gibi aynı zamanda hizmet alma çıkarı da olabilir. Bu model bencil bir tutum olarak adlandırılmaz zira bireylerin proje ve hizmetleri de değerlendirerek oy verme davranışında bulunması bu yaklaşıma uygun olarak hareket ettiği anlamına gelmektedir. Sonuçta bu üç teorik yaklaşım var olan bütün seçmen tiplerini açıklamaya yetmektedir.

Bu tez kapsamında ortaya konan yaklaşımlar ışığında literatürde yer alan mevcut araştırmalar genelden özele bir sıralama içerisinde değerlendirilmiştir. Buna göre öncelikli olarak yurt dışında yapılmış olan yerel seçim seçmen davranışlarına yönelik birkaç araştırmaya yer verilmiştir. Bu kapsamda batı toplumları üzerine yapılmış olan araştırmaları genelleyecek olursak, yerel seçimlerde en geçerli modelin psikolojik yaklaşım olduğu bunun hemen ardından ise rasyonel yaklaşımın geldiği ve sosyolojik yaklaşımın bir geçerliliğinin olmadığı görülmektedir. Ayrıca Arap toplulukları üzerine yapılmış olan bir araştırmada ise Arapların sosyolojik yaklaşıma dayalı olarak oy verme davranışında buldukları görülmektedir. Nihayetinde bu durum doğu ile batı toplumları arasındaki farkları ortaya koymaktadır. Türkiye üzerine yapılmış olan araştırmalara bakıldığında bunların az bir kısmı makro ölçekli araştırmalar olup Türkiye geneli sonuçları ortaya koymaktayken bunların büyük bir kısmı ise mikro ölçekli olup yalnızca belirli bir şehre yönelik yapılmış olan araştırmalardır. Bunlara dair detaylı değerlendirmeler araştırma içerisinde ele alınmıştır. Bunların genel bir sonucuna değinilecek olursa hepsi hem yöntem hem de sonuç bakımında birbirine oldukça benzemektedirler. Bunların hemen hepsi de nicel araştırma olup anket tekniği ile yürütülmüştür. Ayrıca sonuçları bakımından ele alınacak olursa bunların gene hemen hepsinde en geçerli yaklaşımın rasyonel yaklaşım modeli olduğu ve ardından psikolojik yaklaşımın en sonda da sosyolojik yaklaşımın geçerli olduğu görülmektedir. Türkiye'ye ait genel literatür tablosu bu şekildedir. Niğde üzerine ise oldukça sınırlı sayıda araştırma bulunmaktadır ve bunlar güncel araştırmalar değildir. Sonuçta, diğer illere yönelik olarak çok fazla sayıda araştırmanın olması bu konuda araştırılmaya değer bir sorun olduğunu ortaya koyarken, Niğde üzerine bu konuda yeterli sayıda araştırmanın olmaması bu konudaki

literatür boşluğunu ortaya koymaktadır ve bu durum bu tezin gerekliliğine ve önemine dikkat çekmektedir.

Teorik değerlendirmeler, literatür taraması ve tezin amacı kapsamında cevaplandırılmak üzere bir araştırma sorusu sorulmuştur. Bu kapsamda en başta bireysel tercihlerin, sosyal ve siyasi yapının Niğde yerel seçimlerindeki oy verme davranışlarında etkili olduğu varsayılmıştır. Tezin amacı da zaten Niğde yerel seçimlerindeki seçmen davranışlarını ortaya koyabilmektir. Ayrıca tezin literatürdeki belirli bir boşluğu doldurması onun akademik anlamdaki önemini ve yerel siyasetçilere katkı sağlayabilecek düzeyde olması ise onun pratik anlamdaki önemini ortaya koymaktadır. Ayrıca tezin bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Buna göre tez en başta da belirtildiği gibi Niğde merkez ilçede ikamet eden kimselere yönelik olduğundan bir evren sınırlaması yapılmıştır. Öte yandan gene seçmen davranışları söz konusu olduğundan yalnızca seçmen niteliği taşıyan kimselerle kapsam sınırlandırılmıştır. Konu açısından bakılacak olursa tez yalnızca yerel seçimlerdeki seçmen davranışlarını ele aldığı için öteki seçim türleri kapsam dışı kalmaktadır. Ayrıca bir diğer sınırlılık ise zaman sınırlılığıdır. Tez 2020-2021 eğitim öğretim yılı içerisinde yürütüldüğü için bu zaman aralığı içerisindeki seçmen davranışları ele alınmaktadır. Tezin konu, zaman ve kapsamına dair sınırlılıkları bu şekildedir. Bu tezin varsayımına değinilecek olursa, bu durumda oy verme yaklaşımlarına yönelik bahsedilen üç yaklaşımın bütün davranışları açıklayabileceğine dair bir varsayımdan bahsetmek mümkündür. Ayrıca kişinin tamamen tek bir varsayıma dayalı hareket edemeyeceği de tezin diğer bir varsayımdır. Bir kişinin oy verme davranışlarında geçerli olabilecek birden fazla faktör olabilmektedir. Neticede kişi bu faktörlerden belirli oranlarda etkilenecek bir oy verme davranışında bulunmaktadır.

Tezin yöntem kısmına dair son bir değerlendirme yapılacak olursa, ilkin bu tip araştırmalarda, istisnai bazıları hariç, genellikle nicel modelin kullanıldığı görülmektedir. Ayrıca bu tez araştırma sürecinin önceden adım adım planlanması ve yürütülmesinden dolayı pozitivist paradigmaya uygun bir şekilde yürütüldüğü görülmektedir. Bilimsel araştırmalar teoriden pratiğe ya da pratikten teoriye gitmesi

yönüyle ikiye ayrılmaktadır ve bunlar tümdengelim ya da tümevarım şeklinde isimlendirilmektedir. Bu tez mevcut torik yaklaşımların test edilmesi ve pratik sonuçlara ulaşması yönüyle tümdengelim yaklaşımına uygunluk arz etmektedir. Ayrıca araştırmalar alıcı kitlesi bakımından da ikiye ayrılmaktadır. Bunlar temel araştırmalar ve uygulamalı araştırmalar şeklindedir. Temel araştırmalar sonuç kısmında ortaya bir teori koyarken, uygulamalı araştırmalar ise mevcut teori ya da teorileri test ederler. Bu tez ise uygulamalı bir araştırmadır, mevcut oy verme yaklaşımlarını test etmektedir ve alıcı kitlesi genel manada uygulayıcı kimselerdir ve bu yüzden uygulamalı bir araştırmadır. Öte yandan tezin evrenine yani anakütlesine bakılacak olursa, Niğde merkez ilçede ikamet eden ve seçmen niteliği taşıyan kimseler evren içerisinde yer almaktadır. Bu evren içerisinde veriler iki şekilde toplanır. İlki tamsayım ikincisi ise örneklem şeklindedir. Tamsayım yöntemi genellikle evren hacminin oldukça dar olduğu durumlarda tercih edildiğinden burada kullanılması mümkün değildir. Örneklem ise evren içerisinde belirli bir kesimi seçmek suretiyle verilerin kolaylıkla toplanmasına yardımcı olur. Yöntem kısmında detaylıca bahsedildiği gibi burada örneklem hacmini belirlemede belirli istatistikî tablolardan ve tekniklerden yararlanılmıştır. Bu kapsamda üç yüz yirmi bir kişilik bir örneklem grubundan veri toplanılmasına ve bunun tesadüfî olmayan (olasılıksız) kolayda örneklem yöntemi ile yapılmasına karar verilmiştir. Gene verilerin büyük bir kısmı internet üzerinden toplanmış çok az bir kısmı da yüz yüze görüşme şeklinde toplanmıştır. İnternet kullanımının nedeni pandemi yasaklarından dolayı insanların yüz yüze görüşmek istememesinden dolayıdır. Neticede dört yüz yetmiş iki kişilik bir örneklem hacmine ulaşılmıştır ve veri temizliğinin ardından dört yüz otuz dört adet anket formunun analizi gerçekleştirilmiştir. Anket formunda yedi adet demografik soru, on iki adet Likert ölçeği ifade ve üç adet ise çoklu yanıt sorusu bulunmaktadır. Anket formu toplamda yirmi iki adet soru içermektedir. Elde edilen veriler SPSS programına aktarılarak analize tabi tutulmuştur. Bulgular kısmında ilk olarak demografik yapıya dair sonuçlara yer verilmiştir. Sonrasında ise Likert ölçeği ifadelerine dair normallik testi, güvenilirlik testi, korelasyon testi, KMO ölçütü, açımlayıcı faktör analizi ve tek yönlü varyans analizlerine yer verilmiştir. Son olarak

ise çoklu yanıt soruları için frekans analizi ve çapraz tablo analizlerine ait sonuçlara yer verilerek bunlar hakkında değerlendirmelerde bulunulmuştur.

5.2. Tartışma

Giriş kısmında belirtildiği gibi bu tezin amacı Niğde yerel seçimlerindeki seçmen davranışlarına etki eden faktörleri açıklamaktır. Bu kapsamda belirli alt amaçlar bulunmaktadır. Bunlardan ilk üçü oy verme yaklaşımlarına yönelik olarak geliştirilmiş sosyolojik, psikolojik ve rasyonel yaklaşımların etkisini ve geçerliliğini ölçmektir. Ayrıca bir diğer amaç ise teorik yaklaşımlar dışında kalan unsurları açıklayarak seçmen davranışlarını somut temeller üzerinden açıklamaktır. Bir diğer amaç ise yerel siyasetçilere seçim sürecinde yardımcı olacak bir yol haritası ortaya koymaktır. Son olarak ise seçmen davranışları ile demografik yapı arasında bir ilişki ortaya koymak tezin bir başka amacıdır. Bu doğrultuda teorik yaklaşımları test etmeye yönelik Likert ölçeği ifadelerinin ve somut gerekçeleri açıklamaya yönelik çoklu yanıt sorularının analizlerine yukarıdaki bulgular kısmında yer verilmiştir. Bunlar, tablolar halinde sunulmuş ve bunlara dair gerekli yorumlar yapılmıştır. Netice itibarıyla tezin en başta belirtilen amaçları doğrultusunda gerekli analizler yapılmıştır.

Oy verme davranışlarına dair teorik yaklaşımlara ve bulgular aracılığıyla elde edilen sonuçlara burada eleştirel açıdan bakılması gerekmektedir. Sosyolojik yaklaşıma göre seçmenler içinde yaşadıkları sosyal grubun etkisinde kalarak, psikolojik yaklaşımda ise seçmenler partizan tutumların etkisi altında kalarak oy verme davranışlarında bulunmaktayken, rasyonel yaklaşımda ise seçmenler hizmet alma yararını ve ekonomik durumu göz önünde bulundurmaktadır. Ortaya atılmış olan bu teorik yaklaşımların her biri seçmen davranışlarına ait belirli bir yönü açıklamaktadır. Burada hiçbir yaklaşım bir toplumdaki seçmenlerin tamamını açıklamada yeterli değildir. Her bir yaklaşım diğerlerinin açıklayamadığı seçmen davranışını açıklamaktadır. Buna dair teorik değerlendirmeler tezin birinci bölümünde yapılmıştır ancak burada değinilmek istenilen husus Tablo-8'de yer alan

korelasyonlara ilişkidir. Yaklaşımlara ait ifade gruplarının birbirleriyle olan korelasyonuna bakıldığında rasyonel yaklaşımın diğer ikisi ile negatif yönlü bir ilişki içinde olduğu görülmektedir. Bu durum Tablo-7’de yer alan ifade ortalamalarıyla birlikte ele alındığında anlaşılabilir bir durumdur. Tablo-7’de rasyonel yaklaşımın ortalamasının diğer iki yaklaşımdan daha yüksek olması onun en geçerli yaklaşım olduğunu ve diğer ikisiyle ters orantılı bir yaklaşım olduğunu ortaya koymaktadır. Teorik açıdan bakıldığında, rasyonel yaklaşımın diğer iki yaklaşıma göre daha yüksek oranda tercih edildiği görülmektedir. Fakat tartışılması gereken asıl önemli mevzu sosyolojik ve psikolojik yaklaşımlar arasındaki korelasyon ilişkisidir. Tablo-8’e bakıldığında bu iki ifade grubunun birbiriyle pozitif yönlü bir anlamlılık ilişkisi içinde olduğu görülmektedir. Oysaki teorik değerlendirmeler yapılırken bu yaklaşımlardan her birinin diğerinden farklılaştığı belirtilmişti. Fakat analiz bulgularına bakıldığında ise sosyolojik ve psikolojik yaklaşımların birbiriyle pozitif yönlü bir ilişki içinde olması bu duruma dair bazı kuşkuları ortaya koymaktadır. Yani sosyolojik ve psikolojik yaklaşımlar çerçevesinde oy kullanan seçmenler birbirleri ile çok yakın türden seçmenlerdir. Bu da bu iki yaklaşım arasındaki farkın önemli ölçüde bir fark olmadığını bu yüzden bu ikisinin tek bir kuram çerçevesinde değerlendirilebileceğine dair kuşkuları ortaya koymaktadır. Bunun nedenine dair bir tahmin ise partizan tutumların, seçmenlerin aile içindeki tutumlara yani sosyal grubun etkisine dayalı olarak gelişmiş olabileceğidir. Yani sonuçta psikolojik yaklaşım, sosyolojik yaklaşımın bir alt ürünü olarak da değerlendirilebilir. Bu iddia bu tezin, seçmen davranışlarına yönelik ortaya konan kuramlara dair en önemli ve tek eleştirisidir. Zira psikolojik yaklaşımla iddia edilen partizan tutumun temellerinin neler olduğuna dair açıklamalar oldukça yetersizdir. Bu yüzden hem buradaki sonuçlara dayanarak hem de partizan tutum sergileyen seçmenlerin, bunu içinde yaşadığı sosyal grup etkisinden kaynaklı olarak yapma ihtimali göz önünde bulundurulduğunda bu iki yaklaşımın birbirinden bağımsız olamayacağı sonucuna varılmaktadır. Ayrıca bu konuda daha detaylı araştırmaların yapılması da önerilmektedir. Böylelikle psikolojik yaklaşımların sosyal grup etkisi dışında dayanaklarının olup olmadığının aydınlatılması gerekmektedir.

Önceki paragrafta yapılan teorik eleştirinin ardından literatüre dair de benzer bazı değerlendirmeler yapılmaktadır. En başta belirtildiği gibi batı ülkelerine dair araştırmalarda en çok psikolojik yaklaşımın, Araplara dair araştırmada ise en çok sosyolojik yaklaşımın ve nihayet Türkiye'ye yönelik araştırmalarda ise en çok rasyonel yaklaşımın geçerli olduğu görülmektedir. Bu kapsamda bu tez sonuçları, Türkiye'deki genel literatür sonuçları ile örtüşmektedir. Fakat literatürdeki bazı araştırmalara buradaki bulgular ışığında özellikle değinilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda ilkin Kamalak (2012) ile Oliver ve Ha (2007) tarafından yapılmış olan iki farklı araştırmaya değinilmesi gerekir. Oliver ve Ha (2007) yaptıkları araştırma sonucuna göre, belediyenin ölçeği büyüdükçe psikolojik yaklaşımın geçerliliği artmaktayken, rasyonel yaklaşımın geçerliliği azalmaktadır. Ya da bir diğer ifadeyle küçük yerleşim yerlerinde, büyük yerlere kıyasla partinin önemi azalmakta bunun yerine hizmet, projeler, yerel meseleler ve adayın imajının önemi artmaktadır. Tıpkı bu araştırma gibi Kamalak'ın (2012) yaptığı araştırma sonucunda da benzer neticeye ulaşılmıştır. Bu iki araştırma ışığında Niğde'nin görece küçük bir il olmasından dolayı rasyonel yaklaşımın en geçerli yaklaşım olması oldukça anlaşılır bir durumdur. Öte yandan Gül, Cansever ve Turhan'ın (2015) mülakat tekniği ile yaptığı araştırma sonucu literatürdeki pek çok araştırmadan farklılık göstermektedir. Bu araştırma Isparta yerel seçimlerindeki sonuçların en çok psikolojik yaklaşıma uygun olduğunu belirtirken aynı zamanda Isparta üzerine yapılmış bir diğer araştırmayla çelişki içindedir. Mevcut araştırmalara bakıldığında farklılığa neden olabilecek en önemli unsurun yöntem olduğu düşünülmektedir. Zira literatürdeki pek çok araştırma nicel yaklaşıma uygun anket tekniği ile yürütülmekteyken burada nitel yaklaşıma uygun mülakat tekniği kullanılmıştır. Bu duruma örnek teşkil edebilecek başka araştırmaların olmaması yöntemin sonuçlar üzerindeki etkisini izah etmek için tam anlamıyla yeterli olmasa da gene de bir tahminde bulunulmasına engel teşkil etmez. Seçmen davranışlarına yönelik olarak daha fazla nitel araştırma yapılması bu konudaki yöntemsel soru işaretlerinin ortadan kaldırılmasında etkili olabilir. Ayrıca neredeyse bütün araştırmaların anket tekniği ile yapılmış olması, katılımcıların olanı değil olması gerekeni işaretlemiş olabileceğine dair soru işaretlerini doğurmaktadır. Neticede yöntemsel olarak literatürde çok ciddi bir sıkıntı göze çarpmaktadır. Son

olarak ise Eren, Kılıç ve Özel'in (2009) Niğde üzerine yapmış oldukları araştırmanın sonuçlarından birine göre, Niğdeli seçmenlerin yaklaşık %28'i doğrudan iktidar partisinin adayına oy vereceğini söylemekteyken, bu tez araştırması sonucuna göre ise iktidarın etkisi ancak %8 civarındadır. Bu iki farklı durumun, araştırmaların yapıldığı zamandan kaynaklı olabileceği düşünülmektedir. Zira ilki 2009 yılında yürütülmüşken bu tezin verileri ise Aralık 2020'de toplanılmıştır. Yaklaşık on bir yıllık farkın, seçmen davranışları üzerinde böyle bir sonuca neden olduğu düşünülmektedir. Böylelikle Niğde üzerine yapılan diğer araştırmanın bu konudaki sonucu güncellenmiştir. Daha ilerleyen zamanlarda ise bu tezin sonucuna dair bulguların da geçerliliğini yitirmesi son derece muhtemeldir.

Sonuç itibarıyla tezin en başında ortaya konulan amaçlara, yürütülen araştırma süreci ile ulaşılmaya çalışılmıştır. Araştırma sonucunda rasyonel yaklaşımın, Niğde yerel seçimlerindeki seçmen davranışlarını açıklamada en iyi araç olarak karşımıza çıktığı görülmektedir. Bunun dışında seçmen davranışlarına ve yerel meselelere dair bazı analizler de yapılarak daha pratik sonuçlara yer verilmiştir. Ayrıca bunların demografik yapı ile olan ilişkileri de incelenerek detaylı bazı sonuçlara ulaşılmıştır. Böylece bu alandaki literatür boşluğunun doldurulmasına katkı sağlanmıştır. Ayrıca yukarıda belirtilen teori ve literatür eleştirileri ile bu konuda araştırma yapacak olan kişilere bazı önemli yol işaretleri konulmuştur.

ALTINCI BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuç

Araştırmanın başında ortaya konan üç farklı oy verme yaklaşımı bu tezde test edilmiştir. Rasyonel yaklaşım modelinin Niğde yerel seçimlerini açıklamada en işlevsel yaklaşım olduğu ve sonrasında sırayla psikolojik ve sosyolojik modellerinin geldiği görülmüştür. Bu durum literatürdeki genel tablo ile örtüşmektedir. Araştırmanın temel amacı kapsamında bakılması gereken en önemli rakamlar, ölçek ifadelerindeki grupların ortalamalarının alınarak korelasyonlarının ve ortalama değerlerinin gösterildiği tablolardır. Buna göre en yüksek ortalama rasyonel yaklaşım modelinin olduğu ve bunun ardından ise psikolojik yaklaşımın ve en sonda da sosyolojik yaklaşımın geldiği görülmektedir. Neticede, her bir yaklaşımın belirli oranda seçmen davranışlarını açıklamada etkili olduğu görülmektedir. Ayrıca rasyonel yaklaşımın ölçek ifadesinde yer alan orta rakamın üzerinde olduğu ve diğer ikisinin orta rakamın altında olduğu görülmektedir. Bu da seçmenlerin oy verme davranışlarında en çok geçerli olan yaklaşımın rasyonel yaklaşım olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca gene ortalama değerler üzerinden alınan üçlü korelasyon tablosuna bakıldığında rasyonel yaklaşımın diğer iki yaklaşım ile negatif yönlü bir ilişki içerisinde olduğu da görülmektedir. Buna göre geçerliliği doğrulanmış olan rasyonel yaklaşım modeline uygun davranan kimseler, diğer iki yaklaşım modeli ile ters ilişki içindedir. Gene görece daha az tercih edilen psikolojik ve sosyolojik modeller ise birbiri ile pozitif yönlü bir ilişkiye sahiptirler. Bu demek oluyor ki Niğde yerel seçimlerinde seçmenlerin büyük bir çoğunluğu rasyonel davranış sergilemekte ve buna uygun davranan kimselerin sosyal gruplardan etkilenme dereceleri ve

partizan tutumları daha düşük seviyede gerçekleşmektedir. Ayrıca ortalamaların değil de ifadelerin tamamının korelasyonlarının alındığı tablolaya bakılacak olursa gene rasyonel yaklaşıma dair ifadelerin diğer yaklaşımlara dair gruplarda yer alan ifadeler ile negatif bir ilişkiye sahip olduğu da görülebilmektedir. Öte yandan verilerin çarpıklık ve basıklık değerleri ile normallik testi sonuçlarının istenilen düzeylerde olduğu görülmektedir. Güvenirlik amaçlı yapılmış olan ve verilerin tutarlı olup olmadığını gösteren Cronbach's Alpha ve McDonald Omega testi sonuçları oldukça yeterli seviyededir. Ölçek ifadelerine dair yapılmış olan açımlayıcı faktör analizi sonuçlarına bakıldığında, bütün ifade gruplarının uygun faktörlere yüklendiği görülmektedir. Normallik, korelasyon, güvenirlik ve AFA değerlerinin hepsinde de uygun sonuçların alınması, bunlara dair bir kuşkuya yer bırakmamaktadır. Bu analizlere ilaveten ölçek ifadeleri ile demografik yapı arasında istatistiki olarak anlamlı bir ilişkinin olup olmadığına dair gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi sonuçları istenildiği gibi çıkmamıştır. Yani bu varyans (ANOVA) analizi sonuçlarına göre ifadeler ile demografik yapı arasındaki ilişki istatistiki olarak anlamsızdır. Bunun nedeni ise demografik yapıdaki bazı orantısız durumlardır. Bu anlamsızlıktan dolayı Post Hoc analizlerine ihtiyaç duyulmamıştır. Demografik yapının bu şekilde tezahür etmesi hem kolayda örneklem seçiminin bir dezavantajıdır hem de pandemi yasaklarından dolayı belirli gruplara erişimin sağlanamamasındandır. Netice itibariyle buraya kadarki tek sorun demografik yapıdan kaynaklı ANOVA analizi sonuçlarıdır.

Sonuçta Likert ölçeği ifadelerine dair yapılan analizlerin hemen hepsinde de iyi sonuçlar alınmış ve Niğde yerel seçimlerindeki seçmen davranışlarında en belirleyici yaklaşımın rasyonel yaklaşım olduğu ardından ise psikolojik ve sosyolojik yaklaşımların geldiği ortaya konmuştur. En geçerli yaklaşım olan rasyonel yaklaşıma dair ifadeler ise ekonomik koşullar, proje ve hizmetler, adayın önemi ve seçmenin kişisel yararı şeklindedir. İkinci sırada geçerli olan psikolojik yaklaşıma dair ifadeler ise genel seçimlerin yerel seçimlerden daha önemli olduğu, partinin adaydan daha önemli olduğu, seçmenin kendi partisinin adayına güven duyması ve öteki partilerin adaylarına güven duymaması şeklindedir. Öte yandan en az geçerli olan sosyolojik yaklaşıma dair ifadelere bakılacak olursa seçmenin oy vermesinde ailenin önemi,

yakın arkadaşlarının önemi, başkalarının kime oy verdiğini bilme isteği ve başkalarının tercihlerinin etkisine dair ifadelerdir. Böylelikle oy verme davranışlarına dair geçerli durum daha iyi anlaşılabilir.

Anket formunda yer alan ölçek ifadeleri bu tez araştırmasının teorik yaklaşımlarını test etmeye yöneliktir. Ardından gelen çoklu yanıt seçmeği olan sorular ise teorik yaklaşımların somut zemin üzerinde incelenmesini sağlamaktadır. Bu çoklu yanıt seçeceği soruları sırasıyla belediye başkanı tercihini etkileyen en önemli hususlar, Niğde'nin en önemli problemleri ve Niğde'nin en önemli avantajlarının neler olduğuna dair sorulardır. Bunlara dair verilen yanıtlar frekans ve çapraz tablo teknikleri ile gene SPSS'te analiz edilmiştir. Bunlara dair detaylı değerlendirmeler bulgular kısmında yer almaktadır fakat burada en önemli sonuçlara değinmek gerekmektedir. Belediye başkan adayı tercihini etkileyen hususlara dair sorulan soruda on sekiz adet yanıt seçeneğine yer verilmiştir. Bu kapsamda adaya dair katılımcılar tarafından en çok önemsenen hususlar; adayın güven vermesi, dürüst olması, eğitilmiş olması, hizmet ve projeleri ile şeffaf bir yönetim kurabilecek olmasıdır. Böylece katılımcıların adaylardan bekledikleri hususlara dair en önemli koşullar somut bir şekilde ortaya konmaktadır. Diğer yandan bu soruya dair en az tercih edilen hususlar ise adayın önceden belediye başkanlığı yapmış olması, adayın erkek olması ve seçmenin ailesinin görüşü gibi hususlardır. Buradaki sorular içerisinde teorik yaklaşımlara dair bazı unsurların da yer aldığı görülmekte ve bunlar önceki analizlerdeki önem sırasına göre sıralanmaktadır. Ayrıca Niğde şehri için en önemli sorunların neler olabileceğine dair sorulan soru ile katılımcıların neyi problem olarak algıladıkları tespit edilmiştir. Böylece onların yerel meselelere olan ilgilerinin ne yönde olduğu ortaya konmakta ve bu sayede yerel siyasetçilere kullanışlı bir referans sağlanmaktadır. Bu kapsamda Niğde'de vakit geçirecek alanların kısıtlı olması, yeşil alanların yetersiz olması, şehirde hiç AVM'nin olmaması, şehre yeterli yatırım yapılmaması ve kültür-sanat faaliyetlerinin yetersiz olması gibi durumların en çok sorun teşkil eden durumlar olduğu görülmektedir. Öte yandan Niğde'ye dair en az sorun teşkil eden meseleler ise trafik meselesi, şehrin temizliği meselesi ve güvenlik meseleleridir. Esasen bunlar seçmenler tarafından en az işaretlenmiş olan hususlardır.

Bu soru ile birlikte seçmen davranışlarının yönü ve bunun Niğde ile ilişkisi daha anlaşılabilir bir hal almaktadır. Sonuncu soruda ise Niğde şehrinin avantajları ele alınmaktadır. Bu soruya katılım seviyesi bir öncekine göre daha düşük seviyededir. Bu da şehre dair avantajların sorunlarından daha az olduğunun bir göstergesidir. Bu soruya göre şehrin en önemli avantajı trafik avantajıdır. Bunun ardından ise şehrin güvenli ve ucuz olması gibi hususlar yer almaktadır. Avantaj olarak görülmeyen ya da en az avantajlı olduğu konular ise iş bulma hususudur. Bu da Niğde'nin istihdam anlamında ciddi bir sorunun olduğunu ortaya koymaktadır. Öte yandan katılımcıların yaklaşık üçte biri şehrin hiçbir avantajı olmadığını düşünmektedir. Bu durum yerel yöneticilerin, adayların ve şehrin ileri gelenlerinin üzerinde önemle durması gereken bir husustur. Neticede bu çoklu yanıt soruları ile seçmenlere dair somut bir durum ortaya konulmuştur. Sonuçta literatürde Niğde'ye dair bu konuda sınırlı sayıda ve eski zamanlarda yapılmış olan araştırmalar güncellenmiş ve literatüre bir yenisi eklenmiştir.

6.2. Öneriler

Sonuçlar çerçevesinde ortaya konulan öneriler iki grupta ele alınmaktadır. Bunlardan ilki pratik önerilerdir ve yerel siyasetçiler için birtakım uygulanabilir tavsiyeleri ihtiva etmektedir. Diğerleri ise araştırmacılar için tavsiyelerdir. Buna göre de bu konu hakkında yapılacak olan araştırmalarda, araştırmacılara kolaylıklar sağlayacak olan birtakım tavsiyeleri içermektedir. Böylece hem uygulama anlamında hem de akademik anlamda birtakım öneriler aşağıdaki verilen iki paragrafta yer almaktadır.

Bu kapsamda pratik önerilerden ilki belediye başkan adaylarının seçmen tabanlarına yaklaşımlarının teorik çerçevedeki karşılıklarına yöneliktir. Bu doğrultuda en az etkili olan teorik yaklaşımın sosyolojik yaklaşım olduğu belirtildi. Bu yaklaşıma göre oy kullanan seçmenlerin siyasetçiler tarafından etkilenmesi kolay değildir. Zira bu kişiler yalnızca çevrelerine göre hareket etmekte ve siyasi propaganda ve projelerden etkilenmemektedir. Diğer yaklaşım olan psikolojik yaklaşımın geçerliliği

ise öteki ikisinin arasındadır. Buna göre partizan tutum sergileyen azımsanamayacak kadar büyük bir kitle bulunmaktadır. Bu kitle ne sosyal grupların etkisi altındadır ne de hizmet ve projeler gibi rasyonel unsurlardan etkilenir. Bu partizan kimseler oy kullanırken yalnızca partinin ve ona ait slogan ve propagandaların etkisi altında kalır. Bir yerel siyasetçinin başarılı olabilmesi için bu kişilere de hitap etmesi gerekmektedir. Bu yüzden bu partizan kitle için özel slogan ve propagandaların yapılması ve ayrıca adayın partisinin önemini vurgulanması gerekmektedir. Öte yandan en önemli ve belirleyici yaklaşım olan rasyonel yaklaşıma göre siyasetçilerin özellikle hizmet ve proje noktasında kendilerini geliştirmesi gerekmektedir. Bu projelerin hem seçmenlere doğru kanallarla ulaşabilmesi hem de uygulanabilir olması adayın seçilme şansını yükseltecektir. Netice itibariyle teorik yaklaşımlara göre başarı elde etmek isteyen bir yerel siyasetçi Niğde’de sosyal grup aidiyetlerine dair politika yürütmemesi, onun yerine kısmi oranda slogan geliştirip partiyi ön plana çıkarması ve ayrıca en önemlisi proje ve hizmetlere mümkün olduğu kadar önem vermesi gerekmektedir. Teorik zemin üzerinden siyasetçilere verilebilecek öneriler bu şekildedir. Öte yandan çoklu yanıt sorularına dair analizlerde ise şehre dair sorunlara çözüm sunacak projeler geliştirmenin adaylara önemli katkıları dokunacaktır. Burada şehrin en önemli sorunlarının esasen vakit geçirecek alanların olmamasından kaynaklandığı görülmektedir. Buradaki en önemli vakit geçirecek alanların AVM’ler, yeşil alanlar ve kültür-sanat faaliyetleri olduğudur. Bu konuda proje geliştirmenin veya hizmet vermenin siyasetçilere önemli oranda oy potansiyeli yaratacağı öngörülmektedir. Ayrıca şehrin sorunlarına dair diğer en önemli mesele ise ekonomik sorunlardır. Bunların başında da istihdam meselesi yer almaktadır. Seçmenlerin oldukça önem verdiği bu hususun onların oy verme davranışlarında da oldukça etkili olacağı düşünülmektedir. Yerel siyasetçiler seçmenlerin oylarını etkilemek istiyorsa o zaman Niğde’de istihdam alanları yaratacak plan ve projeleri kesinlikle olmalıdır. Bu konuda hem yerel idarenin imkanları kapsamında hem de yatırımcılara vaatlerde bulunulması noktasında ortaya konacak projeler onların seçmenler üzerindeki etkisini artıracaktır. Sonuç itibariyle başarılı olmak isteyen bir belediye başkan adayına öneri, kısmi oranda slogan ve propaganda geliştirmesi ve ayrıca şehrin en önemli sorunları olan sosyal alanların ve istihdam alanlarının geliştirilmesine yönelik plan ve projeler

ortaya koyabilmesidir. Bunları uyguladığı takdirde bir adayın olabildiğince çok seçmene hitap edebileceği düşünülmektedir.

Bu tez kapsamında diğer araştırmacılar için de birtakım öneriler ortaya konmaktadır. Sosyolojik yaklaşımda seçmenlerin yalnızca kendi çevrelerinden etkilendikleri ifade edildi ve bu yüzden bu kesimdeki kimselere hitap edecek politikaların bir getirisinin olmayacağı belirtildi. Bu yüzden sosyolojik yaklaşıma dair daha detaylı araştırmaların yapılmasının pratik anlamda bir önemi olmayacağı için bu konuya odaklanılmasının doğru olmadığı önerilmektedir. Öte yandan en geçerli unsur olan rasyonel yaklaşım ve onu takip eden psikolojik yaklaşıma dair unsurların ise daha detaylı bir şekilde araştırılması ile Niğde yerel seçimlerindeki seçmen davranışlarının önemli ölçüde aydınlatılması önerilmektedir. Bu doğrultuda psikolojik yaklaşımın ifadeleri olan genel seçimlerin yerel seçimlerden daha önemli olduğu, partinin adaydan daha önemli olduğu, seçmenin kendi partisinin adayına güven duyması ve öteki partilerin adaylarına güven duymaması gibi hususlarda daha kapsamlı araştırmalar yürütülebilir ve bu araştırmalar yerel seçimlerde partizan bir şekilde oy kullanan kitleler üzerinde oldukça gerekli sonuçları ortaya koyabilir. Hem böylece genel seçimlerin yerel seçimler üzerindeki etkisi de aydınlatılmış olur. Öte yandan rasyonel yaklaşımın en geçerli yaklaşım olmasından dolayı bu yaklaşıma dair test edilen ifadelerin de ayrıca daha detaylı bir şekilde araştırılması gerekmektedir. Buna dair ifadeler ise ekonomik koşullar, proje ve hizmetler, adayın önemi ve seçmenin kişisel yararı şeklindedir. Yerel seçimlerde hem Niğde hem de diğer illerin çoğunda en geçerli yaklaşımın rasyonel yaklaşım olması yönüyle bu hususlar oldukça önem arz etmektedir. Burada sayılan rasyonel yaklaşım ifadelerinin daha da genişletilerek bir araştırma yürütülmesi yerel seçim seçmen davranışlarına dair literatüre oldukça önemli bir katkı sunacaktır.

Sonuçta; Niğde yerel seçimlerindeki seçmen davranışlarına yönelik olarak yürütülmüş olan bu tez araştırmasında nicel yaklaşım modeli kullanılmış ve verilerin toplanmasında anket tekniği uygulanmıştır. Elde edilen veriler SPSS programı ile analiz edilerek araştırma sonuçlarına ulaşılmıştır. Neticede Niğde yerel seçim seçmen

davranışlarını açıklamada en işlevsel yaklaşımın rasyonel yaklaşım olduğu ve bunun ardından psikolojik yaklaşımın geldiği, en sonda ise sosyolojik yaklaşımın yer aldığı görülmüştür. Araştırma bulguları sayesinde hem literatüre genel munda bir katkı sağlanmıştır hem de Niğde üzerine yapılmış olan Eren, Kılıç ve Özel'in (2009) araştırmasının bazı sonuçları güncellenmiştir. Ayrıca bu konuda, oldukça sınırlı sayıda araştırmayı ihtiva eden Niğde'ye dair literatüre bir yenisi eklenmiştir.

KAYNAKÇA

Akgün, B. (2007). Türkiye’de Seçmen Davranışı, Partiler Sistemi ve Siyasal Güven. (2. Baskı). Nobel Kitabevi: Ankara.

Akgün, B. (2014). Türkiye’de Seçmen Davranışı: Partizan Tutumlar, İdeoloji ve Ekonomik Faktörlerin Oy Vermeye Etkisi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi, 1(4), 75-92.

Akın, N. (2012). Yerel Seçimlerde Aday İmajının Seçmen Tercihlerine Etkisi: İzmir İli İçin bir Uygulama. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Altan, C. (2005). Genel Seçimler-Yerel Seçimler İlişkisi (1983-2004). Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 3(12), 174-190.

Avcı, K. (2015). 2014 Ankara Yerel Seçimlerinde Parti Lideri Faktörünün Seçmenin Oy Verme Kararına Etkisi. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi, 3(1), 145-179.

Aydın Kılıç, E. (2013). Seçmen Tercihinde İmaj Faktörü: Siyasal Parti ve Aday İmajı Karşılaştırmasına Yönelik Bir Alan Araştırması. İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi, 36, 46-73.

Baltacı, C. Ve Eke, E. (2012). Siyasal Propaganda Araçlarının Seçmen Davranışı Üzerinde Etkisine Yönelik Seçmen Algısı: Isparta Örnek Olayı. Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi. 4(1), 115-126.

Banazlı, A.M. (2019). Siyaset Psikolojisinde Oy Verme Yaklaşımları ve Seçmen Davranışı: İngiltere Örneği. Social Sciences Studies Journal, 5(30), 1065-1070.

Ben-Bassat, A. ve Dahan, M. (2012). Social Identity and Voting Behavior. *Public Choice*, 151, 193-214.

Can, E. F. ve Güllüpunar, H. (2020). Olumlu ve Olumsuz Mesaj Stratejileri Bağlamında Siyasi Liderin Seçmen Algısı Üzerine Etkisi: 31 Mart 2019 Mahalli İdareler Seçimi Örneği. *Erciyes İletişim Dergisi*, 7(1), 557-578.

Canöz, K. (2010). Seçmen Tercihinde Aday İmajının Rolü: 29 Mart 2009 Yerel Seçimleri Öncesinde Konya Seçmeni Üzerine Bir Araştırma. *Selçuk İletişim*, 6(2), 95-114.

Canöz, K, ve Bakan, Ö. (2015). Türkiye’de Eğitimli Seçmenin Yerel Seçimlerde Oy Verme Kriterleri. *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 37, 483-509.

Coşkun, B. ve Çetin, M. Ş. (2019). Yerel Seçimlerde Seçmen Davranışını Etkileyen Faktörler: Muş Örneği. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(6), 241-255.

Çağlar, N. ve Gelir, Y. (2014). Yerel Seçimlerde Aday İmajı: 30 Mart 2014 Yerel Seçimleri Öncesinde Isparta Seçmeni Üzerine Bir Araştırma. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(2), 27-50.

Çakır, H. ve Biçer, A. (2015). Türkiye Yerel Seçimlerinde Seçmen Tercihlerini Etkileyen Kriterler: 30 Mart 2014 Yerel Seçimleri Kayseri Örneği. *Erciyes İletişim Dergisi*, 4(1), 98-112.

Çavuşoğlu, H. ve Pekkaya, M. (2016). Yerel Seçimlerde Genç Seçmenlerin Siyasal Davranışlarına İlişkin bir İnceleme: Bülent Ecevit Üniversitesi Örneği. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 12(29), 17-40.

Çinko, L. (2006). Seçmen Davranışları ile Ekonomik Performans Arasındaki İlişkilerin Teorik Temelleri ve Türkiye Üzerine Genel bir Değerlendirme. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, 61(1), 103-116.

Damlapınar, Z., ve Balcı, Ş. (2005). Seçmenin Zihnindeki Aday İmajını Belirleyen Etkenler: 28 Mart 2004 Yerel Seçimleri Alan Araştırması. Selçuk İletişim, 4(1), 58-79.

Doğan, A. ve Göker, G. (2010). Yerel Seçimlerde Seçmen Tercihi (29 Mart Yerel Seçimleri Elazığ Seçmeni Örneği). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi, 5(2), 159-187.

Eren, V., Kılıç, S. ve Özel, M. (2009). Seçmenlerin Kent Belediye Başkanlarında Aradığı Nitelikler: Niğde Belediyesi Örneği. Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 34, 1-22.

Filiz, U. (2019). Seçmen Davranışını Etkileyen Sosyo-Psikolojik Faktörler: Pamukkale Üniversitesi Örneği. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.

Fink, M. H., Lipicer, S. K., Hafner, D. F., & Cehovin, G. (2014). Determinants of voter behaviour at presidential elections in a post-socialist context: The case of Slovenia. *Družboslovne Razprave*, 30(75), 7-27.

George, D. ve Mallery, M. (2010). SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference. (10a edition). Boston: Pearson.

Göker, G. ve Doğan, A. (2015). Yerel Seçimlerde Aday Faktörü: “Elazığ Seçmeninin Aday Profili Beklentileri Üzerine bir Araştırma”. Fırat Üniversitesi Harput Araştırmaları Dergisi, 2(2), 43-59.

Güllüpnar, H. (2010). Seçmen Tercihi Bakımından Aday İmajı: Konya 2009 Yerel Seçimleri. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Gül, H., Cansever, N. ve Turhan, M. (2015). 2011 Genel ve 2014 Yerel Seçimlerinde Isparta'da Seçmen Davranışı Analizi. *Toplum ve Demokrasi*, 9(19-20), 225-241.

Gündüz Erdiñ, G. ve Demirtaş M. C. (2019). Yerel Seçimlerde Seçmen Tercihini Etkileyen Aday Karakteristikleri: Kırklareli İli Örneği. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(65), 1059-1069.

Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E., & Tatham, R. L. (2013). *Multivariate Data Analysis*: Pearson Education Limited.

Heath, A., McLEAN, I., Taylor, B. ve Curtice, J. (1999). Between First and Second Order: A Comparison of Voting Behaviour in European and Local Elections in Britain. *European Journal of Political Research*, 35, 389-414.

İnal, M. E. ve Karabağ, Ö. (2010). 29 Mart 2009 Yerel Seçimlerinde Siyasal Partilerin Niğde Yerel Basınında Yer Alan Reklamlarının Karşılaştırımalı bir Analizi. *Niğde Üniversitesi İİBF Dergisi*, 3(1), 41-56.

Kalender, A. (2000). *Siyasal İletişim: Seçmenler ve İkna Stratejileri*. (1. basım). Konya: Çizgi Kitabevi.

Kamalak, İ. (2013). Yerelin Yerel Seçimlere Etkisi: Belediye Başkan Adayları Üzerinden bir İnceleme. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(3), 419-446.

Kart, R. B. ve Keser, İ. K. (2019). Türkiye'deki İllerin Sosyo Ekonomik Gelişmişlik Düzeylerinin Belirlenmesi ve Yerel Seçim Oy Dağılımlarının Karşılaştırılması. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 23(1), 25-52.

Kılıç, S. (2016). Cronbach'ın Alfa Güvenirlik Katsayısı. *Journal of Mood Disorder*, 6(1), 47-48.

Kurtuluş, K. (2010). *Araştırma Yöntemleri*. (1. basım). İstanbul: Türkmen Kitabevi.

Lieske, J. (1989). The Political Dynamics of Urban Voting Behavior. *American Journal of Political Science*, 33(1), 150-174.

Marien, S., Dassonneville, R. ve Hooghe, M. (2015). How Second Order Are Local Elections? Voting Motives and Party Preferences in Belgian Municipal Elections. *Local Government Studies*, 41(6), 898-916.

Miman, M. ve Taştan Miman, B. (2018). Seçmenlerin Belediye Seçimlerinde Oy Verme Eğilimlerine Yönelik Bir Araştırma: Mersin Büyükşehir Belediyesi Örneği. *Econ Harran Üniversitesi İİBF Dergisi*, 3(2), 22-39.

Negiz, N. ve Akyıldız, F. (2012). Yerel Seçimlerde Seçmenin Tercihi Üzerine Aday İmajının Etkisi: Uşak Örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(15), 171-199.

Neuman, W. L. (2014). (çev. S. Özge). *Toplumsal Araştırma Yöntemleri: Nitel ve Nicel Yaklaşımlar*. (7. Basım). Ankara: Yayınodası kitabevi. (Eserin orijinali 1991'de yayınlandı).

Oliver, J. E. ve Ha, S. E. (2007). Vote Choice in Suburban Elections. *American Political Science Review*, 101(3), 393-408.

Özhan, M. ve Karataş, S. (2019). Belediye Başkan Adayı Profili Üzerine Çalışma: Siirt Örneği. *Ekev Akademi Dergisi*, 23(78), 331-350.

Tabachnick, B.G. ve Fidell, L.S. (2013). *Using Multivariate Statistics* (sixth edition) Pearson: Boston.

Teyyare, E. ve Avcı, M. (2016). Yerel Seçimlerde Seçmen Davranışları: 2014 Yerel Seçimleri ve Zonguldak İli Örneği. *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 51-76.

Yaşar, M. (2014). İstatistiğe Yönelik Tutum Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35, 59-75.

Yaşlıoğlu, M.M. (2017). Sosyal Bilimlerde Faktör Analizi ve Geçerlilik: Keşfedici ve Doğrulayıcı Faktör Analizlerinin Kullanılması. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 46, 74-85.

Yıldırım, M. (2014). Parti Aday Tercihlerinin Seçmen Davranışına Etkisi 2009 Yerel Seçimleri Uşak İli Örneği. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17, 15-38.

Yılmaz, K. R. ve Özmen Yılmaz D. (2018). Türkiye’de “Bölgesel Ekonomik Hoşnutsuzluk Endeksi” ve Yerel Seçimler: Politik Makroiktisat Bağlamında bir Analiz. *Emek Araştırma Dergisi*, 9(14), 65-86.

EK-1 ETİK KURUL KARARI

Evrak Tarih ve Sayısı: 10/12/2020-55004

T.C.
NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Genel Sekreterlik

Sayı : 86837521-050.99-E.55004
Konu : Etik Kurul Kararı

10/12/2020

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Üniversitemiz Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Arif TÜNER'in, Dr. Öğr. Üyesi Aşlıhan ÇOBAN BALCI'nın danışmanlığında yürütücülüğünü yaptığı "Yerel Seçimlerde Seçmen Davranışlarını Etkileyen Faktörler: Niğde Örneği" isimli çalışma kapsamında anket uygulama talebi ile ilgili, Üniversitemiz Etik Kurulunun 07.12.2020 tarihli ve 11 sayılı toplantısının 05 sayılı kararı yazımız ekinde gönderilmiştir.

Bilgilerinizi rica ederim.

e-İmzalıdır

Prof. Dr. Muhsin KAR
Rektör

Ek:05 (1 sayfa)

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres:Merkez Yerleşke Bor Yolu 51240 Niğde
Telefon:0 388 225 26 14-15 Faks:0 388 225 26 00
e-Posta:genelsekreterlik@ohu.edu.tr Elektronik Ağ:www.ohu.edu.tr

Bilgi için: Serhat Can Sarı
Unvanı: Memur

ETİK KURUL İZİN BELGESİ
T.C.
NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ ETİK KURUL KARARLARI

Toplantı Tarihi :07/12/2020
Toplantı Sayısı :11

KARAR-2020/11-05: Üniversitemiz Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Arif TÜNER'in, Dr. Öğr. Üyesi Aslıhan ÇOBAN BALCI'nın danışmanlığında yürütücülüğünü yaptığı "Yerel Seçimlerde Seçmen Davranışlarını Etkileyen Faktörler: Niğde Örneği" isimli çalışma kapsamında anket uygulama talebi etik yönden incelenmiş olup, etik açıdan **uygunluğuna**, oy birliği ile karar verilmiştir.

Prof. Dr. Mehmet ŞENER
Başkan

Prof. Dr. Ayhan CEYHAN
(Üye)

Prof. Dr. Ayten ÖZTÜRK
(Üye)

Prof. Dr. Çiğdem ULUBAŞ SERÇE
(Üye)

Prof. Dr. Esen GÜRBÜZ
(Üye)

Prof. Dr. Zeliha YILDIRIM
(Üye)

Dr. Öğr. Üyesi Nalan GÖRDELES BEŞER
(Üye)

Mustafa ÇOLAK
(Üye)

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

EK-2 ANKET FORMU

Kıymetli Katılımcı; bu anket, bilimsel bir araştırmaya bilgi sağlamak için gerçekleştirilmektedir. Araştırmanın amacı; Niğde yerel seçimlerdeki seçmen davranışlarını tespit etmektir. Hiçbir Şekilde kişisel bilgiler kullanılmayacaktır, yalnızca ortalamalar alınacaktır. Ayrıca katılım gönüllülük esasına dayalıdır.

1. Yaş aralığınız?

- a) 0 - 17.
- b) 18 - 25.
- c) 26 - 39.
- d) 40 - 49.
- e) 50 ve üzeri.

2. Cinsiyetiniz?

- a) Kadın.
- b) Erkek.

3. İkamet ettiğiniz yer?

- a) Niğde/Merkez.
- b) Diğer.

4. Medeni durumunuz?

- a) Evli.
- b) Bekar.
- c) Ayrı/Boşanmış/Dul.

5. Çalışma durumunuz?

- a) Özel sektörde çalışıyorum.
- b) Kamu sektöründe çalışıyorum.
- c) Ev hanımıyım.
- d) İşsizim.
- e) Öğrenciyim.

6. Eğitim seviyeniz?

- a) İlkokul mezunuyum.
- b) Ortaokul mezunuyum.
- c) Lise mezunuyum.
- d) Üniversite/Yüksekokul mezunuyum.
- e) Yüksek Lisans/Doktora mezunuyum.

7. Ailenizin aylık gelir düzeyiniz?

- a) 0 - 2.500₺.
- b) 2.500₺ - 5.000₺.
- c) 5.000₺ - 10.000 ₺.
- d) 10.000₺ ve üzeri.

Aşağıdaki ifadelere **katılım düzeyinizi** belirtiniz.

Her soru için **yalnızca bir kutucuğu** işaretleyiniz.

Soruları **Yerel Seçim** tercihlerine göre cevaplayınız.

		Kesin				Kesin
		Hayır	Hayır	Değişir	Evet	Evet
8	Belediye seçimlerinde, ailemin görüşü oy vermemde etkilidir.	()	()	()	()	()
9	Yakın arkadaşlarımın görüşü oy vermemde etkilidir.	()	()	()	()	()
10	Yakınlarımın hangi adaya oy vereceğini bilmek isterim.	()	()	()	()	()
11	Yakınlarımın aday tercihi, oy vermemde etkili <u>değildir</u> .	()	()	()	()	()
12	Genel ve yerel seçimlerde aynı partiye oy veririm.	()	()	()	()	()
13	Oy verdiğim partinin belediye başkan adayına güvenirim.	()	()	()	()	()
14	Parti, belediye başkan adayından daha önemlidir.	()	()	()	()	()
15	Öteki partilerin, belediye başkan adaylarına güvenmem.	()	()	()	()	()
16	Ekonomik koşullar, oy vermemde etkilidir.	()	()	()	()	()
17	Proje ve hizmetleri değerlendirerek oy veririm.	()	()	()	()	()
18	Aday, partiden daha önemlidir.	()	()	()	()	()
19	Yerel seçimlerde kendi yararım da oy vermemde etkilidir.	()	()	()	()	()

20. Belediye başkanı tercihinizi etkileyen en önemli hususlar nelerdir? (Birden fazla işaretlenebilir.)

- Adayın güven vermesi.
- Adayın dürüst olması.
- Adayın eğitimli olması.
- Şeffaf (halka açık) bir yönetim kurabilmesi.
- Geçmişinin temiz olması.
- Adayın partisi.
- Tecrübeli biri olması.
- Niğde'ye kendini adanmış olması.
- Proje, Hizmet ve Vaatleri.
- Önceden belediye başkanlığı yapmış biri olması.
- Adayın, parti genel başkanına bağlılığı.
- Adayın liderlik vasfı.
- İdeolojisi.
- Muhafazakar olması.
- Milliyetçi olması.
- Erkek olması.
- İktidardan yana olması.
- Ailemin görüşü.

21. Sizce Niğde'nin en önemli problem(ler)i nelerdir? (Birden fazla işaretleme yapabilirsiniz)

- İş bulmak zor.
- Vakit geçirecek alanlar kısıtlı.
- Şehir, plansız ve düzensiz.
- Yeşil alanlar yetersiz.
- AVM yok.
- Sanayisi geri kalmış.
- Tarım, istenilen düzeyde değil.
- Şehre yeterli yatırım yapılmıyor.
- Havaalanı yok.
- Hayat pahalı.
- Yeteri kadar turist gelmiyor.
- Trafik yoğun.
- Kirliliği bir şehir.
- Güvenlik eksikleri var.
- Altyapısı zayıf.
- Kültür-sanat faaliyetleri yetersiz.

22. Niğde'nin en önemli avantaj(lar)ı nelerdir? (Birden fazla işaretleme yapabilirsiniz)

- Trafik ve ulaşım rahat.
- Tarihi bir şehir.
- Güvenli bir şehir.
- İnsanları sıcakkanlı.
- Temiz bir şehir.

- Hayat daha ucuz.
- Tarım şehri.
- İş bulmak kolay.
- Avantajı yok.

Katılımınızdan dolayı Teşekkür Ederiz...

EK-3 ANALİZ TANIMLARI

Bu tez boyunca kullanılmakta olan oy verme davranışlarına dair teorik kavramlar zaten ilgili bölümlerde açıklanmaktadır ve bu yüzden burada tekrar açıklanmasına gerek yoktur. Fakat okuyucuların bu tezi daha iyi anlayabilmeleri için açıklanması gereken ve çok fazla kişi tarafından bilinmeyen bazı istatistik kavramların izah edilmesi gerekmektedir. Bu aşağıda verilen kavramların tamamı teknik ile alakalı kavramlardır ve bu kavramları tezin bulgular kısmında kullanılmaktadır. Bu kavramların bilinmesi durumunda bulgular kısmının daha iyi anlaşılacağı düşünülmektedir ve bu yüzden gerekli kavramlar aşağıda alfabetik sırayla açıklanmaktadır.

Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA): Bu ifade tezin bulgular kısmında yapılan analizlerden bir tanesinin ismidir. Bu analiz tezde SPSS aracılığıyla yapılmaktadır. Likert ölçeği ifadeleri şeklinde elde edilen verilerin kaç faktöre ayrıldığını ve hangi ifadenin hangi faktöre yüklendiğini görebilmek amacıyla yapılan bir tür istatistik analizdir. Ayrıca ölçek araştırmalarının hemen hepsinde bu açımlayıcı faktör analizine yer verilmektedir.

Çapraz Tablo Analizi: Anket formunun üçüncü yani son kısmında yer alan çoklu yanıt seçeceği olan soruların analizlerinde kullanılmış olan bir yöntemdir. Bu analiz yöntemi ile çoklu yanıtlar ile demografik yapı arasındaki oransal ilişkinin durumu ortaya konulmaktadır. Böylece çoklu yanıt seçeneklerinden her birine, demografik yapıya ait unsurlardan ne derece katılımın olduğu bu analiz tabloları ile görülmektedir.

Güvenirlik Analizi: Ölçek ifadelerine verilen yanıtların birbirileri ile tutarlı olup olmadıklarını görmeye yarayan bir çeşit istatistik analizdir. Bu analiz diğerleri gibi SPSS’te yapılmaktadır. Ayrıca bu güvenilirlik analizine ait pek çok formül bulunsa da bu tez kapsamında en çok tercih edilen iki formüle göre alınan sonuçlar değerlendirilmektedir. Bunlardan ilki ve en çok tercih edileni Cronbach’s Alpha, diğeri ise McDonald Omega formülüdür. Bu formüller ile ifadeler arasındaki

tutarlığın değerine dair elde edilen sonuç 0 ile 1 arasında çıkar. Fakat yanıtların tutarlı ya da güvenilir olabilmesi için bu rakamın 1'e mümkün olduğunca yakın olması gerekmektedir. Aksi halde sonuçların tutarlı olmadığı görülür ve anketin tekrarlanması icap eder.

Frekans Analizi: SPSS programı ile yapılan bir analiz yöntemidir. Buna göre çoklu yanıt seçeceği olan sorulardan her bir şıkkın hangi oranda ve kaç tane işaretlendiğini görebilmek için yapılan bir analiz yöntemidir. Böylece çoklu yanıtla dair gerekli sonuçlardan bir tanesi elde edilmektedir.

Korelasyon Analizi: Ölçek türü ifadeler arasında bir ilişkinin olup olmadığını görebilmek için başvurulan istatistiksel bir analiz türüdür ve SPSS programı ile bu tezde kullanılmakta ve bunların sonuçlarına yer verilmektedir. Bu korelasyon ilişkilerinde sonuçlar 1 ile 0 arasında bir değere sahiptirler. Bu aralık arasındaki rakamlar anlamlı bir ilişkinin olduğunu göstermektedir. Bu korelasyon ilişkilerinin bir de katsayıları bulunmaktadır. Eğer rakamın başında bir katsayı yoksa bu pozitif olarak kabul edilir ve değişkenler arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu söylenir. Eğer rakamların başında negatif bir katsayı olursa bu da negatif yönlü bir ilişki olduğu anlamına gelmektedir. Netice itibarıyla bu katsayı değişkenler arasındaki ilişkinin doğru orantılı mı yoksa ters orantılı mı olduğunu ortaya koymaktadır. Böylece bu ifadedeki değerler kullanılarak bu tezin hipotezindeki değişkenler arasındaki ilişki ortaya konmakta ve hipotez bu korelasyon tabloları ile test edilmektedir.

Kaiser-Meyer-Olkin(KMO) ve Bartlett Ölçütü: Bu ölçüt, yukarıda açıklanan açımlayıcı faktör analizi yapabilmenin ön koşuludur. Bunun sonucunda çıkan değer bire ve anlamlılık değeri sıfıra yakınsa değişkenler arasında faktör analizi yapılabilir demektir. Ayrıca bu analiz SPSS'te faktör analizi ile birlikte yapılmaktadır. Eğer bu analizin sonuçları istenilen düzeyde değilse faktör analizi yapmaya gerek yoktur.

Normallik Testi: Likert ölçeği ifadelerine verilen yanıtların normal bir şekilde dağılıp dağılmadıklarını görebilmek için uygulanan bir analiz tekniğidir. Verilerin

normal dağılıp dağılmaması neticesinde parametrik ya da parametrik olmayan analizlerden birinin tercih edilmesine kadar verilmektedir. Bu yüzden hangi analiz türüne başvurulacağına karar verilebilmesi için en başta normallik testinin yapılması gerekmektedir. Bulgular kısmında da zaten ilk başta normallik testi yer almakta ve sonrasında parametrik analiz sonuçlarına geçilmektedir.

Statistical Package for the Social Sciences (SPSS): Türkçe karşılığı ‘Sosyal Bilimler için İstatistik Programı’ anlamına gelmektedir. Sosyal bilimler alanında yürütülen nicel araştırmaların analizi için kullanılan bir bilgisayar programıdır. Özellikle anket araştırmalarında verilerin analizi için kullanılan bir yazılımdır. Bu tezde de yapılan anket neticesinde elde veriler bu SPSS programı ile analiz edilmektedir. Böylelikle değişkenler arasındaki ilişkiler test edilerek hipotezin geçerliliği değerlendirilmektedir ve aynı zamanda pek çok istatistiki sonuçlar da elde edilebilmektedir.

Varyans: Varyans analizinin diğer bilindik bir ismi ise ANOVA analizidir. Genellikle birçok araştırmada farklı türden değişkenler arasında bir ilişki olup olmadığını görebilmek amacıyla kullanılmaktadır. Benzer türden değişkenlerde korelasyon kullanılmaktayken farklı türden değişkenler arasındaki ilişki için genelde varyans kullanılmaktadır. Buradaki bulgular kısmında da yer verildiği gibi ölçek ifadeleri ile demografik yapı arasında bir ilişkinin olup olmadığını anlamak için tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Ayrıca eğer değişkenler arasında anlamlı bir ilişki varsa bu durumda da anlamlılığın yönüne dair Post Hoc analizlerinin de yapılması gerekirken eğer anlamlılık yoksa bu Post Hoc analizlerine de gerek yoktur.

EK-4 ANALİZ TABLOLARI

Tablo 34

Tanımlayıcı İstatistikler

	Mean	Std. Deviation	N
Sosyolojik_8	2,1935	1,02592	434
Sosyolojik_9	2,3157	0,98693	434
Sosyolojik_10	2,2719	0,98478	434
Sosyolojik_11	3,3295	1,30365	434
Psikolojik_12	2,9009	1,17395	434
Psikolojik_13	2,9608	1,19886	434
Psikolojik_14	2,3226	1,03834	434
Psikolojik_15	2,9470	1,20409	434
Rayonel_16	3,2765	1,34114	434
Rasonel_17	3,1659	1,31790	434
Rasyonel_18	3,4816	1,13149	434
Rasyonel_19	3,2120	1,30949	434

Tablo 35

Pearson Korelasyonları

	S1	S2	S3	S4	P1	P2	P3	P4	R1	R2	R3	R4	
S1	Pearson Correlation	1	,412**	,327**	-0,036	,104*	,160**	,154**	,162**	-0,049	0,033	-0,021	,097*
	Sig. (2-tailed)		0,000	0,000	0,458	0,030	0,001	0,001	0,001	0,308	0,499	0,666	0,044
	N	434	434	434	434	434	434	434	434	434	434	434	434
S2	Pearson Correlation	,412**	1	,605**	0,032	,127**	,094*	,164**	,162**	-0,057	0,034	-0,062	,096*
	Sig. (2-tailed)	0,000		0,000	0,505	0,008	0,049	0,001	0,001	0,233	0,477	0,197	0,045
	N	434	434	434	434	434	434	434	434	434	434	434	434
S3	Pearson Correlation	,327**	,605**	1	0,058	0,055	0,031	,131**	0,076	0,006	0,038	0,017	0,073
	Sig. (2-tailed)	0,000	0,000		0,230	0,250	0,525	0,006	0,112	0,902	0,428	0,725	0,127
	N	434	434	434	434	434	434	434	434	434	434	434	434
S4	Pearson Correlation	-0,036	0,032	0,058	1	-,430**	-,434**	-,248**	-,421**	,936**	,729**	,512**	,731**
	Sig. (2-tailed)	0,458	0,505	0,230		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	N	434	434	434	434	434	434	434	434	434	434	434	434
P1	Pearson Correlation	,104*	,127**	0,055	-,430**	1	,452**	,381**	,952**	-,452**	-,354**	-,390**	-,323**
	Sig. (2-tailed)	0,030	0,008	0,250	0,000		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	N	434	434	434	434	434	434	434	434	434	434	434	434
P2	Pearson Correlation	,160**	,094*	0,031	-,434**	,452**	1	,339**	,485**	-,411**	-,388**	-,247**	-,364**
	Sig. (2-tailed)	0,001	0,049	0,525	0,000	0,000		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	N	434	434	434	434	434	434	434	434	434	434	434	434
P3	Pearson Correlation	,154**	,164**	,131**	-,248**	,381**	,339**	1	,405**	-,243**	-,237**	-,225**	-,203**
	Sig. (2-tailed)	0,001	0,001	0,006	0,000	0,000	0,000		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	N	434	434	434	434	434	434	434	434	434	434	434	434
P4	Pearson Correlation	,162**	,162**	0,076	-,421**	,952**	,485**	,405**	1	-,444**	-,350**	-,349**	-,299**
	Sig. (2-tailed)	0,001	0,001	0,112	0,000	0,000	0,000	0,000		0,000	0,000	0,000	0,000
	N	434	434	434	434	434	434	434	434	434	434	434	434
R1	Pearson Correlation	-0,049	-0,057	0,006	,936**	-,452**	-,411**	-,243**	-,444**	1	,711**	,562**	,698**
	Sig. (2-tailed)	0,308	0,233	0,902	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000		0,000	0,000	0,000
	N	434	434	434	434	434	434	434	434	434	434	434	434
R2	Pearson Correlation	0,033	0,034	0,038	,729**	-,354**	-,388**	-,237**	-,350**	,711**	1	,411**	,965**
	Sig. (2-tailed)	0,499	0,477	0,428	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000		0,000	0,000
	N	434	434	434	434	434	434	434	434	434	434	434	434
R3	Pearson Correlation	-0,021	-0,062	0,017	,512**	-,390**	-,247**	-,225**	-,349**	,562**	,411**	1	,395**
	Sig. (2-tailed)	0,666	0,197	0,725	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000		0,000
	N	434	434	434	434	434	434	434	434	434	434	434	434

R4	Pearson Correlation	,097*	,096*	0,073	,731**	-,323**	-,364**	-,203**	-,299**	,698**	,965**	,395**	1
	Sig. (2-tailed)	0,044	0,045	0,127	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	
	N	434	434	434	434	434	434	434	434	434	434	434	434

